

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

18153

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κοιτά Γιαννούλη

ΟΜΗΡΟΥ ΕΝ ΚΑΛΛΙΦΩΝΕ ΓΛΩΣΣΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1955

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

- 'υυ = δαίμονες
- υυ = επωνύμιοι
- υ = προκίς

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

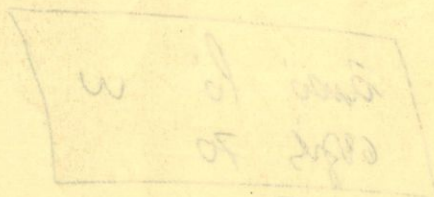
-υυ = δαίμονες
προκίς
4.

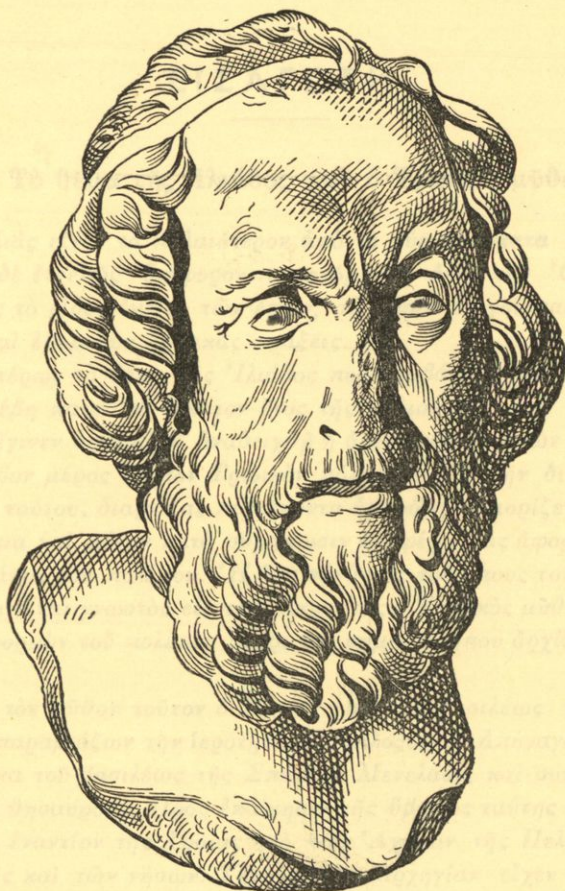
ἄνω' ῥο' ω
692ῖς 70

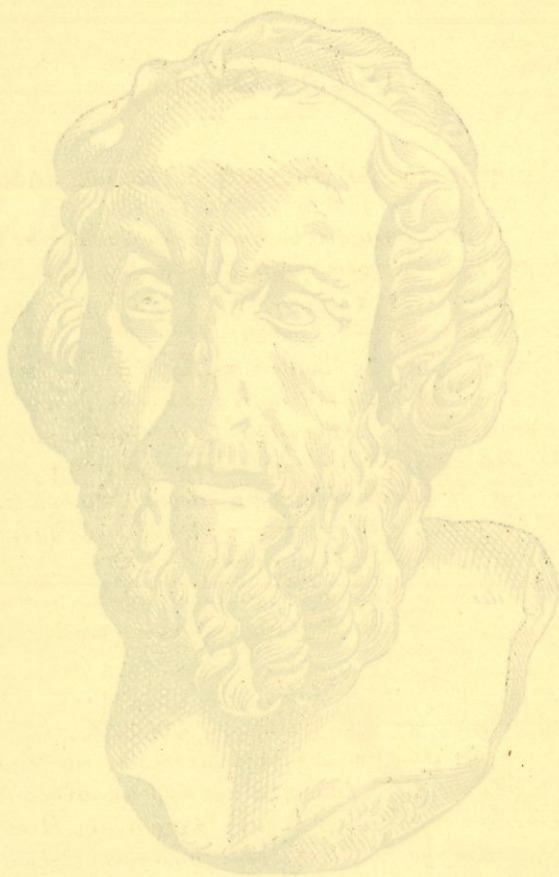
ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΜΗΡΟΣ

ΙΟΡΗΜΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος.

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὅμηρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὅποια διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωικὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινεν ἀφορμὴ ν' ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἡρώων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πεντήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ ὁμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἣ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτῃν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναικα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικὸν θησαυρὸν. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὠργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὅσπερ ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἔτων. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὁμῶς διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ἱστορικὸν γεγο-

ρός: δι περὶ τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὀργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη ἐλληνικῶν φύλων, τῶν πρωτοελλήνων, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἡνωμένα κράτη τῆς ἐδῶ Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΑ. ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην, ἀρ. 1), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχε ὑπὸ τὴν ἐπιρροήν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίους βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρωῶν δὲν ἦτο φυλετικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαούς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς ἐδῶ Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περὶ πον καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλέον οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωισμού, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαούς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέστατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σχλήμαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαϊρπφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενεργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὐτὴ ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ θητικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρῶτη, ἣτις ὀργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲ κοινὴν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη εἶναι ἡ

ἀρχαιοτάτη ιστορική περίπτωσις, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικὰς του ἀρετὰς πρὸς κοινὸν σκοπὸν καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει «ὅτι πρὸ τῶν τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλὰς» (Α, 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἔγινε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσίων ἐδαφῶν τῆς ΒΑ. Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἐφῆσεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἄποικοι εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποιήσις, ἡ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστὸν, ἀνεπύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὗρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιθανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικὸν θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἑπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διαωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν ὁμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλεῖα τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνονα, ὅστις λέγεται «*βασιλεύατος πάντων*» καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἔξοχον πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνονται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς καὶ σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μενέλαος, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ σιγρότενμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινὸς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἡθικὸν καὶ νὰ ἐξάρῃ τὴν κάθε ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς ἓν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερον ὑποδειγματικοὶ εἶναι: ὁ γέ-

ρων **Νέστωρ**, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλυτέραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεὺς** λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ, τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολὺμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφρῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος **Αἴας** ὁ **Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἴας** ὁ **Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Δοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλὰκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν **Ἰδομενέα**, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν **Διομήδη** κ.ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν **Πριαμίδην Ἔκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον τοῦ ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθήκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνείας**. Καὶ αὐτοί, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος) ἐπιδεικνύει εἰς ὠρισμένας στιγμὰς ἥρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὁμῶς ἥρωας ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον** καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ διεῖπε μὲ τὰς χεῖράς του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχύν του ἡγεμονεύει ὡς ποιμὴν λαῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἰδωλὸν ἀγερώχου ἥρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπῃ ἀπ' αὐτὴν. Ἡ αὐτοπεποίθησις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποίου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρεῖσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητά τῆς ἡρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακροὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμέναι μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει ν' ἀναγνωρίζῃ ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς ν' ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἄλλων. Μὲ ὅλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς ὑπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὀρισμένα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φανερώουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρώνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πράγματων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλὰς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικαί, ὥστε ν' ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνάς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικὴν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν τοῦ λόγον

ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἕνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών της καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ τὰ κεροδίωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλον λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικούς ἐποχάς, ἐξεπῆγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοία ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπείθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάζεται δι' ἕνα μεγάλον σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἡθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέγχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμα, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισε εἰς τοὺς δικαστάς του (Ἀπολογία, κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε ν' ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀτετέσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὥς εἶναι ἤδη γνωστόν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱσοροπημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμύθησε τὴν ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9-11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαίτερος ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ἰδίως οἱ τραγικοί. Ἐντονα βλέπομεν τὰ ἔχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικούς τρόπους τοῦ Ὀμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ τὰ ἐκφράσουν ἀπὸ οκνηρῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν

των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ ὅτι εἶναι ψυχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὅμηρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὅμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμηρος.

Καὶ ὅστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ δημοικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς ἑλληνικὰς γενεὰς τὴν ἀπλὴν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὅποιον εἶναι συγχρόνως πολῦτιμος ἐθνικὸς θησαυρός. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

✓

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΙΛΙΑΣ

Α

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληιάδεω Ἀχιλῆος 1
 οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἀϊδι προΐαψεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, 5
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 7

Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσῃν.
 Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τίς τ' ἄρ' σφῶς θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι; 8
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθείς
 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
 οὐνεκα τὸν Χρῦσῃν ἠτίμασεν ἀρήτηρα
 Ἀτρεΐδης· ὁ γὰρ ἦλθε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερσεῖσι ἄποινα,
 στέμματ' ἔχων ἐν χερσίν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος.
 χρυσεῖον ἀνὰ σκήπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς, 15
 Ἀτρεΐδῃ δὲ μάλιστα δύνω, κοσμήτορι λαῶν.

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες·
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, ἐὺ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,² 20
 ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἔκρηβόλον Ἀπόλλωνα. »²

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ·
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,³
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἐτελλεν· 25
 « μή σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κεικίω
 ἢ νῦν διθύγοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,⁴
 μή νύ τοι οὐ χραίσμη σκήπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πατρὸς,⁵ 30

ἰστὸν ἐποικομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσσαν·
 ἀλλ' ἴθι, μή μ' ἐρέθιξε, σαώτερος ὥς κε νέηαι.⁶
 Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπείθετο μύθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἠρᾶθ' ὁ γεραίος 35
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠῦκομος τέκε Λητώ·

« κλυθί μεν, ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκηα 40
 ταύρων ἠδ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσιν. »⁷

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὥμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην. 45
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἵστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινηθέντος, ὃ δ' ἦε νυκτὶ ἐοικώς.

ἔξειτ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένητ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπ' ὤχετο καὶ κύνας ἀργούσας, 50
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς ἐφίεις
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί. 52

Ἐνδοκίμοι ἐπιχρῶνται
Ἄγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννήμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὥχετο κῆλα θεοῖο, 53
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορῇνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη· 55
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερον ὁμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἅμμε παλιμπλαχθέντας οἶω
 ἅψ' ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν, 60
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοὺς.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα,
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὃς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτε ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἐκατόμβης, 65
 αἷ κέν πως ἀργῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι.»
 Ἦ τοι ὃ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα, 70
 καὶ νήεσσ' ἡγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων.
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἐκατηβελέταο ἄνακτος· 75

τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὁμοσσον
 ἧ μὲν μοι πρόφρων ἔπεις καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
 ἧ γὰρ ὄτομαι ἄνδρα χολώσμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.
 κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρῃ. 80
 εἴ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
 ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσῃ,
 ἐν στήθεσιν ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἴ με σαώσεις.»

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «θαρήσας μάλα εἶπε θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα· 85
 οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σύ, Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
 σοὶ κοίλῃς παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονά εἱπης, 90
 ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὔχεται εἶναι.»

(Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
 «οὔτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὔθ' ἐκατόμβης,
 ἀλλ' ἐνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἡτίμησ' Ἀγαμέμνων
 οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
 τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἡδ' ἔτι δώσει·
 οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
 πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
 ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
 ἐς Χρύσην· τότε κέν μιν ἱλασάμενοι πελίσθοιμεν.» 100

Ἦ τοι ὃ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 ἦρως Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
 πίμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόντι ἐϊκτην.
 Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσόμενος προσέειπε· 105
 «μάντι κακῶν, οὐ πώ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.]

καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεο^{πρό}πρόπων ἀγορεύεις
ὥς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
οὐνεν' ἐγὼ κούρης Χρυσηίδος ἀγλά' ἄποινα
οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
οἴκοι ἔχειν. καὶ γὰρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἐθέν. ἐστὶ χειρίων,
οὐδέμας. οὐδὲ φηγ^ν, οὔτ' ἄρ φρένας. οὔτε τι ἔργα. 115
ἀλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον
βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον, ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας. αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἴος
Ἄργείων ἀγέραςτος ἦω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε
λεύσσετε. γὰρ τό γε πάντες, ὃ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη. 120

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρχης διὸς Ἀχιλλεύς
« Ἀτρεΐδῃ κύδιστε, φιλοκτε^σανώτατε πάντων,
πῶς γὰρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί; » 125
(οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήια κείμενα πολλά,
ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν)
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
τριπλῇ τετραπλῇ τ' ἀποτίσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.]

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων 130
« μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
κλεπτε νόφ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἐμ' αὐτῶς
ἦσθαι δευόμενον, κέλει δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται.
εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἦ τεδὸν ἦ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἦ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλὼν· ὁ δὲ κεν κεχολώσεται, ὃν κεν ἱκώμαι.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε ἡγὰρ μελαινὰν ἐρυσσομένῃς εἰς ἄλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐροῖτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὖτην Χρῦσηϊδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἢ ἐσὺ Πηλεΐδῃ, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὅφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἱλάσσεαι ἱερὰ ρέξας.» 147

Ἔρως Ἀγαμέμνωνος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλεόφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθεται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἱφί μάχεσθαι ;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἦλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἔπει οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσιν·
 οὐ γάρ πώ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἔπει ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὖρεά τε σκιοέντα θάλασσά τε ἠχῆεσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μεγ' ἀναιδὲς, ἅμ' ἐσπόμεθ', ὅφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ὅ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' ἐὺ ναιόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο 165

49
16
χειρες ἐμαί διέπουσ', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἱκηται,
σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' ὅτω 170
ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύζειν.»

↓ Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
«φεῦγε μάλ', εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
λίσσομαι εἵνεκ' ἐμείο μένειν· παρ' ἐμοὶ γε καὶ ἄλλοι
οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς. 175
ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλῆων·
αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος. ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
ὥς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηίδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηρον
αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὅφρ' ἐὺ εἰδῆς 185
ὅσσον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγέη δὲ καὶ ἄλλος
ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην.»

↓ Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
στήθεσιν λασίοισι διάνδιχα μερμηρίξεν,
ἦ ὃ γε φάσανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ 190
τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
ἦος ὃ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν, 195
ἔλκετο δ' ἐκ κολοοῖο μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

στῇ δ' ὀπιθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἶφ φαινομένην· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλὰδ' Ἀθηναίην· δεινὸν δέ οἱ ὅσσε φάανθεν· 200

καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
«τίπτ' αὖτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας;
ἧ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὄτω·
ἧς ὑπεροπλήσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσση.» 205

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
«ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεδὸν μένος, αἶ κε πίθῃαι,
οὐρανόθεν. πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί·
ἀλλ' ἦ τοι ἔπessin μὲν ὀνειδισον, ὥς ἔσεται περ·
ᾧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τρεῖς τόσσα παρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα
ὑβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν.» 210

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 215
«χρὴ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσασσθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὥς γὰρ ἄμεινον·
ὅς κε θεοῖς ἐπιπεύθῃται, μάλα τ' ἐκλυον αὐτοῦ.»

Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἄψ δ' ἐς κουλεδὸν ὥσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μύθη Ἀθηναίης· ἧ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

Πηλεΐδης δ' ἐξαυτίς ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·
«οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῷ θωρηχθῆναι 225
οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι·
 ἦ πολὺν λῳιὸν ἔστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπῃ· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις
 ἦ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθηλήσει· περὶ γάρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
 ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἵξεται υἷας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνιοι
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἔνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χῳόμενος, ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας. 244

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος.

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἡδυεπὴς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἳ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἡδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἡγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασθεν.
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 «ὦ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἦ κεν γηθήσαι Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
 οἳ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἔστέ μάχεσθαι.
 ἀλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἐμοῖο. 260
 ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἠέ περ ὑμῖν
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἳ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγεΐδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκόφιοι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθὼν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί. 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἳ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο·
 καὶ μὲν μεν βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μῦθον.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὕμεις, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθὸς περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρη, 275
 ἀλλ' ἔα, ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας νῆες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδῃ, ἔθειλ' ἐριζέμεναι βασιλῇ
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτουῆχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδῃ, σὺ δὲ παῦε τὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλεῖ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο.»
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων 285
 «ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἄλλ' ὅδ' ἄνθρωπος ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἃ τιν' οὐ πείσεσθαι ὁῖω.

εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἑόντες, 290
τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὀνειδέα μυθήσασθαι·»

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
«ἦ γὰρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπεῖξομαι, ὅττι κεν εἴπῃς.
ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἐμοί γε 295
σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πείσεσθαι ὁῖω.
ἄλλο δέ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
χερσὶ μὲν οὗ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
τῶν δ' ἄλλων, ἃ μοί ἐστι θυῶν παρὰ νηὶ μελαίνῃ, 300
τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε·
αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί.»

Ὡς τὼ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306—611: Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὰ ἐξιλεώσῃ τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
στειλεν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλὴν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν Βρι-
σηίδα, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἡμίθεος ἦρως
ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἥ ὁποία ἀνῆλθεν ἀπὸ τὴν βαθεῖαν
θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν Δία ὑπὲρ τοῦ
νιού της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα ὅτι θὰ τι-
μήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα καί, διὰ τὰ καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πιστευτὴν τὴν
ὑπόσχεσίν του,

«...κυανέησιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων· 528
ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον» (1) 530

Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῇ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν προκαλέσῃ τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφίλιωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευσεν τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη καὶ ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλίου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὅμως ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσεν ὁρμὴν πρὸς μάχην. Ἦρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἔξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν τε ρ π ι κ έ ρ α υ ν ο ν Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ραφιδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρώων.

Γ

1—120: Οἱ δύο στρατοὶ συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίους ἀρχηγούς ἑκαστος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες κ λ α γ γ ῆ τ' ἐ ν ο π ῆ ῃ, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ σιωπηλοὶ μένεα πνεύοντες καὶ ἀποφασισμένοι ν' ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἀλλήλων. Τῶν Τρώων ἐπρομάχιζεν ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις προκαλέσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὅμως ὠπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν

(1) Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνέπνευσθῃ ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελέφαντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

Μενέλαον γὰ ὁρμῇ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐκτορος ἀπεφάσισε ν' ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν ἀντίπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα γὰ κριθῇ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ ν' ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγίνε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ γὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πριάμον καὶ γὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὁρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν Πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόφ, Ἀντηγορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηγορίδης εἶχε κρείων Ἑλικάων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρης παλαμῶν.
 ἄγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 «δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἳ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὀλοοῖο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἳ δὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κεκλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπτηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγγείησι μαχήσονται περὶ σεῖο·
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλῃ κεκλήσῃ ἄκοιτις.»
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἱμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρός τε προτέρου καὶ ἄστεος ἡδὲ τοκῆων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῇσι καλυψαμένη ὀθόνησιν

ὄρματ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἱκανον ὅθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πριάμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὅζον Ἄρηος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῇσι πύλῃσι,
γῆραί δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
ἐσθλοί, τεττίγεσσιν ἐοικότες, οἳ τε καθ' ὕλῃν
δενδρέφ' ἐφεξόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν.
τοῖοι ἄρα Τρώων ἡγήετρες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὥς οὖν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον 155
«οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιγῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὧπα ἔοικεν.
ἀλλὰ καὶ ὥς τοίη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσὶ τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο.» 160

Ὁ θαυμασμός τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

Ὡς ἄρ' ἔφαν, Πριάμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῇ 161
«δεῦρο πάροιθ' ἐλθοῦσα, φίλον τέκος, ἵζευ ἐμεῖο,
ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηοὺς τε φίλους τε —
οὐ τί μοι αἰτὶν ἔσσι, θεοὶ νύ μοι αἴτιοι εἰσιν,
οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν 165
ὥς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις ὁδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἧς τε μέγας τε.
ἦ τοι μὲν κεφαλῇ καὶ μεῖζονες ἄλλοι ἔασι,
καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πῶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε.» 170

Τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο, διὰ γυναικῶν.
 «αἰδοῖός τέ μοι ἔσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε.
 ὥς ὄφελεν θάνατός μοι ἄδειν κακός, ὅπποτε δεῦρο
 υἱεῖ σῶ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἐρατεινήν.
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἔρέω, ὃ μ' ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῖηρ αὐτ' ἐμὸς ἔσκε κυνῶπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε.» 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσσατο φώνησέν τε·
 «ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμηάτο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους,
 λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥα τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἔων μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἡματι τῷ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἱ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί.» 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδυσῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίός·
 «εἰπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὅδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὥμοισιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πούλυβοτείρῃ,
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὥς ἐπιπωλεῖται σίγχας ἀνδρῶν·
 ἄρνεϊῷ μιν ἔγωγε ἔϊσκω πηγεσιμάλλω,
 ὅς τ' ὄϊων μέγα πῶν διέρχεται ἄργεννάων.»

Τὸν δ' ἡμείβεται ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 «οὔτος δ' αὖ Λαερτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δήμῳ Ἰθάκης κρاناῆς περ ἐούσης
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά.»

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἦῤδα·
«ὦ γύναι, ἥ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτὲς ἔειπες·
ἦδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεὺς
σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηιφίλῳ Μενελάῳ·
τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὦμους,
ἄμφω δ' ἐξομένω γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἦ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος
οὐδ' ἀφαιμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν.
ἀλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκειν, ὑπαὶ δὲ ἵδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
σκηπτρον δ' οὗτ' ὀπίσω οὔτε προπρηνὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκεν, αἶδρεῖ φωτὶ ἐοικώς·
φαίης κε ζάκοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως.
ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερῖήσιν,
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆι γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες.»

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίός.
«τίς τ' ἄρ' ὅδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἡὲς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὦμους ; »

Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
«οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν.
Ἰδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὥς
ἔστηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἡγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρῳ ἐλίκωπας Ἀχαιοὺς,
οὓς κεν ἐὺ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθήσαιμην· 235
δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πύξ ἀγαυὸν Πολυδεύκεα,
αὐτοκασιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
ἦ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἔξ ἐρατεινῆς,
ἦ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνι ποντοπόροισι, 240
νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
αἷσχεα δειδιότες καὶ ὀνείδεα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν.»
Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἷα
ἐν Λακεδαίμονι αὖθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245-461: Μετὰ τοὺς ὄρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἔπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δυνάμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν εἰς τὸ ἐν Ἰλίου ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου, καὶ κατὰ τοὺς ὄρκους οἱ Τρῶες ὑπεχεοῦντο ν' ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὄρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερὰ, διότι καὶ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Ε

Μάχη περὶ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἔνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἵν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνησι λελουμένος Ὠκεανοῖο.
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλείστοι κλονέοντο.

Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἡφαίστιοιο· δύο δέ οἱ υἱέες ἦστην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῷ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίῳ ὀρμηθήτην·
 τῷ μὲν ἄφ' ἵπποιιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὄρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ὅα πρότερος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος 15
 Τυδεΐδῃ δ' ὑπὲρ ὦμον ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκὴ
 ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὥρνυτο χαλκῷ
 Τυδεΐδῃ· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στήθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἄφ' ἵππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυστο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὥς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἴη.
 ἵππους δ' ἐξέλασας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς 25
 δῶκεν ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχρεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θοῦρον Ἄρηα·
 «Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μιαίφόνε, τειχεσιπλῆτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατὴρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν;»

Ὡς εἰπούσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα.

τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἡϊόεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων Ὀδίων μέγαν ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρῳ πῆξεν
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνονος υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβόλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δούρικλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ
 νύξ' ἔππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὤμων
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερός δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.

Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενήος ἐσύλευον θεράποντες
 υἱὸν δὲ Στρωφίοιο Σκαμάνδριον, αἵμονα θήρης,
 Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχεϊ ὀξύεντι,
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἀρτεμις αὐτὴ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὐρεσὶν ὕλη.
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γέ χραῖσμι' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα,
 σὺδὲ ἐκηβολίαι, ἥσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
 ἀλλὰ μιν Ἀτρεΐδης δούρικλειτὸς Μενέλαος
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν·
 ἤριπε δὲ πρηγής, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἀρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γὰρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας ἑίσας
 ἀρχεκάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο
 οἱ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἦδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκή.
 γνῖξ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δέ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἦν, πύκα δ' ἔτρεφε διὰ Θεανῶ 70
 ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾤ.
 τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί.
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἦριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75

Εὐρύπυλος δ' Εὐαίμονιδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὥς τίετο δήμῳ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὦμον 80
 φασγάνῳ ἀΐξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν.
 αἱματόεσσα δὲ χεῖρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὅσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετεῖη, 85
 ἢ μετὰ Τρώεσιν ὁμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἅμ' ἐπιδίον ποταμῷ πλήθοντι ἑοικῶς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὦκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ' τε γέφυραι ἐεργμένα ἰσχανώσιν,

οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθιλέων 90

ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος.

πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν.

ὥς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες

Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἑόντες.

Τὸν δ' ὥς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95

θύνοντ' ἄμ πεδίον προῦ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,

αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνεται καμπύλα τόξα,

καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὄμιον,

θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός,

ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100

τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν αὔσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« ὄρνυσθε, Τρώες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·

βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔφημι

δήθ' ἀνσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἐτεόν με

ᾤρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν.» 105

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσεν,

ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιν καὶ ὄχεσφιν

ἔστη, καὶ Σθένελον προσέφη, Καπανήιον υἱόν·

« ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσεο δίφρου,

ὄφρα μοι ἐξ ὁμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν.» 110

Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,

πὰρ δὲ στὰς βέλος ὠκὺ διαμπερὲς ἐξέρυσ' ὄμιον·

αἶμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.

δὴ τότε ἔπειτ' ἠρᾶτο βοῇν ἀγαθὸς Διομήδης·

« κλῦθί μεν, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη, 115

εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέσσης

δηῖον ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φίλαι, Ἀθήνη·

δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμην ἔγχεος ἐλθεῖν,

ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μ' ἐφῆσι

δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἡελίοιο.» 120

«Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
 γυνῖα δ' ἔθηκεν ἑλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἄγχου δ' ἰσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 «θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρῷον ἦκα
 ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότης Τυδεύς·
 ἀγλὺν δ' αὖ τοι ἄπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἢ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ' εὖ γινώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῷ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται,
 μή τι σύ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξέει χαλκῷ.»

Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδεΐδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι·
 δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος, ὥς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῷ ἐπ' εἰροπόκοις ὅτεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὥρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύνεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται·
 αἱ μὲν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὥς μεμαῶς Τρώεσσι μίγῃ κρατερὸς Διομήδης.

Ἐνθ' ἔλεν Ἀστύνοον καὶ Ὑπεύρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκήρεϊ δουρί,
 τὸν δ' ἕτερον ξίφεϊ μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὄμων
 πληξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὄμων ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου·
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἀβαντα μετῴχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους,
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱέ,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῷ,
 υἷον δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὃ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν
 ἄμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λείπ', ἐπεὶ οὐ ζῶοντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσται δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

Ἐνθ' υἱας Πριάμοιο δὴ λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε.
 ὥς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βοός, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὥς τοὺς ἄμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
 βῆσε κακῶς ἀέχοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν.

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγγειῶν
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὗρε Λυκάονος υἷον ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠῦδα·
 «Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οὔστοι
 καὶ κλέος; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Δικύῃ σέο γ' εὐχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχών,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστι κοτεσσάμενος Τρώεσσιν
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἔπι μῆνις.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

«Αἰνεῖα, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδῃ μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα εἴσκω,
 ἀσπίδι γινώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείῃ,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὃ γ' ἀνὴρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὃ γ' ἄνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλὰ τις ἄγχι 185
 ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλῃ εἰλυμένος ὦμος,
 ὃς τούτου βέλος ὦκ' κινήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
 ἦδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καί μιν βάλλον ὦμον
 δεξιὸν ἀντικρὺς διὰ θώρηκος γυάλοιο·
 καί μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῇ προιάψειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχές, ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι 195
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν·
 ἵπποισιν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεύειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην— ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν—
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοῖατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 ὥς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα,
 τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν. 205
 ἦδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδῃ τε καὶ Ἀτρεΐδῃ, ἐκ δ' ἀμφοτέρουιν
 ἀτρεκὲς αἶμ' ἔσσευα βαλὼν, ἥγειρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210

ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἑκτορι δίφῳ·
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόψομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαιινῶ ἐν πυρὶ θείην
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπηδεῖ.
 Τὸν δ' αὖτ' Αἰνεΐας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἦῤδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι.
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἷοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκόμεν ἡδὲ φέβεσθαι·
 τῶ καὶ νῶι πόλινδε σαώσεται, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομῆδεϊ κῦδος ὀρέξῃ.
 ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἢ σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι. »
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεΐα, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεῶ ἵππῳ
 μᾶλλον ὑφ' ἡνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσεται, εἴ περ ἂν αὐτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῶ μὲν δεῖσαντε ματήσεται, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶι δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱός
 αὐτῷ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσῃ μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σύ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππῳ,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξείῃ δουρί. »
 Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους.
 τοὺς δὲ ἴδε Σθέnelος, Καπανῆιος ἀγλαὸς υἱός,

αἶψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἄνδρ' ὀρώω κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 ἴν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδώς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι·
 Αἰνείας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μή πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης. » 250
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερός Διομήδης·
 « μή τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὀίω,
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτως 255
 ἀντίον εἴμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἐῷ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτῳ δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσειτον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἄφ' ἡμείων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρω κτείνειν, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἠνία· τείνας,
 Αἰνείαιο δ' ἐπαῖξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἥς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποινὴν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἕασιν ὑπ' ἥῳ τ' ἠέλιόν τε.
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρη Λαομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους.
 τῶν οἱ ἕξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάτνῃ,
 τῷ δὲ δὴ Αἰνεία δῶκεν, μίστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν.»

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τὼ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἦλθον ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους.
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
«καρτερόθυμε δαΐφρον, ἀγανοῦ Τυδέος υἱέ,
ἦ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οἷστός·
νῦν αὖτ' ἐγγεῖη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι.»

Ἡ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προῖει δολιχόσκιον ἔγχος
καὶ βάλε Τυδεΐδαι κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῇ χαλκεῖη παμμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
«βέβληται κενεῶνα διαμπερές· οὐδέ σ' οἶτω
δηρὸν ἔτ' ἀνσχήσεται· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας.»
Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
«ἡμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶί γ' οἶτω
πρίν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρίν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύριον πολεμιστήν.»
Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἵθυνεν Ἀθήνη
ῥίνα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρρησεν ὀδόντας·
τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα·
ἦριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ
αἰόλα παμφανώοντα, παρέτρεσαν δέ οἱ ἵπποι
ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε·

Αἰνείας δ' ἀπόρrouσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ,
δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαιάτο νεκρὸν Ἀχαιοί.
ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὥς ἀλκι πεποιθώς,
πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἔισην,
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρί.
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρες φέροισιν,

οἷοι νῦν βοροτοί εἰς· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἷος·
 τῷ βάλεν Αἰνεΐαιο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς
 ἰσχύω ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὥσε δ' ἀπὸ ῥινὸν τροχὺς λίθος. αὐτὰρ ὃ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνύξ ἐριπὼν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἄμφι δὲ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε.

305

310

Καὶ νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἄμφι δ' ἔδον φίλον υἱὸν ἐχεύατο πήχεε λευκῷ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν,
 ἕρκος ἔμεν βελέων, μή τις Δαναῶν ταχυπόλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

315

318 - 909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἡ Ἀφροδίτη, ἐπληρωθῆναι καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκὸν τῆς χεὶρ ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἡ μητέρα τῆς Διόνης, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανέφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρη, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεῦον πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήγωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν δρμὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἠγεμόνες ἐφόνεον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἑλένος, ἄριστος οἰωνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἑκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἱκετεύσουν τὴν Ἀθηναίαν. Καί,

ἐνῶ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἐκτωρ ἀφῆκε
τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἰκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἐκτωρ δ' ὥς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανε, 237
ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεὸν ἠδὲ θύγατρες
εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχέσθαι ἀνώγει 240
πάσας ἐξείης· πολλῇσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἵκανε,
ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
πλησίον ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245
κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐλῆς
δώδεκ' ἔσαν τέγεοι θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν — 250
ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίῃ ἤλυθε μήτηρ
Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
ἐν τ' ἄρα οἱ φῶ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
« τέκνον, τίπτε λιπὼν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας;
ἧ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἱες Ἀχαιῶν 255
μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνήκεν
ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χεῖρας ἀνασχεῖν.
ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιηδέα οἶνον ἐνεῖκω,
ὥς σπείσης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσεται, αἶ κε πίησθα. 260
ἄνδρι δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
ὥς τύνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι.»

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἐκτώρ·
 « μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μήτερ,
 μή μ' ἀπογυνώσῃς, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφέϊ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολλίσσασα γεραιάς· 270
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἦδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βουῆς ἐνὶ νηῷ
 ἦνις ἡέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ 275
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη' Ἴλιου ἱρῆς,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω, 280
 αἶ κ' ἐθέλῃς· εἰπόντος ἀκουέμεν· ὥς κέν οἱ αὖθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρῳασί τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοιῷ τε παισίν.
 εἰ κεινόν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἀϊδος εἴσω,
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου οἷζυός ἐκλελαθέσθαι. » 285
 Ὡς ἔφαθ', ἡ δὲ μολοῦσα πατὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισαν, κατὰ ἄστυ γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶντα,
 ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς 290
 ἤγαγε, Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς, εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ' ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἔν' ἀειραμένη Ἐκάβῃ φέρε, δῶρον Ἀθήνῃ,

ὅς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν, ἥδὲ μέγιστος,
 ἄσθηρ, δ' ὥς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος, ἄλλων. 295

βῆ δ' ἰέναι, πολλὰ δὲ μετεσσεύοντο γεραιά.

Αἱ δ' ὅτε νηὸν ἔκτανον Ἀθήνης, ἐν πόλει, ἄκρη,
 τῇσι θύρας ᾗξε Θεανὼ καλλιπάρῃος,
 Κισσηίς, ἄλαχος Ἀντήνορος, ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρωῆς ἔβηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300

αἱ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνη χειρας ἀνέσχον·
 ἡ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανὼ καλλιπάρῃος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡϋκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἥρᾳτο Διὸς κούρῃ μεγάλῳ·
 «πότνι Ἀθηναίη, ρυσίπτολι, διὰ θεῶν, 305

ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἥδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηνέα, δὸς πεσέειν Σκαίων προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοχαῖδεκα βούς ἐν νηῷ
 ἦνις, ἡκέστας ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃς
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλάχους καὶ νήπια τέκνα.» 310
 ὥς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἐκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἰ, μέν ῥ' εὔχοντο Διὸς κούρῃ μεγάλῳ, 312

Ἐκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
 καλὰ, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
 ἦσαν ἐν Τροίῃ ἐρβόλακι τέκτονες, ἄνδρες, 315

οἳ οἳ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλὴν
 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἐκτορος, ἐν πόλει, ἄκρη.

ἔνθ' Ἐκτωρ εἰσῆλθε διήφιλος, ἐν δ' ἄρα, χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχυν· πάροιθε δὲ λάμπετο, δουρὸς
 αἰχμὴ χαλκείῃ, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320

τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

ἀσπίδα καὶ θώρακα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφόωντα.
 Ἄργεϊν δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῶσι γυναιξίν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἔκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι· 325
 «δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πόλιν αἰπύ τε τείχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' αὕτη τε πτόλεμός τε
 ἄστν τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὃν τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστν πυρὸς δηίοιο θέρηται.»
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής.
 «Ἔκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
 τοῦνεκά τοι ἔρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον.
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσον χόλῳ οὐδὲ νεμέσσι 335
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχεϊ προτραπέθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦς ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὄρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λῶιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἀρήια τεύχεα δύω· 340
 ἢ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κινήσεσθαι δέ σ' οἶω.»
 Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 «δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης,
 ὥς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ, 345
 οἷχεσθαι προφέρουσα κακὴ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὄφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄκοιτις, 350
 ὃς ἦδη νέμεσιν τε καὶ αἷσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ' οὔτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω

ἔσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι ὁῖω.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔξεο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνοσ φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἵνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόνον, ὥς καὶ ὁπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' ἀοίδιμοι ἐσσομένοισι.»

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μή με κάθιζ', Ἑλένη, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις· 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσεται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὥς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἑόντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἣ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴξομαι αὐτίς,
 ἣ ἥδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν.» 368

Μέγας Ἑλένη
Παύση
 Συνομιλία τοῦ Ἐκτορος
 μετὰ τὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἣ γε ξὺν παιδί καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ
 πύργῳ ἐφειστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὥς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶησιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμωαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῇ ἔβη Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἐκ μεγάρου;
 ἥε πῃ ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἣ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι

Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται; 380
 Τὸν δ' αὖτ' ὀτρυνή ταμὴν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὔνεκ' ἄκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἡ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη ἔϊκυϊα· φέρεϊ δ' ἅμα παῖδα τιθήνη. »
 Ἡ δ' αὖ γυνὴ ταμὴν, ὃ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμένας κατ' ἀγυίας.
 εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστυ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίοις,
 ἔνθ' ἄλογος πολύδωρος ἐναντίη ἦλθε θεούσα
 Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος, 395
 Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση,
 Θήβῃ ὑποπλακίῃ, Κιλίκεσσ' ἀνδρεσσιν ἀνάσσων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῇ
 ἢ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῇ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτῶς, 400
 Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῷ,
 τὸν δ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦ τοι ὃ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ·
 Ἀνδρομάχη δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἔν τ' ἄρα οἱ φῶ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἡ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφάμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄγε· οὐδὲ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἦ τοι γὰρ πατέρ' ἄμὸν ἀπέκτανε διὸς Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὖ ναιοτάουσαν, 415
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσασατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκχευε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἠδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἱ δέ μοι ἐπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἱ μὲν πάντες ἰὼ κίον ἡματι Ἀῖδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάροχης διὸς Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' ἐιλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς οἴεσσι.
 μητέρα δ', ἡ βασιλεύεν ὑπὸ Πλάκῳ ὤλησση,
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἦγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἃς οὐ γὰρ τὴν ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρὸς δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα.
 Ἐκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἠδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήης χήρην τε γυναῖκα·
 λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβρατός ἐστι πόλις καὶ ἐπιδρόμον ἔπλετο τεῖχος,
 τρεῖς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι 435
 ἄμφ' Αἴαντε δύω καὶ ἀγακλυτὸν Ἴδμενεῖα
 ἠδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδης καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τις σφιν ἔνισπε θεοπροπίων ἐὺ εἰδώς,
 ἦ νῦ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει.
 Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἐκτορ 440
 « ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους,
 αἱ κε κακὸς ὥς νόσφιν ἄλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
 αἰ καὶ πρώτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἄρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἥδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὖ γὰρ ἐγὼ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν.
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἐυμμελίῳ Πριάμοιο.
 ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσον μέλει ἄλγος ὀπίσω, 450
 οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἀνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κονίησι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσιν,
 ὅσσην σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγῃται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας. 455
 καὶ κεν ἐν Ἀργεὶ ἐοῦσα πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνοις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀέκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσεται ἀνάγκη,
 καὶ ποτέ τις εἴπῃσιν ἰδὼν κατὰ δάκρυα χέουσας·
 Ἐκτορος ἦδε γυνή, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἱπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο.
 ὥς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ γέον ἔσσεται ἄλγος
 χῆτεϊ τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
 πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἐλκηθμοῖο πυνθέσθαι.» 465
 Ὡς εἰπὼν οὐ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
 ἅψ δ' ὁ πᾶσι πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχῳ, πατρός φίλου ὅψιν ἀτυχθεῖς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδε λόφον ἱπποχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατήρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανώωσαν·
 αὐτὰρ ὃ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσε πηλὲ τε χερσίν,
 εἶπε δ' ἐπευξάμενος Δίι τ' ἄλλοισιν τε θεοῖσιν· 475
 «Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἑμὸν, ὥς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρῳέσσιν,
 ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
 καὶ ποτέ τις εἴποι πατρός γ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων·
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἕναρα βροτόντα 480
 κτείνας δῆιον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ.»

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκε
 παῖδ' ἑόν· ἣ δ' ἄρα μιν κηῶδε δέξατο κόλπῳ
 δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε· 485
 «δαιμονίη, μή μοι τι λῆν ἀκαχίξω θυμῷ·
 οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἶσαν ἀνὴρ Ἀἰδι προιάψει·
 μοῖραν δ' οὐ τίνα φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε, 490

ἰστόν τ' ἡλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίεσθαι· πόλεμος δ' ἀνδρεσσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἑμοί, τοι Ἰλῖφ ἐγγεγάσιν·»

Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ
 ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλῃ οἰκόνδε βεβήκει 495
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἰψά δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὐ ναιετάοντας
 Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο, κίχησατο δ' ἐνδοθι πολλὰς
 ἀμφιπόλους, τῇσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνώρσεν.
 αἱ μὲν ἔτι ζῶν γόον Ἐκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ· 500
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἵεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν·

Οὐδὲ Πάρις δῆθ' οὐκ ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἀλλ' ὃ γ', ἐπεὶ κατέδυν κλυτὰ τεύχεα ποικίλα χαλκῷ,
 σενάτ' ἐπειτ' ἀνὰ ἄστν, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς·
 ὥς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳ κορβαίνων,
 εἰθὼς λούεσθαι ἐϋρρεῖς ποταμοῖο,
 κυδιώων· ὑποῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις αἴσσονται· ὃ δ' ἀγλατῆφι πεποιθώς,
 ῥίμφα ἔγούνα φέρει μετὰ τ' ἥθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὥς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμον ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὥς τ' ἡλέκτωρ ἐβεβήκει
 καγχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἴψα δ' ἔπειτα
 Ἔκτορα δῖον ἔτεμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ ὄαριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 «ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
 δηθύνων, οὐδ' ἤλθον ἐναΐσιμον, ὥς ἐκέλευς;»

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 «δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναΐσιμος εἴη,
 ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῷ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο.
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δώῃ ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰετιγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς.»

Η

Ἡ ἐμφάνις τοῦ Ἔκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ ὁπράτοπεδον
 ἔδωσε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρώας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-
 σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πρὸς οὐριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπὴν

τοῦ Ἑλένου ὁ Ἔκτωρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἔγινε κλήρωσις μεταξὺ ἐννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἥρωες ἐμονομάχησαν μέχρως ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀναχωρή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τείχος καὶ τάφρον.

Ὅταν ἡ αὐγὴ ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγορὰν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαῖνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὴν Ἴδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρῶων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονίδης ἐχάρισε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῶας, ἐπέφερε δὲ συμφοράς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρῶες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὀχυρώματα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρῶες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπίθεσίν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιαν μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἡδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.

1-181: Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγούς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείβουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστορ ὁμως καὶ ὁ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτὴν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλέα πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἰκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέγησαν ὁ γέρον Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετάς δηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.

Τὼ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,

πολλὰ μάλ' εὐχομένω γαιήοχῳ ἐννοσιγαίῳ
 ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
 Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη,
 καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας.
 τῇ ὃ γε θυμὸν ἔτερπεν, αἶδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῇ, 190
 δέγμενος Αἰακίδην, ὅποτε λήξειεν αἶδων.
 τῷ δὲ βάτην προτέρω, ἡγεῖτο δέ διος Ὀδυσσεύς,
 στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπὼν ἔδος ἔνθα θάσασεν·
 ὥς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἶδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον·—ἦ τι μάλα χρεὼ—
 οἱ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοί ἐστων.»

Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε διος Ἀχιλλεύς,
 εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρεόισιν· 200
 αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·
 «μεῖζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἔντυνον ἐκάστω·
 οἱ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάνθρῳ.»

Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπέθεθ' ἑταίρῳ. 205
 αὐτὰρ ὃ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,
 ἐν δὲ συδὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα διος Ἀχιλλεύς.
 καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἄμφ' ὀβελόισιν ἔπειρε, 210
 πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαῖεν μέγα, ἰσόθεος φῶς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἑμαράνθη,
 ἀνθρακίην στορέσας ὀβελοὺς ἐφύπερθε τάνυσσε,

πάσσε δ' ἄλως θείοιο κρατευτάων ἐπαίερας.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὥπτησε καὶ εἰν ἑλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἔζεν Ὀδυσσῆος θείοιο
 τοίχου τοῦ ἐτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἐταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλλῆα.

**Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
τοῦ Ὀδυσσέως.**

«χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἵσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
 ἡδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'. ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμνηεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόοντες
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας ἐϋσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσεαι ἀλκῇν.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ
 σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δέ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἔκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Δίῃ, οὐδέ τι τῖει
 ἀνέρας οὐδὲ θεούς· κρατερὴ δέ ἐλύσσα δέδυκεν.
 ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἥῳ δῖαν· 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα

αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς δ' ἐκ
 δηώσειν παρὰ τῇσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ. ὅς κ' ἐπὶ ῥαῖόν
 ταῦτ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλὰς πολέμοιο
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἴη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἕκας Ἀργεὺς ἱπποβότοιο.
 ἄλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἷας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος 250
 ῥεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὔρεϊν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν
 φράζω ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἦμαρ.
 ὦ πέπον, ἦ μὲν σοί γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἥματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπεν·
 τέκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἥρῃ 255
 δώσουσ', αἶ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων.
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἢ δὲ γέροντες.
 ὡς ἐπέτελλ' ὁ γέρον, σὲ δὲ λήθεται. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν 260
 παύε' ἕα δὲ χόλον θυμαλγέα, σοὶ δ' Ἀγαμέμνων
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἔπτ' ἀπύρρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἶθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγούς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήιος εἴη ἀνὴρ, ὃ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσ' Ἀγαμέμνωνος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 δώσει δ' ἐπὶ γυναῖκας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας,
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός, 270
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.

τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότε Ἀπήυρα, 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσειται· εἰ δέ κεν αὐτε 277
 ἄστν μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώσωσ' ἀλαπάξαι, Ο'
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθὼν, ὅτε κεν δατεώμεθα ληΐδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωιάδας δὲ γυναικας ἐείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι, Α' 281
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖνν Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν, 282
 εἰ δέ κεν Ἀργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκὸν, οὐθα ἀρούρης 283
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη, 284
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ, 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θυγάτρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπῆκτῳ, 286
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα· 287
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι, 288
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὖτ' ἐπὶ μείλια δώσει 289
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὐ πώ τις ἔη ἐπέδωκε θυγατρί, 290
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει ἐὺ ναιόμενα πολίεθρα, 291
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἴρην ποιήεσσαν, 292
 Φηράς τε Ξαθῆας ἥδ' Ἀνθειαν βαθυλείμον, 293
 καλὴν τ' Αἴπειαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν, 294
 πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἀλὸς γέεται Πύλου ἡμαθόεντος, 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηγες πολυβοῦται, 296
 οἳ κέ σε δώτινῃσι θεὸν ὥς τιμήσουσι, 297
 καὶ τοι ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας, 298
 ταῦτα κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο, 299
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον, 300
 αὐτὸς καὶ τρυ δῶρά, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς 301
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατὸν, οἳ σε θεὸν ὥς 302
 τίσσουσ'· ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο, 303
 νῦν γάρ χ' Ἐκτορ' ἔλοις, ἐπεὶ ἄν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι 304
 305

λύσσαν ἔχων ὁλόήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον
οἷ ἔμεναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνειακιν.» 305
306

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποειπεῖν,
ἧ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὥς τετελεσμένον ἔσται, 310
ὥς μή μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλῃσιν
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.
αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
οὐτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἷω 315
οὐτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
μάρνασθαι δηίοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμέσ αἰεὶ.
ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
ἐν δὲ ἱῇ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἦδὲ καὶ ἐσθλός·
κάτθαν' ὁμῶς ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἐοργῶς. 320
οὐδέ τί μοι περὶκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
ὥς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
μάστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ,
ὥς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν ἄϋπνους νύκτας ἴαυον, 325
ἧματα δ' αἱματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
ἀνδράσι μαρνάμενος ὁάρων ἔνεκα σφετεράων.
δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
τάων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ 330
ἐξελόμην καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
Ἀτρεΐδῃ· ὃ δ' ὀπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῇσι

δεξάμενος διὰ παῦρα δισάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστῆεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρῳέεσσιν
 Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρεΐδης; ἢ οὐχ' Ἑλένης ἔνεκ' ἠὔκόμοιο;
 ἢ μοῦνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται, ὥς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ εἰοῦσαν.
 νῦν δ' ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μή μεν πειράτω ἐὺ εἰδότος· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νῆεσσιν ἀλεξέμεναι δῆιον πῦρ.
 ἢ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τείχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὥς δύναται σθένος Ἑκτορος ἀνδροφόνιοιο
 ἴσχειν· ὄφρα δ' ἐνὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν Ἑκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανεν·
 ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὁρμήν. 355
 νῦν δ' ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἑκτορι δίῳ,
 αὖριον ἰρὰ Διὶ ῥέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας ἐὺ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερεύσω,
 ὄψεαι, αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·
 εἰ δέ κεν εὐπλοίην δώῃ κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
 (ἡματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην. »)

Κ

Οἱ δύο ἄρχηγοὶ ἐπανῆλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἓνα κατὰσκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρώα, τὸν Πῆσσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος τούτου ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρώας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἴλιου. Ἀλλ' ἐπληρώθη καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

Μ

Τότε ἡ ὁρμὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστιάτενε τὸ Ἀχαϊκὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλαν οἱ δύο Αἴαντες, κατώρθωσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν καθεilkυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυεν ὅλων τὴν ὁρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἦλεγξε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον

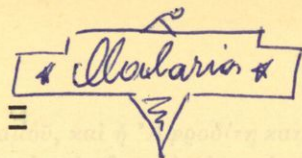
« εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης »

243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρώες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑκτωρ συνεσκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἄρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

* Iliad Spix *
 (1777)
 D. T. F. E. S. A. K.
 M. B.
 T. B.

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκη-
 νῆς των τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμα μίαν φορὰν
 ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθωσεν
 ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ξεπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ
 ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμά-
 τισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Οἰλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν
 ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν
 καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα ν' ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης.
 Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ
 τοιοῦτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος των. Μέχρι τοῦ μέσου
 τοῦ Ἀχαικοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ καὶ
 ἦτο ἥδη ἔτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσίλαου, ἐνῶ ὁ
 Πάτροκλος ἔσπενδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλέα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν
 ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἥδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία
 τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ.
 Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεύς, θὰ ἐσφύζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δει-
 νὴν αὐτὴν ὥραν ἐκάμφθη ἡ ὁργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος.
 Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδό-
 νων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένους μὲ τὴν ἰδικήν του ὑπέροχον πανο-
 πλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν
 πραγματικὸν Ἀχιλλέα, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθρούς. Παρασυρθεὶς
 ὁμοῦ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν του ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν,
 τὴν ὁποίαν ἔδωσε πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι θὰ ἡγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ
 σῶσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα
 καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληρώθη ὁμοῦ ἀπὸ τὸν
 Εὐφορβον καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

P

Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολὺν χρόνον ἀγῶνα κατῳρθσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπεσχέθη διὰ τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἡφαίστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξαλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἡφαιστος κατεσκεύαζε δι' αὐτὸν περικτεχὸν ἀσπίδα⁽¹⁾ καὶ θώρακα φαεινότερον ἀπὸ τὴν λάμπριν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημῖδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὅπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν ὅτι θὰ λάμβανῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὁμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρειπεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ᾔθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητούς. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγένεν ἀληθινῆς θεομαχίας. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἡφαιστος, ἡ Ἀρτεμις, ὁ Απόλλων, ἡ Αἰτώ, ὁ

(1) Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παριστάνονται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν δύνανται ν' ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ραφιδίαν Σ τοὺς στίχους 478-608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἡγωνίσθησαν μαζί μὲ τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων.

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, πὺν ἐπροστιάτεον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὥπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῇ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινεν ἀκόμα εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τείχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εἰθύνην του, ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις ἔσφζε τὴν Τροίαν, εἶχεν ἀποφασισθῇ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖαν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφρονεύθη ἀπ' αὐτόν. Ἐξαργιωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ξ ε ν ἄ ρ ι ξ ε τ ὃ ν ν ε κ ρ ὸ ν » καὶ μὲ ὑπερηφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς:

«.....ἐπέφνομεν Ἐκτορα δῖον,
ῥῆ Τρῶες κατὰ ἄστνυ θεῶ ὧς εὐχετόωντο ».

Ἔπειτα τοῦ ἐτρούπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοεῖους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἔγινε μεγαλοπρεπὴς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνῆγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας μὲ θαυμαστὰ ἔπαθλα⁽¹⁾. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίσκειον.

Ω

1-143: Πενθὼν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιῶ-

(1) Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἃς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγώνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἃς διαγράφουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγώνων τούτων μὲ τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς ὅρους, πὺν μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας ἐπεριφέρετο κλαίων εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς
 τὴν μαρίαν του ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα του καὶ
 τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ
 τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν καὶ
 διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς ἐπρόσταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλευσῇ τὸν υἱὸν της νὰ
 λυπηθῇ τὸν νεκρὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους του πρὸς ἐν-
 ταφισμὸν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν ^{οὐρανὸν} πόδ' ἄγεμον Ἴριον·

« Βάσκη' ἴθι., Ἱρι ταχεῖα· λιποῦς' ἔδος. Οὐλύμποιο
 ἄγγελιον Πριάμφ μεγαλήτορι· Ἴλιον, εἶσω
 λύσασθαι φίλον, υἷὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήγη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω, ἀνήρ·
 κῆρυξ, τίς οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν ἑὺτροχον, ἥδὲ καὶ αὖτις
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε, δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδέ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσὶ, μηδέ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
 ὅς ἄξει, ἥός κεν ἄγων Ἀχιλλῆϊ πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίῃν Ἀχιλλῆος,
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει·
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτῆμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἱκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός. »
 ὣς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἱρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
 ἔξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπὴν τε γόον τε.
 παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δάκρυσιν-εἵματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραῖος
 ἐντυπὰς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλὴ
 κόπρος ἔην κεφαλῇ καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,
 τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἑῇσιν.
 θυγατέρες δ' ἀνὰ δώματ' ἰδὲ νυοὶ ὠδύροντο,
 τῶν μιμνησκόμεναι, οἳ δὴ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ

χειρὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῇ δὲ παρὰ Πριάμον Διὸς ἄγγελος, ἥδ' ἐπροσηύδα
 τυτθὸν φθειγᾶμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 «θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσομένη τὸδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἥδ' ἐλεαίρει· 175
 λύσασθαι σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἐκτορα δῖον,
 δῶρα δ' Ἀχιλῇ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν ἐϋτροχον, ἥδ' ἐκαὶ αὐτὶς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔφεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἥος κεν ἄγων Ἀχιλῇ πελάσῃ.
 αὐτὰρ ἐπὶν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλῆος,
 οὐτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὐτ' ἄσκοπος, οὐτ' ἀλιτῆμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτω πεφιδήσεται ἀνδρός.
 Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦς ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὃ γ' υἱὰς ἅμαξαν ἐϋτροχον ἡμιονεῖν
 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶεντα,
 κέδρινον, ὑπόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλῇ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἰήνη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν.

κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν. » 7

Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μῦθον. 200

« ὦ μοι, πῇ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἦδ' οἷσιν ἀνάσσεις;

πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθόμεν οἶος,
ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205

εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσώψεται ὀφθαλμοῖσιν,
ὦμησθης καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἄνευθεν
ἡμενοὶ ἐν μεγάρῳ. τῷ δ' ὥς ποθι μοῖρα κραταιή
γενομένην ἐπένησε λίνον, ὅτε μιν τέκον αὐτή, 210

ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἔων ἀπάνευθε τοκήων,
ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότε ἄντιτα ἔργα γένοιτο
παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκακίζόμενόν γε κατέκτα,
ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215
ἔσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἄλεωρῆς. »

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρον Πριάμος θεοειδής·
« μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτὴ
ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλεν· οὐδέ με πείσεις.

εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220

ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυσοκῶοι ἢ ἱερῆες,
ψεῦδός κεν φαῖμεν καὶ νοσφίζοίμεθα μᾶλλον·

νῦν δ'—αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην—
εἴμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα 225

τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς.

ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην. »

Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέφγεν·
ἐνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

δώδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα·
ἐκ δὲ δύ' αἰθώνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδὲ νυ τοῦ περ 235
φρίσας· ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
λύσασθαι φίλον υἷον. ἃ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
« ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχείες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες; 240
ἢ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὕμμες.
ῥήτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ γε,
πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραῖζομένην τε 245
ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἀΐδος εἴσω.»
Ἦ, καὶ σκηπανίῳ δῖεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἷαςιν οἷσιν ὁμόκλα,
νεικείων Ἑλενὸν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνα τε δῖον
Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοὴν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
Δηϊφρόβόν τε καὶ Ἰππόθοον καὶ Δῖον ἀγανόν·
ἐννέα τοῖς ὁ γεραίος ὁμοκλήσας ἐκέλευε·
« σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἶθ' ἅμα πάντες
Ἑκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θοῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους 255
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι,
Μήστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἱπποχάρμη,
Ἑκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφίκει
ἄνδρός γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο
τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἀρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

ψευσταί τ' ὀρχησταί τε, χοροῖτυπῆσιν ἄριστοι,
 ἀρνῶν ἢ δ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσωμεν ὁδοῖο;» ✓
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρὸς ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἄμαξαν ἀειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπῆνης 275
 νῆeson Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζευξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς ῥά ποτε Πριάμφω Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμφω ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραῖος
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτνῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου

εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τὼ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·
 ἀγγίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῇφι,
 χρυσέφ' ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῇ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 «τῇ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὖχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ' ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ' σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὖχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφεῖ Κρονίωνι, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·
 αἶττει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἵης Δαναῶν ταχυπόλων. 295
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα.»

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
 «ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθῆσω· 300
 ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χεῖρας ἀνασχέμεν, αἶψ' ἐλεήσῃ.»

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὦτρυν' ὁ γεραίδης
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχευαὶ ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
 νηπάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἥς ἀλόχοιο· 305
 εὖχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκεϊ, λείβει δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἤυδα·

«Ζεῦ πάτερ, Ἰδηθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἥδ' ἐλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ 310
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπόλων.»

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
 μόρφονν θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὅσση δ' ὑπορόφοιο θύρῃ θαλάμοιο τέτυχται
 ἀνέρος ἀφνειοῖο, ἐὺ κληῖσ' ἀραρυῖα,
 τόσσ' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερά· εἶσατο δέ σφι
 δεξιὸς αἶψας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 320
 γῆθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσεται δίφρου·
 ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
 τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαΐφρων· αὐτὰρ ὅπισθεν 325

ἵπποι, τοὺς δὲ γέροντας ἐφέπων μάστιγι κέλευε
καρπαλίμως κατὰ ἄστυ· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὥς εἰ θάνατόνδε κίοντα·
οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
παῖδες καὶ γαμβροί· τῶ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν'
ἔς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
αἰψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ἦῤα·

«Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
ἀνδρὶ ἐταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ὧ κ' ἐθέλῃσθα· 335
βάσκ' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
ὥς ἄγαγ', ὥς μήτ' ἄρ τις ἴδῃ μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι.»

Ὡς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθῃσε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὕγρην
ἡδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
εἴλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
αἰψα δ' ἄρα Τροίην καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
βῆ δ' ἰέναι κούρῳ αἰσυμνητῇρι ἑοικώς,

πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἦβη.]

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρῆξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὅφρα πίοιεν, 350
ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλυθε γαῖαν.
τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
«φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
ἄνδρ' ὀρώω, τάχα δ' ἅμμε διαρραϊσέσθαι ὀίω. 355
ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἧ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἱ κ' ἐλέησῃ.»
 Χ "Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δεΐδιδε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφών· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθών,
 χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν· 360
 « πῆ, πάτερ, ὦδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δι' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
 οὐδὲ σύ γ' ἔδεισας μένεα πνείοντας Ἀχαιοῦς,
 οἳ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγὺς ἔασι; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοῇν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὄνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἴη;
 οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρον δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
 ἄλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
 σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ εἴσκω.»

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρον Πρίαμος θεοειδής·
 « οὕτω πῃ τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὥς ἀγορεύεις.
 ἄλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἦκεν ὁδοπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἷος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγῆτός,
 πέπνυσαί τε νόῳ, μακάρων δ' ἔξ ἐσσι τοκίων.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφοντης·
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἄλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως καταλέξον, 380
 ἥε πῃ ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά
 ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη,
 ἣ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἰοῖν
 δειδιότες· τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὠρίστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδευεὶ Ἀχαιῶν.» 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρον Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σὺ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκίων;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·

«πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, καὶ εἴρεαι Ἑκτορα δῖον.

390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνὶ κυδιανείρῃ

ὀφθαλμοῖσιν ὅπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας

Ἀργεῖους κτείνεσκε δαΐζων ὀξέϊ χαλκῷ·

ἡμεῖς δ' ἐσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς

εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι.

395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·

Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατήρ δέ μοι ἐστὶ Πολύκτωρ·

ἀφνειὸς μὲν ὃ γ' ἐστί, γέρον δὲ δῆ, ὥς σύ περ ὦδε,

ἔξ δέ οἱ υἱες ἕασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἑβδομός εἰμι·

τῶν μετὰ παλλόμενος κλήρῳ λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι.

400

νῦν δ' ἦλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ

θήσονται περὶ ἄστν μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.

ἀσχαλώσι γὰρ οἶδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται

ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.»

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρον Πρίαμος θεοειδής·

405

«εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδew Ἀχιλλῆος

εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,

ἥ ἔτι παρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἥέ μιν ἦδη

ἦσι κυσὶν μελεῖστί ταμὼν προύθηκεν Ἀχιλλεύς.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·

410

«ὦ γέρον, οὐ πω τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,

ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ

αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτῃ δέ οἱ ἦως

κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρῶς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ

ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν.

415

ἥ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἐτάροιο φίλοιο

ἔλκει ἀκηδέστως, ἦως ὅτε διὰ φανήῃ.

οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθὼν,

οἷον ἐερσήεις κεῖται, περὶ δ' αἷμα νένιπται,
οὐδέ ποθι μιαρός· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασαν.
ὥς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔηος,
καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι.»

᾽Ως φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρον καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
«ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
λήθεται ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι.»
τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ.
ἀλλ' ἄγε δὴ τότε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλειςον,
αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
«πειρᾷ ἐμεῖο, γεραίέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
ὅς με κέλει σέο δῶρα παρῆξ Ἀχιλῆα δέχεσθαι.
τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 435
συλεύειν, μή μοι τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ ἢ πεζὸς ὁμαρτέων·
οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιο.»

Ἦ, καὶ ἀναΐξας ἐριούνιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν,
ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἦϋ.
ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἱκοντο,
οἱ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὥϊξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
ἐς δ' ἄγα γε Πριάμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπήνης.
ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι

δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἀνακτι
 σταυροῖσιν πυκνοῖσι· θύρην δ' ἔχε μοῦνος ἐπιβλῆς
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσεσκε καὶ οἶος.
 δῆ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούμιος ᾤξε γέροντι,
 ἷς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεΐωνι,
 ἕξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γάρ με πατὴρ ἅμα πομπὴν ὄπασσεν·
 ἄλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τὴν δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἡῦκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέχεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης.» 467

Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως καὶ αἱ
 περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πριάμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὐθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἔξεσκε διίφιλος. ἐν δέ μιν αὐτὸν
 εὔρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθείατο· τὼ δὲ δύ' οἶω,
 ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἄλκιμος, ὄζος Ἄρῃος,
 ποίπνυον παρεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στάς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἳ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
 ὥς δ' ὅτ' ἄν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὥς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἰδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μνήσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὥς περ ἐγών, ὀλοῶ ἐπὶ γήραος οὐδῶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περιναίεται ἀμφὶς ἐόντες
 τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρὴν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζῶοντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῷ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἡματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἷδν ἀπὸ Τροίῃθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν. 495
 ἐννέακαίδεκα μὲν μοι ἱῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὅς δέ μοι οἶος ἦν, εἴρυτο δὲ ἄστν καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρόφην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἔκτορα· τοῦ νῦν εἵνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πώ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιο ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι.»
 Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἡμερον ὥρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένῳ, ὁ μὲν Ἑκτορὸς ἀνδροφόνου
 κλαῖ' ἀδινά, προπάρειθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
 Πάτροκλον τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο διὸς Ἀχιλλεύς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὄρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη, 515
 οἰκτεῖρων πολίων τε κάρη πολίων τε γένειον,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δειλ', ἣ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμοὺς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἷεας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔξευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις προῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὣς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσὶν.
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὐδαι,
 δώρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ὅ μὲν κ' ἀμμίξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυνος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὃ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ὅ δέ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα διᾶν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τιτιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὣς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντα γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβῳ τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῷ ἔόντι θεὰν ποίησαν ἄχοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅτι οἱ οὐ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

540 ἄλλ' ἓνα παῖδα τέκεν πανάωριον· οὐδέ νυ τόν γε
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἡμαι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἡδὲ σὰ τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσπον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἔδος, ἐντὸς ἔεργει
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστῳ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μῆδ' ἄλίσσων ὁδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τοι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἑῷς, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα. » 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἡμεῖβεν ἔπειτα γέρον Πρίαμος θεοειδής· 552
 « μή μέ πω ἐς θρόνον ἴξε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας. » 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 559
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 560
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἥ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γινώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἡβῶν, 565
 ἐς στρατόν· οὐδὲ γὰρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὄχῃα
 ῥεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῷ νῦν μή μοι μάλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω
καὶ ἱκέτην περ ἔοντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς.» 570

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπείθετο μύθῳ.

Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὥς ἄλτο θύραζε,
οὐκ' οἶος, ἅμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἦρως Αὐτομέδων ἦδ' Ἄλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τὶ Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἱ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε·
ἐς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῖο γέροντος,
καδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὖσώτρου δ' ἀπ' ἀπήνης
ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
καδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580
ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίῃ οἰκόνδε φέρεσθαι.

δμῳὰς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφὶ τ' ἀλείψαι
νόσφιν ἀειράσας, ὥς μὴ Πρίαμος ἴδοι νιόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχνημένη κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο,
παῖδα ἰδὼν, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείῃ φίλον ἦτορ, 585
καὶ ἐκατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτῃται ἐφετμάς.

τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
(ἀμφὶ δέ μιν φάρῳς καλὸν (βάλον) ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν αἰείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἥειραν εὐξεσθην ἐπ' ἀπήνην. 590

ὥμωξεν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἐταῖρον·
« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθῃαι
εἰν Αἰδὸς περ ἑών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι αἰεκέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν. » 595

Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἀχιλλεύς·
ἔξετο δ' ἐν κλισίῳ πολυδαϊδάλῳ, ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·
« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὥς ἐκέλευες,

κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἡοῖ φαινομένηφιν 600
 ὄψεαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἡῦκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἡβώνοντες.

τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο 605
 χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὔνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρρήφ·
 φῇ δοιὼ τεκέειν, ἡ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
 τὼ δ' ἄρα καὶ δοιὼ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.

ἡ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δέ που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὔρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνὰς 615
 νυμφάων, αἷ τ' ἄμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἔνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, διε γεραιέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἵλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται.» 620

Ἦ, καὶ ἀναΐξας ὅϊν ἄργυφον ὦκὺς Ἀχιλλεύς
 σφάξ'· ἔταροι δ' ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλόν τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὥπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.

Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἑλὼν ἐπένειμε τραπέξῃ 625
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἕξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πριάμος θαύμας· Ἀχιλλῆα,
 ὅσος ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἐφκει. 630

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πριάμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὁρόωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρον Πριάμος θεοειδής·
 «λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἦδη 635
 ὕπνῳ ὑπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πᾶις ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθροπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμεν.»

Ἦ ῥ' Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμῳῇσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας, 645
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθε νηυσσάσθαι.
 αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στορέσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 «ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουλευφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλὰς βουλεύουσι παρήμενοι, ἧ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τίς σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξεῖποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 κέν κε ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἔκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτὸς τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω.»

Τὸν δ' ἡμίβητ' ἔπειτα γέρον Πριάμος θεοειδής·
 «εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἔκτορι δῖῳ, 660
 ὧδέ κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἶσθα γάρ, ὥς κατὰ ἄστρῳ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
 ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.
 ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν,
 τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
 ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
 τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη.»

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 «ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ', ὥς σὺ κελεύεις·
 σήσω γὰρ πόλεμον τόσσον χρόνον, ὅσσον ἄνωγας.» 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
 ἔλλαβε δεξιτερὴν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμφῳ δόμον αὐτόθι κοιμήσαντο,
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῷ κλισίης ἐϋπήκτου· 675
 τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάροχος. **END.**

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἱπποκόρῳσται
 εὖδον παγνύχοι, ^{καὶ οἱ οὖν ἐπὶ τῷ ὕπνῳ} μαλακῷ ^{καὶ οἱ οὖν ἐπὶ τῷ ὕπνῳ} δεδμημένοι ὕπνω·
 ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούγιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
 ὀρμαίνοντ' ἀνὰ θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
 νηῶν ἐκπέμψειε λαθὼν ἱερὸς πυλαωρούς.

στῇ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 «ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοί γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὔδεις
 ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἴασεν Ἀχιλλεύς.
 καὶ νῦν μὲν φίλον υἷὸν ἐλύσας, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
 σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρεῖς τόσα δοῖεν ἅποινα
 παῖδες τοῖ μετόπισθε ληλειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων
 γνῶη σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί.»

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον, κήρυκα δ' ἀνίστη.
 τοῖσιν δ' Ἑρμείας ξεῦξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
 ῥίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἶξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

— Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς, —
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἡὼς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρῃ, ἱέλη χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἑσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἶδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρῳάδες, Ἑκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρετ', ἐπεὶ μέγα χάσμα πόλει ἦν παντί τε δήμῳ. »
 Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἔκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχον ἀΐξασαι,
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νύ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἡέλιον καταδύντα
 Ἑκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρον λαοῖσι μετηύδα· 715
 « εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε. »
 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διεστήσαν καὶ εἴξαν ἀπήνην.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἶσαν ἀοιδούς 720
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῇσιν δ' Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

Ἔκτορος ἀνδροφόνιοι κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, καὶ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· παῖς δ' ἔτι νήπιος αὐτῶς,
 ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὄτω
 ἦβην ἵξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἡ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνὰς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἶ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῇσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῇσι· σὺ δ' αὖ, τέκος, ἡ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔψαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου· ἡ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἔκτωρ
 ἡ πατέρ' ἠὲ καὶ υἱόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἔκτορος ἐν παλάμῃσιν ὁδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δατ' λυγρῇ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστυ. 740
 ἀρητὶν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἔκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελεῖψεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χειρὸς ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέρας δάκρυ χέουσα. » 745

«Ὡς ἔφατο κλαίους· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῇσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινού ἐξήρχε γόοιο.
 « Ἔκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἡ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν·
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὥκυν Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμυχθαλόεσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

πολλά ῥυστάζεσκεν ἐοῦ περὶ σῆμ' ἐτάροιο, 755
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὥς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
 κεῖσαι, τῷ ἵκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν. »

᾽Ως ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίσστον ὄρινεν. 760
 τῇσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
 ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ' ὥς πρὶν ὥφελλον ὀλέσθαι.
 ἦδη γάρ νῦν μοι τόδ' ἐεικοστὸν ἔτος ἐστίν, 765
 ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἄλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
 ἄλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτοι
 δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων ἐϋπέπλων,
 ἢ ἐκυρὴ — ἐκυρὸς δὲ πατὴρ ὥς ἡπιος αἰεὶ — , 770
 ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρουκες
 σῇ τ' ἀγανοφροσύνῃ καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.
 τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.
 οὐ γάρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἡπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν. » 775

᾽Ως ἔφατο κλαίουσα· ἐπὶ δ' ἔστανε δῆμος ἀπείρων.
 λαοῖσιν δ' ὁ γέρον Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·
 « ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
 δεῖσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἦ γὰρ Ἀχιλλεύς
 πέμπων μ' ὥδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780
 μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἠώς. »

᾽Ως ἔφαθ'· οἱ δ' ἱπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
 ζεύγνυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
 ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος ἠώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπᾶτι νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγρετο λαός.
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἶνω 790
πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὀστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοί θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τά γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλην κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὕπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·
ῥίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντη,
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν ἐϋκνήμιδες Ἀχαιοί. 800
χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.
Ὡς οἱ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἱποδάμοιο. 801

Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον.

ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α) Σημασιολογικαὶ
- β) Γραμματικαὶ
- γ) Πραγματικαὶ

Paul Amk
Scolar

Neil Paul

Επισημειώσεις

Ι. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων.

1. Ἰωνικὸν *η* ἀντὶ *α* : ἀγορή, κλησίη, νηός, νηῦς.
2. *ει* ἀντὶ *ε* : ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνεῖω.
3. *ου* ἀντὶ *ο* : οὐλόμενος, Οὔλυμπος, κούρη, κουλεός.
4. *υ* ἀντὶ *ο* : ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἀσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ρίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις :
ἄεθλος, χρυσέφ, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ *ε* + *ο* εἰς *ευ* : ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκειν.
7. Παρεμβολὴ τοῦ *ο* πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς
-άω ρημάτων : ἀντιόωσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλόωσι.

β') Συμφώνων.

1. Ἀφομοιώσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης
προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον : κάδ δέ (κατὰ δέ),
κάββαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ *δ* πρὸ τοῦ *μ* : ὕδμεν, ὀδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ *τ* μετὰ τὸ *π* εἰς τὰς λέξεις : π(τ)όλις, π(τ)ό-
λεμος.
4. Εὐφωνικὸν *ν* εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἐγώ (*ν*).

Σημ. Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ
φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ιδία τοῦ ρ, ἡγουμένου α : *κραδίη, κρατερός*.

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῶσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

- Ἐν. γεν. : *τοῖο*. Πληθ. ὄνομ. : *τοί, ταί*.
 » γεν. : *τάων*.
 » δοτ. : *τοῖσι(ν), τῇσι(ν)*.

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

- Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν -α : *νεφεληγερέτα, ἱππότα, αἰχμητά*.
- Κατάληξις ἄρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. -αο ἢ -εω(ω) : *Ἀτρεΐ-δαο, ἐκατηβελέταο, ἰκέτεω, ἐϋμμελίω*.
- Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων, καὶ -έων : *αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαινέων*.
- Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ης ἀντὶ -αις : *κλισίησι, αἰειγενέησι, πνοιῇς*.

β') Δευτέρα κλίσις.

- Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο : *χωρόμενοιο, φόβοιο, ἐλάφοιο*.
- Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν) : *οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἐτάροισι*.

γ') Τρίτη κλίσις.

- Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς : *-ῆος, -ῆι, -ῆα* : *Ὀδυσσῆος, Ἀχιλλῆι, ἱερῆα*.
- Αἰτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α : *ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα*.
- Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς -εσσι(ν) : *κύνεσσι(ν), Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν)*.

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις : πόλις, ὕβρις, πολίεσσι.

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικά καταλήξεις.

Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἑνικοῦ καὶ πληθ. ὅλων τῶν κλίσεων -φι (ν)
(-ηφι, -οφι, -εσφι) : δεξιτερῆφι (ν), ζυγῶφι (ν), ὄχρῃφι (ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς - πολλὴ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν :

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοί.

πολὴ καὶ πολλή.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο : δοιῶ, δύω, δοιοί, δυαί.

2. Αἰολικὸς τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. εἰκοσι (ν) ἀντὶ εἴκοσι (ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν : δεύτατος, τέτρατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἑνικ. : ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μεν, ἐμέθεν

σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν

ἐο, εὔ, εἶο, εὔ, ἐθεν.

2. Εἰς τὴν ὀνομ. τοῦ πληθ. : ἡμεῖς - ἄμμες

ὕμεῖς - ὕμμες

3. Εἰς τὴν δοτ. τοῦ πληθ. : ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι (ν)

ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι (ν)

4. Εἰς τὴν αἰτ. τοῦ πληθ. : ἡμέας - ἄμμε

ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἑνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτὸς - ἡ - ὁ καὶ εἰς
τὰ τρία γένη : μιν (αὐτόν, -ήν, -ό).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι *ὁ, ἡ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοί, ται)* ὡς δεικτικά ἀντωνυμίας.
2. Ἡ ἀντων. *ἐκεῖνος* ἄνευ τοῦ *ε* : *κεῖνος*.

δ') Κτητικῶν.

- ἐμός*
σός, τός
έός, ἐή, ἐόν (ός, ἡ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι *ὁ, ἡ, τὸ* μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.
2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἄρσεν. *δου (οὔ)* καὶ θηλ. *ἐξς (ἥς)*.
3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. *ὅστις* : *ὅτι*.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. *τίς* : *τεο, τευ — τεφ, τφ*.
2. Τὸ οὐδέτερον : *ὅτι, ὅτι — ὅτεν, ὅτιεο — ὅτιεφ*.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὐξήσις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') *Αὐξήσις* : Παρῳχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : *διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο*.

β') *Ἀναδιπλασιασμός* : Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἄοριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις : *πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο*.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς *-εαι* : *παρелеύσαι, δυνήσσαι*.
2. Χρησις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : *ἴξον, ἐβήσето*.
3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. *ἀόρ.* εἰς *-(θ)εν* : *ἤγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν*.
4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς *-αται (-νται)* καὶ ὑπερσυντελ. εἰς *-ατο (-ντο)* : *δεδαίεται, κατακείται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο*.
5. Χρησις ἐκτεταμένων τύπων ρημάτων τινῶν : *θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)*.

6. Συχνωτάτη χρήσις θαμιστικῶν ρημάτων μετὰ κατάλ. -σκω : καλέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : *θείομεν, ἐλάσσει, (ἴνα) εἴδετε.*

2. Κατάληξις -μι -σθα -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ρήματα : *τύχωμι, ἐθέλῃσθα, φύγησι.*

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο : *κεχαροῖατο, πυνθοῖατο.*

δ') Ἀπαρεμφάτου :

Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναι, -μεν καὶ -μεναι : *πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.*

ε') Ἰδιαίτεροι σχηματισμοὶ χρόνων ρημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ρ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. *ἔλυθ- : ἤλυθον.*

2. Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ρ. λύω ἄνευ -σα : *λύμην, λύτο.*

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : *βῆω (βῶ).*

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω : *κλύθι* (ἐξ ἀρχαίου τύπου *ἐκλυν*).

γ') Ἀνώμαλα ρήματα.

α') *Εἰμί* :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος *ἐσ-* εἰς τὰ πρόσωπα : *ἔσσι (εἶ), ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).*

2. Ἀσυνάφεται τύποι : *ἔην (ἦν), ἔω (ῶ), ἔωσι (ῶσι), ἐὼν (ῶν).*

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : *ἔοις (εἴης), ἔοι (εἴη).*

4. Ἀπαρέμφατον : *ἔμμεν* καὶ *ἔμμεναι (εἶναι).*

β') *Οἶδα* :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριστ. *οἶδας* καὶ α' πληθ. *ἴδ-μεν.*

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. *ἴδ- : ἴδμεναι, ἰδυῖα.*

3. Μέλλων *εἰδήσω* (ἐξ ἀχρήστου *εἶδω*) καὶ ἀπαρέμφ. *εἰδησέμεν.*

γ') *Φημί* :

Σχηματισμοὶ εἰς μέσην φωνήν : *φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φά-*

σθε, φάσθαι.

δ') *Εἶμι* :

Σχηματισμός τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι- : ἴσαν (ῆσαν).

ε') *Κεῖμαι* :

Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

Σ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε,
ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἔς.

2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἰν, ἐνί.

3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ : ἡμὲν - ἡδὲ (καὶ - καί),
αὐτὰρ (δέ), οὐνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἂν δυνητ.), αἶ κε (εἰ
ἂν, εἰάν), ὅφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ἔα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ
βεβαιωτ.).

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρημ. χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτιατ. τοῦ οὐδεν. πολλῶν
ἐπιθέτων εἰς ἑνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων,
πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντι-
βίην, διαμπερὲς κ.ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη- : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἀγα- ἐρι- ἀρι-ζα- : ἀγκλυτός, ἐρίβωλος, ἀρι-
πρεπής, ζάθρεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α) 1-7. ἡ μῆνις-ιος = ὀργή, θυμός. — *αἰδῶ*· ἄδω = διηγοῦμαι με ᾧδῃν, ψάλλω· μτβτ. — *οὐλόμενος*· ὀλόμενος· με ἔνεργ. σημ. = ὀλέθριος. *Αόρ. β' τοῦ ὀλλυμαι· κυρίως: ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος. — *ἔθηκε· τίθημι* = δίδω, προξενῶ. — *ἴφθιμος* = ἀκμαῖος, γενναῖος. — *προϊάπτω* = στέλλω. — **Αἰδι*· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. **Αις*· συνήθ. ὀνομ. **Αἶδης* = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α+Fiδ). — *αὐτούς*· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς. — *τὰ ἐλώρια* = ἡ λεία (*ἐλωρ, ἐλεῖν*). — *τεύχω* = κατασκευάζω, κάμνω. — *οἰωνός* = ὄρνεον. — *πᾶσι* = εἰς τὰ παντὸς εἶδους. — *ἐτελείετο* = ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω. — *βουλῇ* = θέλῃσις, ἀπόφασις. — *ἐξ οὗ δὴ*· θὰ νοηθῇ καὶ πάλιν τὸ αἶδε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς ποῦ . . . Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10: *τῶν* ἀμόθεν. — *τὰ πρῶτα* = κατὰ πρῶτον. — *διασιήτην ἐρίσαντε* = ἤλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἔριδος. — *δῖος* = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8-16. *τίς τ' ἄρα*· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγουμένα = καὶ ποῖος λοιπόν. — *σφωε'* αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεῖς = αὐτοὺς τοὺς δύο. — *ξυνίημι ἐριδι* = φέρω εἰς σύγκρουσιν. — *μάχεσθαι*· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνωνν ἐχθροί. — *ὁ γάρ*· γὰρ διασαφ. — *χολοῦμαι* = ἐξοργίζομαι. — *ῶρσε*· ὀρνευμ· μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ. — *ὀλέκομαι* =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρῳ ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουσιν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὁμως παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περὶ πτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (δύλλυμαι). — λαοὶ = ὁ στρατός. — οὖνεκα = διὰ τὸν λόγον ὅτι (οἶτον ἔνεκα). — τὸν Χρῦσιν· τὸ τὸν ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρῦσιν, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἀρητῆρ = ἱερεὺς (ἀράομαι = εὐχόμαι). — θοὸς = ταχύς (θέω). — λύομαι· μέσ. ὦφελ. = λυτρώνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. — ἀπερείσιος· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἄπειρος. — τὰ ἄποινα = τὰ λύτρα. — σιέμμαι· Ἀπόλλωνος = σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἐκηβόλος = ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθης. — ἀνὰ = ἀνηρημένα. — λίσσομαι = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω — εἶα). — κοσμήτωρ = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17-21. εὐκνήμιδες = οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὀπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν. — δῶμα = κατοικία (δέμω = κτίζω, δόμος). — ἐκπέρθω = κυριεύω, ἐκπορθῶ. — ἔϋ· εὖ = μὲ τὸ καλό. — τὰ τ' ἄποινα = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅποια ἔφερεν ὁ Χρῦσις. — δέχεσθαι· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ. — ἄζομαι = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄρ-ος = τιμή, ἄρ-ιος, ἄγρός).

22-32. ἔνθα· χρόν. — ἐπευφήμησαν = μετὰ βοῆς προέτρεψαν. — αἰδεῖσθαι· αἰδομαι μβτ. — ἀγλαός = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλλομαι). — ἀνδάνω θυμῷ = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (οἷζ. σΦαδ, ἄδος, ἡδύς). — κακῶς = μὲ ὕβριστικὸν τρόπον. — ἀφίημι = ἀποπέμπω. — κρατερὸς = ἄγριος, σκληρός. — ἐπὶ - ἔτελλε· ἐπιτέλλω = δίδω προσταγὴν. — κιχάνω καὶ κίχημι = συναντῶ. — δηθύνω = βραδύνω, ἀργοπορῶ (δηθά). — αὖτις = πάλιν. — μή... οὐ χραίσμη = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ· χραισμέω = ὠφελῶ, χρησιμεύω. — νύ (ν)· μόρ. ἐγκλ.· μή νυ = μήπως δά. — ἔπεισέ μιν καὶ γῆρας = ἐπέλθῃ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ. — τηλόθι = μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε). — ἡ πάτρη = ἡ πατρίς. — ἐποίχομαι ἱστὸν = πηγαινοέρχομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλεῖον, ὑφαίνω. — τὸ λέχος = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος). — ἀντιάω λέχος = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην. — σαώτερος = ἀβλαβέστερος, ἀκραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ σάος - σόος = σῶος. — νόομαι = ἐπιστρέφω (οἷζ. νες, νόστος).

β) Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης: Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πηληιάδεω.

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : *δύο*.

— Συγκοπτιόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. *θύγατρα*.

— Ἐπικός ἀόρ. τοῦ *δέχομαι* : *ἐδέγμην* καὶ ἀπαρμφ. *δέχθαι*.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : *νέηαι* (*νέη*).

— Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις ⁽¹⁾ : *τεῦχε*, *βασίλῃ*, *νοῦσον*, *μιν*, *κύνεσσιν*.

γ) *Μῆνιν Ἀχιλλῆος* : Οἱ στίχοι 1-7 συνοψίζουν δλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων. — *Θεά* : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἣτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὕτη εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὁρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπὶ κλησις αὕτη : *Ἔσπετε νῦν μοι, μοῦσαι, Ὀλύμπια δόματ' ἔχουσαι*. — *Πηλεΐάδης Ἀχιλλεύς* : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθησαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἥρωες τοῦ πολέμου. (Βλ. Εἰσαγ.) — *Ἀχαιοί* : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο δρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ *Ἀργεῖοι*, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης *Δαναοί*, ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. — *τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε* : κατὰ θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι νὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ νὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ

(1) Ἐν σελ. 95 - 101 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν ὁμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

τῶν ὀρνέων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ Ἄδῃ.—**Ἀτρεΐδης** : Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρώως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος, ὅστις ἵδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἣτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη Πελοπόννησος. — **Λητοῦς καὶ Διδὸς υἱός** : Τέκνα δίδυμα τῆς Λητοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν χρῆσιν τῶν τόξων (*ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα*). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν** : Οἱ ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρά, εἶχαν ἀνεγκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν αὐτὴν τὴν ἔκτασιν, ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἔκφρασιν « *παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν* », « *ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν* ». — **στέμματα ἔχων χρυσέῳ ἀνὰ σκῆπτρῳ** : Διὰ τὰ ἐπισύρη περισσότερον τὸν σεβασμὸν ὁ Χρύσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἱερείας, τὸ ὁποῖον ὑπενθύμιζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος. Συνήθως τὸ ἱκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος στεφανωμένος μὲ λευκὰ ἔρια. — **ἐυκνήμιδες** : Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλάσματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἑνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότητος καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶμεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *ἐυκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*. — **ἐν Ἄργει** : Ἄργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἔξετεινετο τὸ βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκῆνας. Ἐνίοτε Ἄργος λέγεται ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἄργος εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α) 33 - 42. **ἔδειξεν**· δείδω = φοβοῦμαι (ρίξ· δει-, δέος, δειλός, δεινός). — **ἀκέων** = σιωπηλὸς (*ἀκῆν* = σιωπηλῶς). — **ὁ θις-ινός** = ἀμμουδιά. — **πολύφλοισβος** = πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν κυμάτων ἐκχνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (Λέξις ἠχοποιήτος). — **ἀπάνευθε** = μακράν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι. — **ἡρᾶτο πολλὰ** = ἔκαμε ἔκτενῃ προσεσχῆν. — **ἡῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — **κλύω** = ἀκούω, ἑπακούω. —

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος. — **ἀμφιβαίνω** = προστατεύω. Κατὰ λέξιν: βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ προφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ προκ. εἰς σημ. ἐνεστ. — **ζάθεος** = ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — **ἴφι** = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (ἰς, ἰνός = δύναμις). — **τοί**· δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεψα. — **χαρίεντα** = πρὸς εὐχαρίστησίν σου. Κτηρ. εἰς τὸ νηόν. — **ἐπι-ἔρεψα**· ἐπερέφω = θέτω ὀροφὴν, στεγάζω ναόν. — **ἡ εἰ δὴ** = ἡ ἂν πράγματι. — **κατά**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔκηα (καίω). — **πίων, πίειρα, πῖον** = παχύς. — **μηρία** = τεμάχια μηρῶν περικεκαλυμμένα μὲ λίπος. — **κρήνηνον**· κραίνω = ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ. — **τὸ ἐέλδωρ** = εὐχή, ἐπιθυμία. — **τίνω** = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52. **Φοῖβος** = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος. — **βῆ δὲ κατ (ἀ)** = κατέβη δέ. — **τὰ κάρηνα** = αἱ κορυφαί. — **χώομαι** = ὀργίζομαι. — **τὸ κῆρ** = καρδία. — **ἀμφηρεφῆς** = κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφι + ἐρέφω). — **φαρέτρα** = θήκη τῶν βελῶν (φέρω). — **ἐκλαγξαν** = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν ἦχον τῶν συγκρουομένων ὄπλων. (Λέξις ἠχοποίητος). — **δῶϊστος** = τὸ βέλους. — **ῥιε**· πρτ. τοῦ εἶμι. — **ῥοικῶς** = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς . . . — **ἔξομαι** = καθίζω. — **μετά** = μέσα, ἥτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — **ἔηκε ἴημι** = ρίπτω. — **ὁ ἰδός** = βέλος. — **δεινὴ** (κατηγ.) **κλαγγὴ (ἐ)γένετο** = φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — **ὁ βιδός** = τὸ τόξον. — **ὁ οὐρεὺς** = ὁ ἡμίονος. — **ἐποίχομαι** = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. — **ἀργός** = ταχύς. — **αὐτοῖσι** = τοῖς ἀνδράσι. — **ἔχεπενυκὲς** = αἰχμηρὸν (ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. — **ἐφίημι** = διευθύνω ἐναντίον. — **αἰεῖ** = διαρκῶς. — **ὁ νέκυς** = νεκρός. — **θαμέες** (-εἰαί) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β) Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **βῆ, ἴφι, ὥμοισι, βιοτο, κλῦθι, νηός.**

γ) **βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης**: Ὁ ποιητὴς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν **ἀκέων**. Ἀλλ' ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — **Χρύ-**

σην : Ἡ Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεὺς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα** : Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος** : Ἡ γνωστὴ νῆσος ἡ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεὺς** : Τὸ περιεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (*σμίνθους*) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος *σαυροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα** : Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὄρεων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζεται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἑνὸς θεοῦ. — **τόξα-βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἐκλαγξαν χωομένοιο κινηθέντος** : Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν : *ὁ δ' ἦεν νυκτὶ βροχίως*. Ὅχι φωτεινὸν πρόσωπον, οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής. — **πυραὶ νεκρῶν** : Ὁ Ὀμηρος ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καὺσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α) 53 - 58. ἐννήμαρ = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα + ἡμαρ*). — **ῥῶχετο** = ἐρρίπτοντο, ρ. οἷχομαι. — **τὸ κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ρ. μέσ. διάμ. — **τῷ ἐπὶ φρεσὶ** ἐπὶ φρεσὶ τοῦ. — **λευκώλενος** = λευκὰς ὠλένας ἔχουσα. — **κῆδομαι** = ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἡρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν καὶ τώρα περισσότερον συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **ὀρᾶτο** ἐώρα. — **ἐπεὶ οὖν** τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἡγερθεν** ἡγέρθησαν, ἀγείρομαι = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν. — **ὀμηγέρες τ' ἐγένοντο** = εὐρέθησαν συγ-

κεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν. — *τοῖσι μετέφη* = ὠμίλησε πρὸς αὐτούς. — *ὠκὺς* - *εἶα* - *ὐ* = ταχύς, γοργός.

59-67. *ἄμμε*· ἡμᾶς. — *παλιμπλαγχθέντας* = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων: νῦν ὁτῶ *ἄμμε* *ἄψ* ἀπονοστήσειν *παλιμπλαγχθέντας* = τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας. — *ἄψ* = ὀπίσω (ἀπό, Λατ. abs...). — *εἴ γε* = ἐὰν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ *ἄψ* ἀπονοστήσειν. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν κἄν (*εἰ φύγοιμεν*), παρεντίθεται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις μὲ αἰτιολογικὴν σημασίαν: *εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ κλπ.* Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῇ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω. — *δαμᾷ*· μέλλων δάμνημι = δαμάζω, ἀφανίζω (δμῶή, ἀδμής). — *ἄγε*· παρακελευσματικὸν = ἔλα, ἄς... — *ἐξείρομεν*· ἐρέω = ἐρωτῶ. — *ιερεῖα-ὄνειροπόλον*· οἱ δύο ὅροι δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ ἱερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ ὄνειροπόλος διὰ τῶν ὀνείρων. — *ἦ καὶ ὄνειροπόλον* = ἔστω καὶ ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὀνείρων. — τὸ *δναρ*· ἔλλειπτ., μόνον ὀνομαστ. καὶ αἰτιατ. — *ὅς κ' εἴποι*· τὸ *κε* = δυνητικόν. — *ὅ τι* = διὰ ποίαν αἰτίαν. — *χώομαι*· Α 44. — *εἴτ' ἄρα* = μήπως τάχα. — *εὐχολή* = εὐχή, δέησις. — *ἐπιμέμφομαι* = κατηγορῶ, παραπονοῦμαι. — *ἐκατόμβη* = θυσία μὲ ἄφθονα θύματα. — *αἶ κέν πως* = εἴ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοουμένου ρήμ. *σκοπεῖν*, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ἤθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν. — *κνίσσης ἀντιάσας* = ν' ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῇ κνίσαν. Τὸ ἀντιάω μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ. — *τέλειος* = ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα. — *βούλεται*· ὑποτακτ. — *ἡμῖν*· δοτκ. χαριστ. — *ἀπὸ ἀμύναι* = ν' ἀποτρέψῃ. — *λοιγὸς* = ὄλεθρος.

68-83. *ἦ τοι ὁ γε*· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *τοῖσι δέ*. Δηλ. αὐτὸς μὲν... ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ... — *οἰωνοπόλος* = ἐρμηνευτὴς οἰωνῶν. — *ὄχα* = κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἄριστος. — *ἦδη*· ἦδει. — *τὰ ἐόντα* = τὰ παρόντα. — *ἡγήσατο νήεσσι* = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς τοῦ δυνάμεως τὰ πλοῖα. — *Ἴλιον εἶσω* = καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἰλίου. — *ἦν*· κτητικ. — *πόρε*· ἄορ. β' ἀχρήστου ἔνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε. — *σφιν ἄγο*·

ρήσατο = ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ρ. ἀγοράομαι. — **μετέειπε**· πρβλ. **μετέφη**· Α 58. — **εὐφρονέων** = μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν. — **κέλομαι** = προτρέπω, παρακινῶ. — **δίφιλος** = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — **μυθήσασθαι** = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — **ἐκατηβέλετης**· συνών. τοῦ ἐκηβόλος· Α 14. — **τοιγὰρ** = λοιπόν. — **συντίθηναι**· ἐνν. φρεοῖ = προσέχω, ἐννοῶ. — **ἡ μὲν μοι ἀρήξειν** = ὅτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσῃς. — **πρόφρων** - **πρόφρασσα** = πρόθυμος. — **ἡ γὰρ** = διότι ἀληθῶς. — **χολῶ** = ἐξοργίζω. — **μέγα κρατέει** = ἀσκεῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — **κρείσσων (ἐστί)** = ὑπερισχύει. — **χώσεται**· ἀόρ. ὑποτακτ. — **χέρη**· **χερήων** = κατώτερος. — **εἴπερ γὰρ** = διότι καὶ ἄν. — **χόλος** = ὀργή. — **αὐτῆμαρ** = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — **καταπέψη**· ρ. καταπέσσω = καταστέλλω (ἡ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. : καταπίνω τὸν θυμὸν μου. — **μετόπισθεν** = εἰς τὸ μέλλον. — **ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ. — **κότος** = μνησικακία. — **ὄφρα τελέσῃ** = ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἐνν. τὴν ἐκδίκησιν. — **ἐν στήθεσιν ἐοῖσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει κότον. — **φράζομαι** = σκέπτομαι.

84-91. **ἀπαμείβομαι** = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — **θαρσήσας μάλα** = μὲ πολὺ θάρρος· — τὸ **θεοπροπίον** ἢ ἡ **θεοπροπίη** = προφητεία, χρησμός. — **οὐ**· ἡ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στιχ. 88 **οὐ τις**. — **ῥ**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐχόμενος. — **ἀναφαίνω** = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — **ἐπὶ χθονὶ** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — **δέρκομαι** = βλέπω, κυττάζω (**δράκων**, νεοελλ. **δραγάτης** = ὁ ἀγοφυλάξ). — **παρὰ νηυσί**· Α 12. — **οὐ βαρείας χειρας ἐποίσει σοι** = δὲν θ' ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — **Ἀγαμέμνονα** = περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. — **ἦν εἴπης**· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν **οὐκ ἐποίσει** ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — **πολλόν**· ἐπίρρ. = πολὺ. Πρβλ. **ὄχ'** ἄριστος. — **εὐχεται εἶναι** = διατείνεται, κανχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περιφρασις **εὐχομαι εἶναι** καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ **εἶμι**.

92-100. **αὐδάω** = ὀμιλῶ. — **ἀμύμων** = ἄψογος, ἄμεμπτος (στερ. ἀ+μῶμος). — **οὐτ' ἄρ** = λοιπὸν οὔτε... — **εὐχολῆς** κλπ.· Α 65. — **ἀρηιτῆρ**· Α 11. — **ἀπολύω** = ἀπολυτρώνω. — **ἄποινα**· Α 13. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **ἀεικῆς** = ἐπονείδιστος, φρικτός. — **λοιγός**· Α 67. — **ἀπωθῶ** = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — **ἀπὸ δόμεναι**· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα. — ὁ *ἐλίκων* — ἡ *ἐλικῶπις* = ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (*ἐλίκ-ἐλίσσω* + ὦψ). — *ἀπριάτην* = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεὰν (ἀ(στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα· προβλ. *μάτην*, ἄτην κ.ἄ. — *ἀνάποινον* = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ. — *τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπύθοιμεν* = τότε μόνον, ἂν οὐ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπείθοιμεν.

β) Μέσος τύπος τοῦ ὁρῶ μὲ ἐνεργητ. σημασίαν : *δραῖτο*.

— Ἐπικὸς τύπος *σφιν* ἀντὶ *σφίσιν*.

— *Ν᾽ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἡγερεθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπύθοιμεν, ἄμμε*.

γ) *ἀγορῇνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς* : Καὶ πρὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμός τοῦ νὰ συγκαλῆται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσχεφθῇ καὶ ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωναν τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει. — *μάντις* : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβώνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνεαι. Σπανιώτερον ἐπροφῆτευσαν οἱ μάντις μέλλοντα γεγονότα ἢ ὑπεδείκνυνον τὸ πρακτέον. Οἱ μάντις ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἦτοι ἐκ τῶν *σπλάχνων τῶν θυμάτων* (*ιερεῖς*), διὰ τῶν *ὄνειρων* (*ὄνειροπόλοι*), καὶ διὰ τῶν *οἰωνῶν* (*οἰωνοπόλοι*). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγίνετο μαντικὴ καὶ δι' *ἐμπύρων*, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ *θροῖσματος τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων* καὶ διὰ *διοσμηιδν*, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — *κνίσης ἀντιάσας* : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — *τελειῶν* : Τὰ θυσιαζόμενα ζῷα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκ-

λεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφῇ καὶ εἰς τὴν πλήρη των σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἰκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμῆθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἔπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῇ ἓνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας αὐθορμητῶς ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι...*». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζώην, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχесίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «*ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω*». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μετὰ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυπεν*». — **ἐλικώπιδα κούρην**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῇ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὁμήρῳ ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλίκωπες Ἀχαιοί*» (Α 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α) 101-105. στ. 101 = στ. 68. — **κρείων**·ουσα = ἄρχων, κύριος· **εὐρὺν κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατίν. late rex). — **ἄχυνμαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν (ἄχος). — **τὸ μένος** = ἡ ὁρμή, τὸ πάθος. — **μέγα πίμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφούσκωσαν. — **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαιnai** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη. — **ὅσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἱ** = αὐτῷ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **εἴκτην**· δυϊκ. ὑπερσυντελ. τοῦ **φέ(ο)ικα** = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρῶτιστα**· ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὀσσόμενος** = προσβλέπων ἀγρίως (ὅσσε).

106-115. **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήννον** = κάτι πού νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστί τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: **ἐστί σοι φίλον** = ἀγαπᾷς, σοῦ ἀρέσει. — **ἐσθλός** = καλός. — **ἐτέλεσας** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῇ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν Δα-**

ναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — *θεοπροπέω* = λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 67. — *ἀγορεύεις* = λέγεις ἐπισήμως. — *ὥς δὴ* = ὅτι δῆθεν. — *σφιν* = τοῖς Δαναοῖς. — *τεύχω* = κάμνω, προξενῶ. — *κούρης Χρυσήιδος* = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — *καὶ γάρ ἔα* = διότι ἀληθῶς. — *προβέβουλα* = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — *κουριδίη ἄλοχος* = νόμιμος σύζυγος. — *ἔθεν* = αὐτῆς. — *τὸ δέμας* = ἡ κορμοστασιά. — *ἡ φυνή* = αἱ φυνσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — *οὗτ' ἄρ φρένας* = οὕτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — *ἔργα* = ἐργόχειρα.

116 - 120. *καὶ ὥς*· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — *πάλιν δόμεναι* = ἀποδοῦναι. — *ἢ ἀπολέσθαι* = παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὅχι νὰ χάνεται. — *αὐτάρ*· ἐναντ. = ἀλλά· — *τὸ γέρας* = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — *οἶος* = μόνος. — *ἔω*· ὦ. — *ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε* = διότι δὲν ἀρμόζει κἄν. — *λεύσσω* = βλέπω, κυττάζω (λευκός, lux). — *δ* = ὅτι. — *μοι*· δοτκ. ἀντιχαριστική. — *ἐρχεται ἄλλῃ* = πηγαίνει ἄλλου, εἰς ἄλλον.

121 - 129. *ποδάρκης* = ταχύπους (πούς + ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν *ποδάρκης* διὸς Ἀχιλλεύς. — *κῦδιστε* = πανένδοξε (κῦδος = δόξα). — *φιλοκτέανος* = φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ. + κτέανον = κτήμα). — *πῶς γάρ*· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλέως, ὥς νὰ ἔλεγε: τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — *μεγάθυμος* = μεγάλου ψυχος. Πρβλ. *μεγαλήτωρ*. — *οὐδέ τι* = καὶ οὐδόλως. — *ἔδμεν*· ἴσμεν. — *ξυνήια* = κοινὰ λάφυρα ὅλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός = κοινός). — *κείμενα* = βαλμένα κατὰ μέρος, προωρισμένα πρὸς διανομήν. — *τὰ μὲν ... τὰ* = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — *ἐξεπράθομεν* = ἀπεκτήσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί: ἐκπέρσαντες πόλεις ἐκ πολίων ἐλάβομεν. — *δέδασται*· δατέομαι = μοιράζομαι. — *λαοὺς*· ὑποκείμεν. τοῦ ἐπαγείρειν. — *παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν* = νὰ τὰ συγκεντρώσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — *θεῶ* = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — *προΐημι* = ἀφίνω, στέλλω. — *ἀποτίνω* = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. *τίνω*· Α 42. — *αἶ κέ ποθι* = ἐὰν ἴσως. — *δῶσι*· δῶ· — *πόλιν Τροίην* = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — *ἐϋτείχεος* = καλοτειχισμένος, ὀχυρός. — *ἐξαλαπάξω* = κυριεύω καὶ διαρπάξω πόλιν.

130-147. *κρείων*. A 103. — *μη δὴ οὕτως* = ὅχι δὰ ἔτσι. — *ἀγαθός περ ἐὼν* = παρὰ τὴν ἑξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν. — *θεοείκελος* = ὁμοιος μὲ θεὸν (*θεός* + *εἵκελος*). — *μη κλέπτε νόω* = μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης. — *οὐ με παρελεύσεαι* *παρέρχομαι* *τινα* = προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρης». — *ἡ ἐθέλεις* = ἀλήθεια θέλεις. — *ὄφρα ἔχης* = ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης. — *αὐτός* τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ *ἔχης* = σὺ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχης. — *αὐτὰρ* ἀντιθετ. — *αὕτως* = ἔτσι. — *ἦμαι* = κάθημαι. — *δεύομαι* = στεροῦμαι (*δέομαι*). — *κέλει*. A 74. — *εἰ μὲν δώσουσι* θὰ νοηθῇ ὡς ἀπόδοσις : *καλῶς ἔχει*. — *ἄρσαντες κατὰ θυμὸν* = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ρ. *ἀραρίσκω* = προσαρμόζω. — *ὅπως ἔσται* πλγ. ἐρώτησις. — *ἀντάξιον* ἔνν. ἐκείνου τὸ ὅποιον χάνω. — *ἐγὼ δὲ* = ἐγὼ πάντως. — *ἐλωμαι* ρ. *αἰροῦμαι* = λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ *κὲν* ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξε. : *ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἐλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος*. — *τεός* = σός. — *ἄξω ἐλών* ταυτολογία πρὸς τὸ *ἐλωμαι ἰών*. — *κὲν κεχολώσεται* τὸ *κὲν* ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται. — *ὃν κεν ἴκωμαι* = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ *κὲν* νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῇ νὰ μοῦ ἀρνηθῇτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουν ὅλα αὐτά. — *ἡ τοι* = βεβαίως, ὅπωςδῆποτε. — *μεταφράζομαι* = σκέπτομαι κατόπιν. — *αὐτίς* = ἄλλην φορὰν. — *ἀγε* παρακλειςμ. = ἐμπρός. — *ἐρύσωμεν* ἀντὶ *ἐρύσωμεν*. Τὸ ρ. *ἐρύω* = καθελκύω. — *ἄλς - ἄλδς* = θάλασσα. — *ἐρέτης* = κωπηλάτης. — *ἐπιτηδὲς* = ἐπιμελὺς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχήν. — *ἀγείρωμεν... θείωμεν... βήσωμεν* ὑποτακτ. ἀντὶ *ἀγείρωμεν* = ἄς συλλέξωμεν, *θῶμεν*, *ἀνὰ βήσωμεν* = ἄς ἐπιβιβάσωμεν. — *ἀρχὸς* = ἀρχηγός. Κατγρμ. — *βουληφόρος* = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (*βουλήν* + *φέρω*). — *ἠὲ* = ἡ. — *ἐκπαγλος* = φοβερός (*ἐκπαγλος*, *ἐκπλαγῆναι*). — *ἐκάεργος* = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος. — *ἰερά ῥέξω* = τελῶ θυσίας ῥέξω = πράττω (*ῥέκτης*).

β) Συγκριτικὸν τοῦ *κακός* : *χερείων*.

— Ὁ σύνδεσμος *ὅτι* : *ὅ*.

— Ν° ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *δόμεναι*, *σῶν*, *ἔμμεναι*, *δῶωσι*, *ἐθεν*, *ἔω*, *ἴδμεν*, *πολίων*.

γ) *εὐρὺν κρείων* : Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκήνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἰγίον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (Β 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ὡς ἡγεμὼν τοῦ μεγαλυτέρου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, δι' ὃ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας. — *φρένες ἀμφιμέλαιναι* : Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες τοῦ ἀπὸ σκοτεινὸν αἷμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὁμοιάζον μὲ λάμπον πῦρ. — *μάντι κακῶν* : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῇ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδαν καὶ ἔνεκα νημείας δὲν ἦδύνατο ν' ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην τοῦ Ἰφίγείαν, διὰ νὰ ἐξιλεωθῇ ἡ θεὰ Ἀρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσῃ ὁ Ἀγαμέμνων. — *οἴκοι ἔχειν* : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἦδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς *κουριδῆς ἀλόχου*, καὶ ἄλλας γυναῖκας. — *Κλυταίμηστρα* : Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας. — *οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα* : ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (*δέμας καὶ φνὴν*), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (*φρένας*) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα. — *τὰ μὲν πολλῶν ἐξεπράθονμεν* : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχείρουν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευν καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ὅλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνήγία*). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαίρετον δῶρον (*γέρας*). — *εὐτείχουν πόλιν* : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσῃ τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονὸς ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἴλιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3). — *Αἴας* : Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ τὴν

ἀνδρείαν ἤρωος μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελφος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί. — *νῆα μέλα ναν* : λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χρῶμα προσδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλειψέως πίσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμεν ἐντύπωσιν κάθε λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χρῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα : *κνανόπρωροι*, *φαινικοπάρηγοι*, *μιλτοπάρηγοι*, *εὐσελμοι*, *ὠκύποροι* *νῆες* κ.ἄ. — *εἰς ἅλα διαν* : ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Κάθε μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεούς. — *βουληφόρος* : μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουν ἐπ' αὐτῶν γνώμην. — *Ἰδομενεύς* : Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α) 148 - 160. *ὑπόδρα* = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (ὑπὸ + ῥίξ. *δράκ - δέρομαι*). *Ἐπίρρ*. — *πόδας ὠκύς*. Α 48. — *ὦ μοι* ἐπιφών. ἀγανακτήσεως. — *ἐπιειμένος* = ἐνδεδυμένος, ρ. ἐπὶ ἔννυμαι, ἐφέννυμαι. — *κερδαλέοφρων* = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (*κερδαλέως* + *φρὴν*). — *πρόφρων*. Α 77. — *τοὶ ἔπεσιν* σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου. — *ὁδὸν ἐλθέμεναι* = νὰ μεταβῇ εἰς τινα ἀποστολήν, δηλ. πρεσβείαν, ἐνέδραν κ.τ.τ. — *Ἴφι*. Α 38. — *οὐ γὰρ ἐγώ* ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα. — *ἐνεκα Τρώων μαχησόμενος* = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας. — *αἰχμητής* = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής. — *οὐ τι* = οὐδόλως. — *αἰτιός εἰμί τινι* = βλάπτω, ἀδικῶ τινι. — *ἐλαύνω* = ἀπάγω. — *οὐδὲ μὲν ἵππους* ὁ μὲν βεβαιωτικός. — *ἐριβῶλαξ* = γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χώματος, εὐφορος (*ἐρι* (ἐπιτ.) + *βῶλαξ*). — *βωτιάνευρα* = γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (*βόσκω*, *βώτωρ* + *ἄνῃρ*). — *δηλέομαι* = βλάπτω (*δηλητήριον*). — *ἐπεὶ ἦ* = διότι ἀλήθεια. — *οὕρεα σκιόεντα* = σκιερὰ, ἄγρια βουνά. — *θάλασσα ἠχέεσσα* = ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος. — *σοί* ἡ ἀντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἅμ' ἐσόμεθα. — *μέγα ἀναιδὲς* = ἀναιδέστατε. — *τιμὴν ἀρνύμενοι* = ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν. — *Μενελάω σοί τε* δοτ. χαριστ. —

κυνῶπα· μόνον εἰς κλητ. = ποὺ ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — **πρὸς Τρωῶν** = ἀπὸ τοὺς Τρωῶς. — **μετατρέπομαι** = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — **τῶν οὐ τι μετατρέπη** = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — **ἀλεγίζω** = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161-171. **καὶ δὴ** = καὶ ἰδοὺ, καὶ ὁρίστε. — **αὐτός**· προσδιορ. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι. — **ὧ ἔπι**· ἐπὶ ὧ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου. — **μογέω** = κοπιᾶζω, κουράζομαι. — **νῆες Ἀχαιῶν** = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα = οἱ Ἕλληνες στρατιῶται. — **οὐ μὲν ἔχω** = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — **ἐν ναιόμενον** = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοὺς κατοίκους, εὐτυχή καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — **πιολίεθρον** = κάποιαν πόλιν. — **πολυαῖξ** = προκαλῶν πολλὴν ταραχήν, ὀρμητικός. — **διέπω** = διευθετῶ, διεξάγω. — **ἀτὰρ** = ἐν τούτοις. — **δασμός** = διανομὴ λαφύρων. — **τὸ γέρας** = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — **ὀλίγον τε φίλον τε** = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — **ἐπεὶ κε** = ὅσάκις. — **κάμνω** = κουράζομαι. Μετὰ κατηγορ. μετοχῆς. — **νῦν δέ**· τὸ δὲ ἐναντιωμ. — **ἐπὶ ἧ**· A 156. — **φέρτερον** = καλύτερον. — **ἔμην**· ἰέναι. — **κορωνίς**· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. *νηυσὶ κορωνίσι* = πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα. — **σ(οι)** = πρὸς χάριν σου. — **ὄτω** = σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος. — **ἄτιμος** = περιφρονημένος. — **τὸ ἄφενος** = ἀγαθὰ, περιουσία (ἀφνειός = πλούσιος). — **ἀφύσσω** = σωρεύω.

172-187. **φεῦγε μάλα** = μάλιστα, νὰ φύγης. — **ἐπέσονται**· ρῆμ. ἐπισσεύομαι = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — **λίσσομαι**· A 15. — **οἴκε τιμήσουσι**· τὸ κὲ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — **μητίετα** = σύμβουλος, πάνσοφος (μητις, μητίομαι). Ἐπίθετον τοῦ Διός. — **ἐχθιστος** = μισητότατος. — **διοτρεφής** = ὁ παρὰ τοῦ Διὸς τραφεὶς, εὐγενής. Ἐπίθ. βασιλέων. — **καρτερός**· καρτερός = ἰσχυρός. — **θεός που** = κάποιος θεός, νομίζω. — **σῆς** = σαῖς. — **Μυρμιδόνεσσιν** = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — **ἀλεγίζω**· A 160. — **ῥθομαι** = ἀνησυχῶ. — **κοτέω** = εἶμαι θυμωμένος (κότος· A 82). — **δέ τοι** = μάλιστα. — **ὦς** = ἀφ' οὗ. — **τὴν μὲν πέμψω** = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — **κ(ε) ἄγω**· ἀντὶ ἄξω. — **ἡκλισίη** = ἡ σκηνὴ (κλίνω). — **φέρτερος** = ἀνώτερος. — **στυγέω** = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — **φάσθαι ἴσον ἐμοὶ** = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — **ὁμοιωθήμεναι** (ἐμοὶ) ἄντην = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β) Χρησις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἶμαι : *ὄτω*.

— Σχηματισμός τοῦ υἱός κατὰ τὰ τριτοκλ. *υἱες*.

— *Ν'* ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητάων, καρτερός*.

γ) *ἀναιδείην ἐπιειμένε* : Ἡ ὁργίλη αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδείαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας του τὰς πράξεις, ὅπως ὁ καθείς ἔχει φανερά τὰ ἐνδύματά του. — *οὐ γὰρ ἐμὰς βοῦς ἤλασαν...* : Συγχνοτάτη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῴρθωναν νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως. — *Φθία* : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεΐδης. — *οὔρεα σκιόεντα* : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ Θερμακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον *σκιόεντα* ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὁποῖα καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση. — *τιμὴν ἀρνύμενοι* *Μενελάῳ σοί τε* : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτήρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρώας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης. — *ὀλίγον τε φίλον τε* : Ἡ ἔκφρασις αὕτη, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ « *δόσις ὀλίγη τε φίλη τε* » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης. — *μητίετα Ζεὺς* : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαινεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μὲ ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Τοιαύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε* καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον *μητίετα*. — *Βρισηΐς* : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188-222

α) 188-201. *τὸ ἄχος* = λύπη, ἀγανάκτησις. — *ἐν στήθεσσίην οἱ* = μέσα εἰς τὸ στήθος του. — *τὸ ἦτορ* = ἡ καρδιά. — *λάσιος* = μαλλιαρός. — *διάνδιχα* = κατὰ δύο τρόπους (διὰ-ἀνά-δίχα). — *μερμηρίζω* = διαλογίζομαι (*μέρ-, μέριμνα*) : *διάνδιχα μερμηρίζω* = εἶμαι μὲ δύο γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι. — *φάσανον* = ξίφος (ἀντὶ σφάσανον, σφά-

ζω). — *ἐρύομαι* = σύρω, ἐλκύω. — *ἐρύω* A 141. — *ἀνίστημι* = ἐγείρω τινά ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἔδω: νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύσῃ. — *ὁ δέ*· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς μέν. — *ἐναρίζω* = φονεύω. — *ἐρητύω* = ἀναχαιτίζω, συγκρατῶ. — *ἦος* = ἔως. — *δρμαίνω* = ἀνακινῶ κατὰ νοῦν (*δρμάω*). — *κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν* = ἐνῶ ἑταλανεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους. — *ἔλκετο* = ἤρχισε νὰ σύρῃ. — *ὁ κολεὸς* = θήκη ξίφους. — *ἦλθε δέ*· τὸ δὲ ἐναντιωμ. = ἦλθεν ὁμως. — *πρὸ ἦκε*· ρ. προῖμι = ἐκπέμπω, ἀποστέλλω. — *ὁμῶς* = ὁμοίως, ἕξισου. — *κῆδομαι* A 56. — *ὀπιθεν* = ὀπισθεν. — *οἶος*. A 118. — *θαμβῶ* = ἐκπλήττομαι. — *μετὰ τρέπομαι* = στρέφω ὀπίσω. — *ἔγνω* = ἀνεγνώρισε. — *δεινώ*· κατηγ. τοῦ ὅσσε. — *ὅσσε*· A 104. — *φάνανθεν*· *ἐφάνθησαν* = ἦστραψαν. — *μιν* = αὐτήν. Συναπτ. τῷ *προσηύδα*.

202-214. *τίπτε*· *τίποτε* = διατί λοιπόν. — *αὔτε* = πάλιν. — *αἰγίοχος* = ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα. Ἐπίθ. τοῦ Διός. — *εἰλήλουνθας*· *ἐλήλυθας*. — *τὸ τέκος* = τὸ τέκνον. — *ἦ* = μήπως. — *ὑβρις* = ὑπεροψία, αὐθαιρεσία. — *ἐκ ἐρέω τοι* = θὰ σοῦ βεβαιώσω. — *τελέεσθαι* = ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ. — *ἦς*· κτητ. — *ὑπεροπλή* = ὑπεροψία, θρασύτης (*ὑπέροπλος*). — *τάχα ποτέ* = γρήγορα κάποτε. — *θυμὸς* = ψυχή, ζώή. — *γλαυκῶπις* = ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς (*γλαυκός* = στιλπνός + ὤπ-). — *τεόν*· σόν. — *ἄγε λῆγε* = ἔλα παῦσε. — *πίθηναι*· *πίθομαι* = πείθομαι. — *ὥς ἔσεται περ* = ὅπως βεβαίως θὰ γίνη. — *ἐξερέω*· A 204. — *τετελεσμένον ἔσται* = θὰ ἐκπληρωθῇ. — *καὶ τρεῖς τόσα* = ἀκόμα καὶ τριπλάσια. — *παρέσσεται τοι* = θὰ ἔλθουν κοντά σου, θὰ σοῦ δοθοῦν. — *ἴσχομαι* = συγκρατοῦμαι. — *ἡμῖν* = εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν Ἥραν.

215-222. *μὲν* = βεβαίως. — *σφωίτερον ἔπος* = τὴν ἐντολὴν ὑμῶν τῶν δύο (*σφῶι*· δυϊκ. τοῦ *σύ*). — *εἰρύσασθαι*· *ἐρύομαι* = σφῶω, φυλάττω. — *κεχολωμένον περ*· ἐναντ. μετοχ. — *ὥς* = οὕτως. — *ἐπιπιέθομαι* = ὑπακούω. — *τ(ε) ἐκλυον*· ἀόρ. γνωμ. Τὸ τὲ συνάπτει στενότερον τὰς δύο ἐννοίας: ἡ ὑπακοὴ πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας. — *κλύω*· A 37. — *ἦ* = εἴπε· ῥῆμα ἡμῖ (Λατ. *aio*). — *ἡ κόπη* = ἡ λαβή. — *σχέθε*· *ἔσχε*· *ἔχω* = κρατῶ. — *ἄψ* = ὀπίσω. — *ῶσε*· ὠπῶ. — *οὐδ' ἀπίθηνεν* = ὑπήκουσε. Σχῆμα λιτότητος. — *βεβήκει*· ὁ ὑπερσντλ. δηλοῖ τὴν τα-

χεῖαν ἑξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς. — *μετά* = μεταξύ. — *δαίμονες* = θεοί.

β) Πατρωνυμικὸν τοῦ *Πηλεὺς* εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις: *Πηλεΐωνος*, -ωνι, -ωνα.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ *ἔως*: *ἦος, εἶως*.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ *ᾧπισθεν*: *ᾧπιθε*.

— Κτητικὴ ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου: *σφωίτερον*.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ *ἔχω*: *ἔσχεθον* (ἔσχον).

— *Ν'* ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *φάανθεν, πίθηαι, ὕβριος, ὥς, τεόν, φάσγανον*.

γ) ἔλκετο δ' ἐκ κολοῖτο μέγα ξίφος: Ἀφοῦ ἀμφεταλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. — *ἦλθε δ' Ἀθήνη*: Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τώρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλεῦ (οἶφ φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των. — *ξανθῆς κόμης*: Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄνδρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὥς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖ ὁ ποιητής: *εὐπλόκαμος, εὐκόμος, κάρη κομόωντες* κ.ἄ. — *δαινῶ οἱ ὅσσε φάανθεν*: Εὐστοχώτατα ὁ ποιητής ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὁποία προπάντων παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλεύως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χεῖρι του. — *αἰγίοχος*: λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὥς ἀσπίδα κρατεῖ *αἰγίδα*. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἔκρηξιν τοῦ κεραυνοῦ (καταιγίς). — *ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ*: Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλωτάται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὐρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων ὑλῶν. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκόν (Βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἐνὸς περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολοῦ) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίον (τοῦ *τελαμῶνος*).

223 - 244

α) 223 - 232. *ἔξαυτις* = ἐκ νέου. — *ἀταρτηρός* = βίαιος, δοιμύς. — *οἶνοβαρής* = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσοις. — *κυνὸς ὄμματα ἔχων*· περιφρασις τοῦ *κυνῶπα*. — *θωρήσσομαι* = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (*θώραξ*). — *λόχος* = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή. — *ἀριστεὺς* = ἡγεμών, ἀρχηγός. — *τλῆναι* = τολμᾶν. Ὁ πρῶτος εἰς σημασίαν ἐνεστώτος. — *τό· ἵεναι λόχονδε*. — *ἡ κῆρ - ηρός* = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος. — *εἶδεται* = φαίνεται. — *ἦ· εἰρωνικῶς* = βεβαίως, ἀλήθεια. — *λῶιον· λῶον* = καλύτερον, συμφερώτερον. — *κατὰ στρατὸν* = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου. — *δῶρα* = γέρα. — *ἀποιρεῖσθαι*· ἀφαιρεῖσθαι. — *ὅς τις·* ἀναφ. ὑποθ. πρότασις = εἴ τις... — *ἀντίον σέθεν* = ἐναντίον σου. — *δημοβόρος* = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικός (*δήμος* + *βορά*, *βιβρώσκω*). Ὁ κατ' ὀνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἢ ἀνακόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως. — *ἐπεῖ*· αἰτιολογεῖ τὸ *δημοβόρος* ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του. — *οὔτιδανός* = μηδαμινός, τιποτένιος. — *ἦ γάρ*. ἔνν. ἄλλως· τουτέστιν· ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους. — *ῥστατα* = διὰ τελευταίαν φορὰν. — *λωβήσαιοἶν* = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· ρ. *λωβάομαι* (*λώβη*).

233 - 244. *ἔκ τοι ἔρέω*· Α 204. — *ἐπὶ* = πρὸς τοῦτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου. — *τὸ μὲν* = τὸ ὅποῖον βεβαίως. — *ὁ ὄξος* = ὁ κλάδος. — *φύω* = φυτρώνω. — *τομῇ* = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὅποῖον ἐκόπη (*τέμνω*). — *ἀναθῆλέω* = θάλλω, βλαστάνω. — *περὶ* = τριγύρω. — *ἔ* = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον. — *χαλκός* = τὸ ὀρειχάλκινον ἐργαλεῖον. — *λέπω* = ξεφλουδίζω (*λεπίς*). — *μῖν* = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον. — *φορέω* = κρατῶ διαρκῶς (*θαμιστ.* τοῦ *φέρω*). — *δικασπόλος* = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον. — *αἱ θέμιστες* = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου. — *ἐρύομαι* = σῶζω, διαφυλάττω. — *πρὸς Διός* = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός. — *ὁ δὲ* = οὗτος δέ. — *ἦ ποτε* = ἀναμφιβόλως κάποτε. — *ποθὴ Ἀχιλλῆος ἵξεται* = θὰ ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἡ *ποθή*· παρὰλληλος τύπος τοῦ *πόθος*). — *ἄχυννυμαι*· Α 103. — *χραιομέω*· Α 28. — *εὗτε (ε) ἂν* = ὅταν. — *ὑφ' Ἐκτορος*· ποιητ. αἵτ. εἰς τὸ *πίπτωσιν*. — *ἀνδροφόνος* = ὁ φονεύων ἄνδρα, φονικός. — *ἐνδοθι* = μέσα σου. — *ἀμύσσω* = ξεσχίζω, σπαράττω (*ἀμυχή*). — *χωό-*

μενος· Α 44.— *ὅ τ (ε)·* ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβεσθαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— *τίω* = τιμῶ.

β) Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν: *ἀπο-αἰρεῖσθαι*.

— *N° ἀναγνωρισθὺν γραμματικῶς αἱ λέξεις: εἰρύεται, μιν.*

γ) *οἶνοβαρές*: Ἡ ὑπερβολικὴ οἶνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὀνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπιθέτον αὐτό.— *μέγαν ὄρκον*: Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθῶν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— *σκῆπτρον*: Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (*φορέουσι*) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ οἱ ὁμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποίκιλτα (κατατέρω: Α 246).— *χαλκός*: Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς ὅπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρεῖχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— *δικασπόλοι, οἳ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύεται*: Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἥρωικῶν χρόνων ἐπίστευον ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν ν' ἀπονέμῃ τὸ δίκαιον, καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (*τὰς θέμιστας*), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκασε τοὺς ὑπηκόους του.— *Ἔκτορος ἀνδροφόνιοι*: Ὁ Ἔκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστὴς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος, καὶ ὅλαί του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 · 284

α) 245-253. *ποτι* = πρὸς. Συναπτ. *γαίη*.— *βάλλω* = ρίπτω, θέτω.— *ἦλος* = καρφί (τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

πτρον).—**πεπαρμένος**· ρ. **πείρω**=διαπερῶ, καρφώνω (**περόνη**).—**ἡδυ-
επής**=γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν του. **Ἐπίθετον τοῦ Νέστορος**.—**ἀν(α)-
δρούω**=ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως.—**λιγὺς** -εἶα-ὺ=ὁ ἔχων καθαρὰν
φωνήν, εὐγλωττος.—**ἀγορητής**=ρήτωρ (**ἀγοράομαι**).—**τοῦ καὶ ἀπὸ
γλώσσης**· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ...—**γλυκίων**. κτηρ. εἰς τὸ αὐδῆ.—
αὐδῆ=ἡ ὁμιλία.—**τῷ**=κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του.—**μέρουσ**=
θνητὸς (**μόρος**=θάνατος).—**ἐφθίατο**· **φθίνω**=παρέρχομαι, χάνο-
μαι.—**οἱ ἅμα**· ἅμα οἱ=συγχρόνως μὲ αὐτόν.—**τράφεν ἡδὲ ἐγέν-
οντο**=ἐτράφησαν καὶ ἐγεννήθησαν. Σχῆμα πρωθυστερον.—**ἡγά-
θεος**=ιερώτατος (**ἄγαν**+**θεός**).—**μετὰ τριτάτοισιν**=ἐπὶ τῆς τρίτης
γενεᾶς.—στ. 253 ὡς στ. 73.

254-273. **ὦ πόποι**· ἐπιφών. θλίψεως=πῶ! πῶ!—**ῆ**=ἀλη-
θῶς.—**Ἀχαιὺς γαίῃ**· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν. Ἐδῶ=ὁ λαὸς τῶν
Ἀχαιῶν.—**ἰκάνω**=φθάνω, ἐπέρχομαι.—**γῆθέω**=χαίρω, εὐφραίνομαι
(γαίω, γάβω, Λατ. gaudeo).—**κεχαροίατο**· ρ. **χαίρω**.—**σφῶιν**=διὰ
σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216.—**μάρναμαι**=πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ
μὲ τὸ νεοελληνικὸν **τσακώνομαι**.—**περὶ ἐστὲ**=ὑπερέχετε.—**βουλὴν**=
κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—**ἀρείων**=
καλύτερος, ἀνδρεύτερος.—**ὁμιλῶ**=συναναστρέφομαι, σχετίζομαι.—
καὶ οἱ γε=καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις.—**ἀθερίζω**=δίδω ὀλίγην σημα-
σίαν, περιφρονῶ.—**οὐ γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείοσιν.—**ἴδωμαι**·
ἡ ὑπὲρ. μὲ σημασίαν μέλλοντος.—**ποιμὴν λαῶν**=ἀρχηγός, ἡγεμὼν
λαοῦ.—**ἀντίθεος**=ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεοῦς, ἰσόθεος.—**ἐπιεί-
κελος**=ὅμοιος. Πρβλ. **θεοείκελος** Α 131.—**δὴ**=πράγματι.—**κάρτι-
στος**· **κράτιστος**=γενναιότατος· **καρτίστοις**=πρὸς γενναιοτάτους ἀν-
τιπάλους.—**ἐπιχθόνιος**=ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρω-
πος.—**ὁ φῆρ-ρός**· **θῆρ**=θηρίον.—**ὄρεσκαῶι**=κάτοικοι τῶν ὄρεων
(**ὄρος**+**καίμαι**).—**ἐκπάγλως** Α 146.—**ἀπόλλυμι**=ἀφανίζω.—**τοῖσι
μεθομίλεον**=μετὰ τοῖσιν ὁμίλεον.—**τηλόθεν**=μακρόθεν.—**ἀπὴν
γαῖα**=μακρινὴ χώρα.—**κατ' ἑμ' αὐτὸν**=ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν,
μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα.—**κείνοισι**· συναπτ. **μαχέοιτο**. ρήματ. **μα-
χέομαι**· **μάχομαι**.—**βροτὸς**=θνητὸς (**μόρος**, Λατ. mors-tis).—**καὶ
μὲν**=καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὅχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμιστήν,
ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου.—**βουλέων**· βουλῶν.—**ξύνιεν**·
ξύνισαν=ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274-284. ὕμεις· ὑμεῖς. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· A 230. Μετὰ δύο αἰτίαι. : κούρην — τόνδε. — ἀγαθός περ ἐών· A 131. — ὥς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν. — γέρας· κτηρ. — ἀντιβίην = ὥς ἐχθρός, μὲ πείσμα. — ἔμμορε· προκμ. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω. — κῦδος· A 122. — (ἐ) γείνατο = ἐγέννησε· γείνομαι = γεννῶμαι. — φέρτερος· A 186. — πλεόνεσσιν· πλείοσιν. — λίσσομαι· A 15. — Ἀχιλλήϊ· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ Ἀχιλλέως ὀργήν σου. — μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω. — ὃς μέγα... Ἡ σειρὰ τῶν λέξ. : ὃς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν Ἀχαιοῖς. — τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετφ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — πέλομαι = εἶμαι.

β) Ἰδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν : γλυκίων (γλυκὺς), ἀρείων (ἀγαθός). πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον : φῆρ ἀντὶ θήρ.

— N' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.

γ) Νέστωρ : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250-252, θὰ ἦτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι ὁμηρικοὶ στίχοι 248-249 τὸν ἐξυμνοῦν ὥς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικούς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἡδυεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὺν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλεόν δὲ μὲ τὸν ρέοντα καὶ ἠχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει. — ἐν Πύλῳ : Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἠλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὸς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἀλφειοῦ. — Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ : Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς ὅτι διαφωνοῦν καὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων. — Πειρίθοον, Δρύαντα... Πολύφημον : Οἱ ἥρωες οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὸν θεσσαλικὸν λαὸν τῶν

Λαπιθῶν, οἷτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιαίτερος εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησέως καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἷς ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν.—**Θησέα τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἦρως ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν ὅτι ὁ Θησεὺς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων. — **φηρσὶν ὄρεσκόφιοι**: Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ *Κένταυροι*, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφρεῖς μορφαὶ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ θεσσαλικά ὄρη (*ὄρεσκόφιοι*). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἰπποδαμείας ἠθέλησαν ν' ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μεταξὺ Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλείστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μὲ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς *κενταυρομαχίας* (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπαι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θεσείου κ. ἄ.). — **ᾧ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ *κῦδος* νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωσε τὸ ἐνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

—*Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτὴρίζῃ ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ῆ*.

285 - 305

α) 285 - 291. στ. 285 ὡς Α 129. — *ναὶ δὴ γε* = ναὶ βεβαίως. — *κατὰ μοῖραν* = ὀρθῶς. — *περὶ ἔμμεναι* Α 258. — *κρατέειν* = νὰ ἔχη ἰσχύν. — *ἀνάσσειν* = νὰ ἐξασκῇ βασιλικὴν ἐξουσίαν. — *σημαίνειν* = νὰ δίδῃ διαταγὰς. — *ἅ τινα οὐ πείσεσθαι* = ὅτι κανεῖς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἥτοι εἰς τὰς ἐγωιστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις. — *ὄτω οὐλομαι*. — *αἰχμητής* Α 152. — *τίθῃμι* = καθιστῶ, κάμνω. — *τοῦνεκα* = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — *προθέουσι* = ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντὶ προτιθέασιν. — *δνειδος* = ὕβρις.

292-303. *ὑποβλήδην* = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω). — *οὐτιδανός*. A 231. — *πᾶν ἔργον* = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα. — *ὑπείκω* = ὑποχωρῶ. — *ἄλλοισιν δὴ* = εἰς ἄλλους οἴουσι δὴ ποτε. — *ἐπιτέλλομαι* = προστάζω. — *μὴ γὰρ* = πάντως ὄχι. — *ὄτω*. A 170. — *ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι* = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρῳ. — *ἐγὼ γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ* = ἐγώ, ὥς Ἀχιλλεύς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ ἔλθω εἰς χεῖρας. — *μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες* = μοῦ ἐπήρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώσατε. — *τῶν δὲ ἄλλων* = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων. — *ἀνελὼν οὐκ ἂν φέροις* = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης. — *εἰ δ' ἄγε* συμπλήρ.: *εἰ δὲ βούλει, ἄγε*. — *πειρῶμαι* = κάμνω ἀπόπειραν, δοκιμάζω. — *αἴψα* = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμήν. — *κελαινὸν* = μαῦρον. — *ἐρωέω* = ἐκρέω μὲ ὀρμήν.

304-305. *τῷ γε* = αὐτοὶ οἱ δύο. — *ἀντίβιος*. A 278. — *ἀνστήτην*· δυϊκ. ἀορ. τοῦ ἀνίσταμαι. — *λύσαν* = διέλυσαν.

β) Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. *Φειπ*: ἔΦειπες-ἔειπες.

— Ὁ ἀορ. τοῦ γινώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν: *γνώω-γνώωσι*.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ὅτι, ἀέκοντος, ἐμοῖο*.

γ) *ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες*: Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεύει τώρα τὴν ὀργὴν τοῦ ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήριξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συνένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (ἵνα γνῶωσι καὶ οἷδε). — *τῶν δ' ἄλλων*: Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπῆρεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ διαφόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν ἔδωσαν ὥς γέρεα οἱ Ἀχαιοί.

— Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ἀδυναμίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.

α) 121-129. αὖτε· αὖ = πάλιν, ἔξ ἄλλου. — λευκώλενος = ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, γενικῶς λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — ἄγγελος· κτηρμ. — εἶδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφὴν, φαίνομαι ὥς... — ἡ γαλόως = ἀνδραδέλφη. — ἡ δάμαρ-τος = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ρίζ. δέμ-δόμος + ἀρτ-ἀρτώ) : Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — τήν· ἀναφορ. — κρεῖων· Α 102. — Λαοδίκτην· παράθεσις εἰς τὸ γαλόφ, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. τὴν ἐτέθη εἰς αἰτιατικήν. — τὸ εἶδος = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφὴ. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἡ δίπλαξ = διπλῇ, γλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δῖς+πλάξ = ἐπιφάνεια). — ἐνέπασσεν· ρ. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι ἐκεῖ (πάσσω). — ἀεθλος = ἀγών. — ἱππόδαμος = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — χαλκοχίτων = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — ἔθεν· Α 114. — ὑπὸ παλαμάτων = κάτω ἀπὸ τὰ κυτρήματα τῶν χειρῶν. — ἀγχοῦ· ἄγχι = πλησίον. — ὠκέα· ὠκέϊα, Α 58.

130-138. δεῦρο = ἐδῶ. — ὕθι· εἴμι. — θέσκελος = θεόπνευστος, θαυμάσιος (θεός+κέλομαι = ὠθῶ). — οὔ = αὐτοὶ πού... — φέρω = ἐπάγω, κινῶ. — ὀλοός = ὀλέθριος (ὀλε-ὄλλυμι). — λιλαίομαι = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — οἱ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ πρίν. — ἔαται· ἤμαι = κάθημαι. — παρὰ· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — πέπηγεν = ἔχουν ἐμπηχθῇ. — ἡ ἐγγείη = τὸ δόρυ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐγχος). — τῷ κε νικήσαντι· δοτκ. κτητ. Τὸ κὲ ἀοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ. — κεκλήση· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἀρθ. α+κοίτη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139-145. ὁ ὕμερος = πόθος (ἰμείρομαι). — τοκεὺς = γονεὺς (τεκ-, τίκτω). — ἀργεννός = λευκός, λαμπρός (πρβλ. ἐναργής). — ἡ δῶδνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ κα-

λύπτρα τῆς κεφαλῆς. — *τέρην* - *ρεινα* - *ρεν* = λεπτός, τρυφερός· *τέρην δάκρυ* = δάκρυ ἀπὸ τρυφεράν ψυχὴν, δάκρυ πόνου. — *βοῶπις* = ἡ μεγαλόφθαλμος (*βοῦς* + *ρίς*. *ὠπ* -). Ἐπιθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς Ἥρας. — *αἶψα* = εὐθύς, γρήγορα. — *ᾄθι*· *οὔ* = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160. *ἀμφὶ Πριάμον* = μαζὶ μὲ τὸν Πριάμον καὶ τὴν ἀκλουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — *ᾄζος* = κλωνάρι, βλαστός. — *πεπνυμένος* = φρόνιμος (*πέπνυμαι* = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — *ἦτο*· *ἦντο*· *ἦμαι*· Γ 134. — *δημογέροντες* = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων. — *γῆραϊ*· δοτκ. τῆς αἰτίας. — *πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι* = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας. — *ἀγορητής*· Α 248. — *ἔσθλός* = καλός, σπουδαῖος. — *ἡ ὕλη* = τὸ δάσος. — *δενδρέφ ἐφεξόμενοι*· ἐξόμενοι ἐπὶ δένδρῳ. — *ἡ ὄψ*· *ὄπδος* = ἡ φωνή. — *λειριόεις* = λεπτός, γλυκὺς· (*λείριον* = τὸ κρίνον. Κυρίως *λειριόεις* = λεπτός καὶ τερπνός ὡς κρίνον). — *ἰεῖσι*· *ἴημι* = ἀφίνω, βγάζω. — *τοῖτοι* = αὐτοὶ οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί. — *ἡγήτωρ* = ἡγεμὼν, προύχων. — *ἦκα* = χαμηλοφώνως. — *οὐ νέμεσις*· *οὐ νεμεσητόν ἐστι* = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον. Ὑποκμ. τοῦ *ἐστί*· *πάσχειν*. — *ἀμφὶ τοιγῆδε γυναικί* = διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα. — *αἰνῶς* = καταπληκτικά. — *εἰς ᾄπα* = εἰς τὸ πρόσωπον. Κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν. — *καὶ ὧς* = παρὰ τὴν θαυμαστὴν καλλονὴν της. — *νέομαι* = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου. — *τὸ τέκος* (*τίκτω*, *τοκεὺς*) = τὸ τέκνον. — *δπίσσω* = κατόπιν, ὕστερα. — *πῆμα λείπομαι* = ἀφίνω συμφοράς.

β) Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *πολέες*, *ἔαται*, *ἦτο*.

γ) *Ἰρις*: Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θaumantos καὶ τῆς Ἥλέκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαίρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς: *πόδας ὠκέα Ἰρις, ἀελλόπους, ποδῆγεμος, χρυσόπτερος*. — *Δαοδίκη*: Καὶ ἄλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὥραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου. — *μέγαρον*: Τὸ κύριον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παραμένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον

τοῦ Ἀλκινόου (ζ' Ὀδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἐδῶ νὰ ἐννοῇται συνεκδοχικῶς ὅλη ἡ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὅποτε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζετο εἰς τὸν *θάλαμον*, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθε (*δοῦατο ἐκ θαλάμοιο*). Τὸν τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3. — *δίπλαξ χλαῖνα* : Ἡ *χλαῖνα* εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ *χιτῶνος*, στερεώνεται μὲ *πόρπη* καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα. — *πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους* : Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ ὕφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν ζωὴν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας ἀπὸ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὃ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (*ἔθεν εἵνεκα*). — *χαλκοχιτών* : Βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87. — *ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν* : Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνεπήγγυνεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον αἰχμηρὰν προεξοχήν, τὸν *σαυρωτήρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ ὁ πολεμιστὴς εἰς περίπτωσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπauτικὴν στάσιν κεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. — *αὐτίκα ... δοῦατο* : Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο τῆς σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου. — *οὐκ οὔη* : Ποτὲ βασίλισσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι, ἀλλ' ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. Περὶ *ἀμφιπόλων* καὶ *δμῶν* βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν κυρίαν τῶν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. *Σκαιαὶ πύλαι* : Ἦτο ἡ κυρία εἰσόδος τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου ἀριστερὰ (*σκαῖος* = ἀριστερός) τῆς πόλεως, ὅποθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — *τεττίγεσιν ἔοικότες* : Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων πολυλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Ἀλλὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντόμου τούτου, ἡ ὁποία εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ. Τὸ ἐπιθετον *λειριδέσσα* λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἰσθημα ὁράσεως. — *ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν* : Ἀνωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ

μέρος τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τείχη τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

161 - 190

α) 161 - 170. *ἔφαν· ἔφασαν, ἔφησαν.* — *φωνῇ* = μεγαλοφώνως. Ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἡκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων. — *πάροιθε* = ἔμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ *ἐμεῖο*. — *ἴξεν· ἴζομαι.* — *ὁ πόσις* = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ρίζ. *πότι-πότινα*. Λατ. *pot-, possum*). — *οἱ πηοὶ* = οἱ συγγενεῖς. — *οὔτι* = καθόλου. — *μοι·* δοτ. κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου. — *ἐφορμῶ·* μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός. — *ὥς μοι καὶ ἐξονομήνης·* τὸ καὶ συνδ.: ὄφρα ἴδῃ... καὶ ἐξονομήνης. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἡ παρένθ.: οὔτι... Ἀχαιῶν. — *ἐξονομαίνω* = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα. — *πελώριος* = τεράστιος, πανύψηλος (*πέλωρ* = τέρας). — *ὅς τίς ἐστι·* πλαγ. ἐρώτ. — *ὅδε·* ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα. — *ἡὺς·* ἡεὺς = καλός, ὑπέροχος. — *ἦ τοι* = ἀλήθεια, τῷ ὄντι. — *κεφαλῇ* = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *μείζονες*. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους. — *ἔασι·* εἰσί. — *γεραρός* = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής. — *γὰρ* = πράγματι.

171 - 180. *δῖος* = θεϊκός, ὑπέροχος. — *αἰδοῖος ἐσσι* = προκαλεῖς σεβασμόν. — *ἐκυρὸς-ῆ* = πενθερός (*socer*). — *δεινὸς* = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ *δεινὸς* ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *αἰδοῖος*. Ὁ σεβασμὸς τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου. — *ὥς ὄφελεν* = εἶθε, ἄμποτε. — *ἀδεῖν μοι* = νὰ μοῦ ἤρεσε, νὰ προτιμοῦσα· ρ. *ἀνδάνω* = ἀρέσκω. — *θάλαμον·* συνεκδχ. = τὸ σπίτι μου. — *γνωτοὶ* = οἱ συγγενεῖς (ρίζ. *γενε-γίγνομαι*). — *τηλύγετος* = νεαρός, ἀγαπητός. — *ἡ δμηλικίη* = αἱ συνομήλικοι. — *ἐρατεινὸς* = ἀγαπητός. — *τά γε* = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον. — *τὸ* = διὰ τοῦτο. — *τέττηκα κλαίουσα* = ἔχω λυῶσει στὸ κλάμα· ρ. *τήκομαι*. — *ἀνείρομαι* = ἐρωτῶ. — *μεταλλάω* = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω. — *εὐρὺν κρείων·* Α 102. — *ὁ δαῖρ-δαέρως* = ὁ ἀνδράδελφος. — *αὔτε* = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα. — *ἔσκε·* ἦν. — *κυνῶπις* = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. *κυνώπιδος*, ὡς ἂν ἔλεγεν: *δαῖρ ἔσκεν ἐμοῦ κυνώπιδος.*

181-190. *ἡγάσσατο τὸν ἄγαμαί τινα* = ἐκφράζω τὸν θανυμα-
σμόν μου διὰ κάποιον. — *μοιρηγενής* = ὁ γεννηθεὶς μὲ μοῖραν, καλό-
τυχος (*μοῖρα* + *γίγνομαι*). — *δλβιοδαίμων* = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν
(*δλβιος* + *δαίμων* = ἡ τύχη). — *ἡ ῥά νυ* = ἀλήθεια λοιπόν. — *δεδμή-
ατο* = εἶχον ὑποταχθῆ· ρ. *δάμνμι-δαμάω*. Ὁ ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι
οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολού-
θησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. — *κοῦροι Ἀχαιῶν*· ὡς καὶ *νῆες
Ἀχαιῶν* = ἡ Ἀχαιϊκὴ νεότης. — *αἰολόπωλος* = ὁ ἔχων ταχεῖς πόλους,
πολεμιστὴς μὲ γοργὸν ἄλογον (*αἰόλλω* = κινῶ ταχέως, *αἰολος* + *πῶ-
λος*). — *λαοὶ* = ὑπήκοοι. — *ἐστρατιώωντο*· στρατάομαι = στρατοπεδεύω.
— *ἐπίκουρος* = βοηθός, σύμμαχος. — *ἐλέχθην*· λέγομαι = συγκαταλέ-
γομαι. — *ἡμαρ-ατος* = ἡμέρα. — *ἀντιάνειραι* = ἵσαι πρὸς ἄνδρας,
γυναῖκες μὲ ἀνδρικήν ψυχὴν καὶ δύναμιν. — *ἐλίκωπες*· Α 98.

- β) Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ *φημί* μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος;
— Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ *εἰμί*;
— Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον
ἐστρατιώωντο;

γ) *Θεοὶ νύ μοι αἵτιοί εἰσιν*: Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμή-
ρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν ταύτην ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύ-
θυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος πού τὴν κάμνει, ἀλλ'
ὁ θεός, ὅστις τὸν ὥθησεν εἰς αὐτήν. — *εὐρὺν κρείων*: ὁ Ἀγαμέμνων
χαρακτηρίζεται *εὐρὺν κρείων* ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐδαφικὴν ἑκτασιν τοῦ
κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὁποῖαν ἤσκει εἰς
ὅλην τὴν Ἑλλάδα. — *ἀμφοτέρων, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰ-
χμητής*: Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχη εὐ-
γενικὴν ψυχὴν (*ἀγαθός*) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (*αἰ-
χμητής*). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἔξοχον ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φι-
λίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν
φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς ὁμηρικὸς ἥρωας. — *Φρυγία*: Μικρὰ
Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ. παράλια τῆς Μ.
Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖ-
ται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α. ἐνδοχώρα διαρρομένη ὑπὸ τοῦ
Σαγγαρίου. — *Μύγδων καὶ Ὀτρεύς*: Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου
τοῦ Πριάμου Ἐκάβης. — *Ἀμαζόνες*: Κατὰ τὴν Ἑλλήν. μυθολογίαν

ἦσαν αὐταὶ ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμώδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατεῖαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α) 191 - 198. *δεύτερον*· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ *ἐρέεινε*. — *εἴπ' ἄγε μοι* = ἔλα πές μου. — *τόνδε...* *ὄδε*· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ τὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ. — *μείων κεφαλῇ*· πρβλ. Γ168: *μείζονες κεφαλῇ*. — *ιδε* = καί. — *ιδέσθαι*· συναπτ. πρὸς τὸ *εὐρύτερος ὁμοιοῖν* = κάμνει ἐντύπωσιν μὲ... — *τὰ τεύχεα* = τὰ ὅπλα (τεύχω = ἐτοιμάζω). — *οἱ*· δοτ. κτητ. — *πολυβότειρα χθῶν* = γῇ τρέφουσα πολλούς, εὐφορος (πολὺς + βοτὸν-βόσκω). — *αὐτὸς δέ*· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα. — *ὁ κίλος* = τὸ κριάρι. — *ἐπιπολέσμαι*· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι ἐκεῖ. Θαμσι. τοῦ *πέλεσθαι*. — *αἱ στίχες* = αἱ σειραί, αἱ τάξεις. — *εἵσκω* = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως *κίλος ὥς, ἀρνεῖῳ εἵσκω* γίνεται πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν. — *πηγεσίμαλλος* = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (πήγνυμι + μαλλός). — *οἷς* = πρόβατον. — *τὸ πῶν-πώρος* = τὸ κοπάδι. — *ἀργεννός*· Γ 141.

199 - 202. *ἐκγεγαυῖα*· *ἐκγεγονυῖα* = γεννηθεῖσα ἀπὸ... — *πολύμητις* = πολυμήχανος, ἔξυπνος (πολὺς + μῆτις) = σκέψις· πρβλ. *μητίετα Ζεὺς*. — *ἐν δῆμῳ Ἰθάκης* = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης. — *κρاناὸς* = βραχώδης (κέρας, κράνος, κρανίον). — *κρاناῆς περ εὐόσης*· ἢ ἀντίθ. : ἐνῷ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχώδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφρέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος. — *τὰ μῆδεα* = αἱ σκέψεις. — *πυκνός* = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215. *πεπνυμένος*· Γ 148. — *ἀντίον ἠῦδα* = ἀπήντησε· ρ. αὐδάω = ὁμιλῶ. — *ἥ μάλα* = ναὶ ἀληθέστατα. — *νημερτής* = ἀλάθης,

ἀκριβῆς (στερ. νη+ἀμαρτάνω), κατηγορ. εἰς τὸ ἔπος.— *σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης' ἔνεκα ἀγγελίης* σεῦ = διὰ τὸ φέρῃ μῆνυμα διὰ σέ. Τὸ *σεῦ* γεν. ἀντικμ. εἰς τὸ ἀγγελίης.— *ξενίζω* = φιλοξενῶ.— *φιλέω* = κάμνω φιλικῶς περιποιήσεις πρὸς ἕνα ξένον, φιλεύω.— *φυνή* = ἔξωτερικὴ ἐμφάνις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210-211.— *ἐδάην* = ἔμαθα, ἐγνώρισα. Ἄορ. ἀχρ. ἐνεστ. (ρίζ. δα-, δαήμων, ἀδαής).— *μήδεα πυκνά*· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσεὺς περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212-224.— *Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν* = ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων. (Μέσ. ἀορ. β' μτχ. ρ. ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι).— *ἔμιχθεν' ἐμίχθησαν* = ἤλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.— *στάντων* = δσάκις ἐστέκοντο ὄρθιοι. Ἡ μτχ. γεν. ἀπόλυτος, εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί: ἐξ αὐτῶν δσάκις.— *ὑπείρεχεν* = ὑπερεῖχε.— *ὤμους*· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.— *ἄμφω ἐξομένω*· ὀνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἐξομένοι.— *γεραρός*· Γ 170.— *ὑφαινον μύθους καὶ μήδεα* = ὁμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.— *πᾶσι* = παρουσίᾳ ὅλων.— *ἦ τοι* = πράγματι, ἀλήθεια.— *ἐπιτροχάδην* = γρήγορα, σύντομα.— *παῦρος* = ὀλίγος (Λατ. paulus).— *λιγέως* = με σαφήνειαν, καθαρά (πρβλ. καὶ Α 248 «*λιγὺς Πυλίων ἀγορητῆς*», ὅπου ἴδε καὶ σημ.).— *πολύμυθος* = φλύαρος, πολυλογᾶς.— *ἀφαμαρτοεπής* = ὁ ὁμιλῶν ἀνοήτως.— *γένει* = κατὰ τὴν ἡλικίαν.— *ὑστερος* = νεώτερος.

216-224. *ἀναΐσσω* = σηκώνομαι. Τὸ ρ. πάντοτε ἐπὶ ὀρμητικῆς κινήσεως. Ν° ἀποδοθῇ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χορῆσις τῆς εὐκτικῆς.— *στάσκε* = ἵστατο ἐπ' ἀρκετόν, θαμιστ. ἀορ. τοῦ ἵσταμαι.— *ὑπαί' ὑπὸ* = κάτω.— *ἴδεσκε*· θαμιστ. ἀορ. τοῦ ὄρω.— *προπορηνές* = πρὸς τὰ ἔμπροσ.— *νωμάω* = κινῶ (νέμω).— *ἀστεμφής* = ἀκίνητος (στερ. α+στέμβω = σείω).— *ἔχεσκε* = ἐκράτει συνεχῶς.— *αἰδρις* = ἀμαθής, ἀπειρος, ἀδέξιος (στερ. α+ἰδρις, οἶδα).— *ὁ φῶς-τὸς* = ὁ ἀνὴρ.— *ζάκοτος* = ὀργίλος, ἀπότομος.— *αὕτως* = ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον.— *δψ-δπός*· Γ 152.— *μεγάλῃ* = ἡχηρά.— *εἴη*· ἴημι = βγάζω.— *χειμέριος* = χειμερινός.— *ἐρίζω* = παραβγαίνω.— *οὐ τότε... ἰδόντες*· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: οὐ γε τότε ὥδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσῆος.— *ἄγαμαι* = θαυμάζω. Τὸ νόημα: ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν νὰ ὁμιλῇ, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γεραρὰ ἐμφάνισίς του.

225-244. *ἡύς*· Γ 167. — *ἔξοχος* = ἐξέχων, διακρινόμενος. — *τανύπεπλος* = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (*τανν*-, *τανύω* + *πέπλος*). Κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἥτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα. — *ἔρκος*· Α 284. — *ἐτέρωθεν*· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν. — *οἱ ἀγοῖ* = οἱ ἡγεμόνες (*ἄγω*). — *ἡγερέθομαι* = συναθροίζομαι (*ἄγερ* — *ἀγείρω*). — *γνοίην κεν* = θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνώρισω. — *καὶ τ' οὕνομα* = καὶ ὦν τὸ ὄνομα. — *μυθοῦμαι* = λέγω. — *δοιῶ* = δύο. — *κοσμήτωρ*· Α 16. — *πύξ* = εἰς τὴν πυγμὴν. Ἐπίρρ. (Λατ. pugna). — *αὐτοκασίγνητος* = ὁ αὐτάδελφος. — *τῶ*· δυϊκ. ἀναφ. ἀντων. — *μοι*· συναπτ. πρὸς *μία*, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἰδία μητέρα ποὺ ἐγέννησε καὶ ἐμέ. — *γείνατο*· *γείνομαι* = γεννῶμαι, *γεινάμην* = ἐγέννησα. — *ἐσπέσθην*· *ἐσπόμην* ἔπομαι. — *ἐρατεινός*· Γ 175. — *δεῦρω*· *δεῦρο*. — *ἔποντο*· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκὸν *ἐσπέσθην*. — *νέεσσ' ἔνι*· ἐν ναυσί. — *αὔτε*· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ *μέν*. — *καταδύομαι μάχην* = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην. — *τὰ ὀνειδεα* = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις. — *ἃ μοι ἔστιν*· τὸ μοι δοτικ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου. — *κάτεχε*· *κατεῖχεν* = ἐκάλυπτε. — *φυσίζοος* = φύουσα σπόρους, γεννήτρα (*φν*-, *φύω* + *ζειαί*). — *αἶα* = γαῖα. — *αὔθι* = ἐκεῖ.

β) Τύποι παρακμ. τοῦ *γίνομαι* : *γεγαώς*, *γεγάσι*.

— Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. *ὑπέρ* : *ὑπεῖρ* καὶ ἐν συνθέσει : *ὑπείρεχε*.

— Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. *ὑπό* : *ὑπαί*, *ὑπο*.

— Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπιρρ. *πολλάκι* (*πολλάκις*).

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ διτιτός, *δύο* : *δοιοί* (πληθ.) καὶ *δοιῶ* (δυϊκ.).

— Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ *δεῖδια* (δέδια).

— Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *ἤλυνθε*, *σεῦ*, *τῶ*.

γ) *Διὸς ἐκγεγαυῖα* : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω. — *Ἰθάκης κρानαῆς περ ἐούσης* : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἥρως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον. — *σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης* : Ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Μενέλαος ἤλθον εἰς Τροίαν, διὰ ν' ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην

καὶ τοὺς θησαυροὺς τοὺς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἄλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορὰ καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας. — *ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν*: Δὲν ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμίαν περιπτῶσιν εἶναι ἐπαινετὴ, ἀλλὰ τὴν ἰκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ. — *ἀλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς*: Οἱ στ. 216· 224 ἀποτελοῦν ἀριστοურγηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύς πρὸς *νιφάδας χειμερινὰς* προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου. — *Ἄλγαντα*: Ἴδε Α 138. — *Ἰδομενεὺς . . . θεὸς ὢς*: Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὕστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενέως εἰς τὴν Λακεδαίμονα (*ὅποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο*) ὑπενθυμίζουν τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὁποία καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεομοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους. — *Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης*: Εἶναι οἱ δύο διδυμοὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ *Διόσκουροι*, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὥς θνητοὶ (*τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φρεσὶς αἶα*). Ἀλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῇ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός, ὥστε διαδοχικῶς ἔμμενεν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωὴν.

— *Ποίης βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφοροὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας*;

— *Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον*;

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηνὴ, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν*.

1 - 34

α) 1-8. *ἐνθα*· χρον. = τότε. — *αὖ* = πάλιν, δέ. Τὸ *αὖ* ὥς μεταβτικ., ὅταν ἡ ὅλη διήγησις ὑποδιαίρεται εἰς μέρη. — *ἐκδηλος* = περιφανής. — *μετὰ πᾶσιν* = μετὰ πάντων. — *δαῖτε*· μτβτικ. = ἔκαμε νὰ λάμπῃ ὑποκμ. ἢ Ἀθηνᾶ. — *ἡ κόρυς-θος* = ἡ περικεφαλαία. — *οἱ*· συναπτ. πρὸς τὸ *κόρυθος* ὥς δοτκ. κτητ. — *ἀνάματον* = ἀκούραστον, ἄσβεστον. — *ὄπωρινός* = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους. — *ἐναλίγκιος* = ὅμοιος. — *λαμπρόν*· ἐπίρρ. = λάμπρά. — *παμφαίνω* = λάμπω, φαντάζω. — *λελουμένος Ὠκεανοῖο* = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρετ. Κατὰ λέξιν: ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὠκεανοῦ. — *τὸ κάρ-κρατός* = ἡ κεφαλὴ. — *ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων*· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας: *κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος*. — *ὄρνυμι*· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ. — *κλονέομαι* = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (*κλόνος*=κίνησις, *θόρυβος*).

9-13. *ἀφνειός* = πλούσιος. — *ἀμύμων* = ἄψογος, εὐγενής (στερ. α+μῶμος). — *ἦστην· ἦτην*· δυϊκ. παρατατ. τοῦ εἰμί. — *πᾶσα μάχη* = κάθε εἶδος μάχης. — *τῶ* = αὐτοὶ οἱ δύο. — *οἱ*· τῷ Διομήδει. — *ἀποκρινθέντε* = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξιν των. — *ἀφ' ἱπποῖν* = ἀπὸ τῶν ἄρμάτων. — *ἀπὸ χθονός*· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *ἀφ' ἱπποῖν*. — *ὄρνυτο· ὄρνυμαι* = κινεῖσθαι ὀρμητικά, ὀρμῶ.

14-24. *σχεδὸν* = πλησίον. — *προΐημι* = ἔξαπολύω, ρίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός. — *δολιχόσκιον* = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν (δολιχός = μακρός. Τὸ β' συνθ. ἄγνωστον). — *ἀκωκή* = αἰχμὴ (ἀκίς-ἀκή. Κατ' ἀναδίπλ.: ἀκωκή). — *χαλκῷ*· συνεκδχ. ἀντὶ *χαλκῷ ἔργχει*. — *τοῦ*· συναπτ. πρὸς τὸ *χειρός*. — *ἄλιον* = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα. — *βέλος* = τὸ μακρόθεν ριπτόμενον ὅπλον (βάλλω). — *μεταμάξιον* = μετὰ τῶν μαστῶν. — *ᾧσε* = τὸν ἔσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ρ. ὠθῶ. — *ἀπόρουσε*· ρ. ἀπορούω = πηδῶ μακράν. — *ὁ δίφρος* = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἵσταται ὁ πολεμιστὴς καὶ ὁ ἡνίοχος, τὸ ἄρμα. — *οὐδ' ἔτλη* = καὶ δὲν

εἶχε τὴν τόλμην.— *περιβαίνω* = κινεῖσθαι περί τινας, διὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.— *καταμένοιο*· μετχ. παθητ. ἀορ. τοῦ *κτείνω*.— *οὐδὲ γὰρ οὐδέ*: ἡ ἐπανάλ. οὐδὲ-οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.— *ἡ κηρρός* = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.— *ἔρυντο*· *ῥῦμαι* = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ *ῥύομαι*.— *ὥς*· τελικ.— *οἱ* = τῷ Ἑφαιστῷ· δοτικ. ἡθ. συναπτ. πρὸς τὸ *γέρον* = ὁ γέροντος, ὁ γέροντος, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσεν ὁ Ἑφαιστος.— *πάγχυ* = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.— *ἀναχήμενος*· ἀχέω καὶ ἀχέω = λυπημένος, πικραμμένος (*ἄχος* *A* 188, *ἄχομαι*, *ἄχυνμαι*).

25-34. *Ἰππους*· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.— *ἔξελασας* = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσεν καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τοῦ ἄρματος.— *κατάγειν* = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.— *ἀλευόμενον* = τραπέντα εἰς φυγὴν· ρ. *ἀλέομαι* = ἀποφεύγω.— *ῥχεσφι*· τὰ ῥχεα = τὸ ἄρμα.— *ὀρίνθη*· *ὀρίνω* = διεγείρω, κινῶ.— *θοῦρος* = ὀρμητικός, σφοδρός.— *βροτολοιγός* = ἀνθρωποφθόρος (*βροτός*+*λοιγός*).— *μυιαιφόνος* = μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.— *τειχεσιπλήτης* = καταστρέφων τείχη.— *μάρναμαι* = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.— *ὀρέξῃ*· *ὀρέγω* = προσφέρω, παρέχω.— *νῶι* = ἡμεῖς οἱ δύο.— *χάζομαι* = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.— *μήνις*· *A* 1.

β) Παρατατικὸς τοῦ *εἰμι* εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θεμ. *ἔσ· ἦστην*.

— Διατήρησις τοῦ *ν* πρὸ ὀδοντοφώνου: *ἀποκρινθέντε*.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός: *ἀδελφεός, ἀδελφεῖός*.

— *N*· ἀναγνωριθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *παμφαίνησι, ῥχεσφι, νῶι*.

γ) *Διομήδης*: Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλεὺς τῆς πόλεως τοῦ Ἀργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἀδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.— *ἀστὲρι ὀπωρινῷ*: Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψιν τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστερῶν, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τούτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς *ὀπώρας*, ἥτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἀνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ

ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν ὑδάτων, πού περιβάλλουν τὴν γῆν. — ἵππους ἐξέλασας: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἤρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α) 35 - 42. **θοῦρον**· Ε 30. — **καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίσῃ· ἐνεργ. ἀόρ. τοῦ **καθίζομαι**. — **ῥιόεντι**· ῥιόεις = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλὰς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην. Ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου. — **κλίνω** = κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν. — **ἔλεν**· αἰρῶ. — **ἀρχὸς** = ἀρχηγός. — **ἔκβαλε** = ἐξεπέταξε. — **σιτρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῇ εἰς φυγὴν. — **τὸ μετὰφρενον** = τὸ μετὰ τῶν ὤμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ράχη. — **ἐν . . . πῆξε**· ἐνέπηξε. — **μεσσηγὺς** = εἰς τὸ μέσον, μετὰξύ. — **διὰ . . . ἔλασσε** = διεπέρασε. — **δουπέω** = κάμνω κρότον (δοῦπος = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξις ἡχοποιήτος). — **ἀραβέω** = βροντῶ (ὁ ἄραβος = ὁ κτύπος).

43 - 58. **ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ· ρ. **ἐναίρω**. — **ἐριβῶλαξ**· Α 155. — **εἰληλούθει**· ἐληλούθει. — **δουρικλυτὸς** = περιφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (δόρυ + κλύω = ἀκούω). — **νύσσω** = κτυπῶ. — **ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν πού ἐπρόκειτο ν' ἀναβῇ. — **ῥριπε**· ῥερίπω ἀμετρ. = πίπτω. — **τὰ ὄχρα**· Ε 28. — **ὁ σκότος** = τὸ σκότος. — **ἐσύλευον**· συλεύω = ἀφαιρῶ τὸν ὀπλισμὸν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ συλάω). — **αἷμων** = ἔμπειρος. — **δξυόεις** = σουβλερός, κοπτερός (παράλλ. τύπος τοῦ δξύς). — **ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι. — **τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα. — **χραῖσμε**· Α 28. — **λοχέαιρα** = τοξεύτρια (ἶος = βέλος + χέω). — **ἐκηβολίαι** = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολήν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. **ἐκηβόλος** Α 21. — **ῥσιν**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι. — **ἐκέκαστο· καίνυμαι** = διακρίνομαι, ἐξέχω. — **δουρικλειτὸς** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (δόρυ + κλέω, κλείω, κλέος). — **ἔθην**· Α 114. — **οὔτασσε**· οὔτάω ἢ οὔτάζω = πληγώνω, κτυπῶ. — **μεσσηγὺς . . . ἔλασσαν**· Ε 41. — **ῥριπε**· Ε 47. — **ἀράβησε**· Ε 42.

59 - 68. **ἐνήρατο**· Ε 43. — **τέκτων** = ὁ τεχνίτης. — **ὄς**· δύναται γὰρ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.— *χερσίν*· συναπ. πρὸς τὸ *τεύχειν*. — *δαίδαλα* = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα. — *ἔξοχα* = ἐξαιρετικά. Ἐπίρρ.— *ἐφίλατο*· ἐφίλησε.— *Ἀλεξάνδρω*· δοτικ. χαριστική.— *τεκτῆνατο*· τεκταίνομαι = κατασκευάζω.— *εἶσαι νῆες* = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.— *ἀρχεκάκους* = ποὺ ἔγιναν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.— *οἱ τ' αὐτῷ* = καὶ ἑαυτῷ.— *οὕτι* = οὐδόλως.— *θέσφατα* = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (*θεὸς + φατός, φημί*). — *καταμάρπτω* = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.— *διαπρὸ ἀντικρῦ*· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν *κύστιν*. — *ἡ κύστις* = εὖς = ἡ οὐροδόχος κύστις (*κύω* = φουσκῶν). — *ἤλυθε* = διήλθε.— *ἀκωκή*· Ε 16.— *γνύξ* = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (*γόνυξ* = *γνύξ*). — *οἰμῶζω* = βγάζω θρηγνῶδη φωνήν.

69 - 75. *ἔπεφνε* = ἐφόνευσε (ρίζ. *φεν* - *φόνος*). — *ῥα* = πράγματι, στ' ἀλήθεια.— *πύκα* = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.— *ἴσα* = ἔξ ἴσου.— *χαριζομένη* = διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ.— *κατὰ ἰνίον* = εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου.— *ἀν' ὀδόντας* = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.— *ὑπὸ γλώσσαν* = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης.— *ἡ κονίη* = ἡ σκόνη.— *ἔλεν ὀδοῦσιν* = ἐδάγκασε.

76 - 83. *ἀρητήρ*· Α 11.— *ἐτέτυκτο* = εἶχε γίνεῖ, ἦτο· ῥ. *τεύχομαι*. — *τίετο*· *τίω* = τιμῶ.— *ἀγλαός* = μεγαλοπρεπής, ὥραϊος.— *μεταδρομάδην* = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.— *τὸ φάσανον*· Α 190.— *ἄτξας*· Γ 216.— *ἀπὸ δ' ἔξεσε* = ἀπέκοψεν εὐκόλως.— *ῥσσε*· Α 104.— *πορφύρεος* = αἵματωμένος, σκοτεινός.

β) Μέσος ἄρρ. τοῦ *φιλῶ* μὲ ἐνεργητ. σημασ.: *ἐφίλατο*.

— *Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: στήθεσφι, ἦσιν, ῥσσε*.

γ) *ἐπὶ ἡιόνεντι Σκαμάνδρω*: Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ Ἐάνθος.— *Ἀλιζῶνες*: λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὥς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ. ἄ. ἦλθον ὡς ἐπίκουροι (*σύμμαχοι*) τὰ πολέμησεν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.— *Μήονες*: λαὸς τῆς Λυδίας κα-

τοικῶν ἀνατολικῶς τοῦ Τμώλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ. — **Τάργη**: Πόλις τῆς Λυδίας διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τμώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις. — **Μηριόνης**: Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἰδομενέα ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν. — **Μέγης**: Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὅλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (B 627). — **Θεανώ**: Ἰέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος. — **Εὐρύπυλος**: Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (B 736). — **ἀρητὴρ Σκαμάνδρου**: Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τοῦτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

— **Μὲ πολλοὺς φραστικοὺς τρόπους παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῶν θνησκόντων;**

84 - 132

α) 84 - 94. **πονέομαι** = εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι. — **ὕσμινη** = μάχη, συμπλοκή. — **Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί: οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετείη. — **ποτέροισι μετείη** μετὰ ποτέρων εἶη. — **ἡὲ-ἦ** εἶτε-εἶτε. — **δμιλέω** = συναναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους. — **θύνε** θύνω = ὀρμῶ. — **ἄμ πεδίον** ἀνὰ πεδίον. — **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος. — **χείμαρρος** = ὀρμητικὸς (χείμα-χειμῶν+σρο, ῥέω). — **ῶκα** = γρήγορα (πρβλ. ὠκύς). — **ἐπέδασσε** κεδάννυμι = διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμι). — **γέφυρα** = πρόχωμα. — **ἄρα** = φυσικά. — **ἐεργμένοι γέφυραι** = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα ρ. εἶρω. — **ἰσχανάω** = κρατῶ, συγκρατῶ. — **ἡ ἀλωή** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος. — **ἐριθλήης** = καταπράσινος (ἐπιτ. ἐρι+θλη-θάλλω). — **ἐλθόντα** τὸν ποταμόν. — **ἐξαπίνης** = αἰφνιδίως. — **ἐπιβρίση** ἐπιβροίθω = ἐπέρχομαι βαρὺς. — **ὁ ὄμβρος** = ἡ βροχή. — **ἔργα** = καλλιεργημένοι ἐκτάσεις. — **αἰζήνης** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας. — **ὑπὸ Τυδεΐδην** = ὑπὸ τὴν ὀρμὴν τοῦ Τυδεΐδου. — **κλονέοντο** Ε 8. — **μῖνον** μῖμνω = ὑπομένω.

95 - 105. **τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε** τὸ δ' οὖν ἐναντ.: = ἀλλ' ὅταν... — **ἐνόησε** νοῶ = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω. — **αἶψα** = ταχέως, ἀμέσως. — **ἐτιταίνετο** τιταίνω = τεντώνω

(τύπος τοῦ *τείνω* μὲ ἀναδιπλ.).—*ἐπαΐσσοντα* = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν στιγμὴν ὥρμουσε πρὸς τὰ ἐμπρός (ρ. *ἄτσω* Γ 216).—*τὸ γύαλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.—*διὰ ἔπιτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἔπιτατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ρ. *πετάννυμι*).—*πικρὸς* = ὀξύς, ποὺ προκαλεῖ δριμὺν πόνον.—*ὁ δῖστος* = τὸ βέλος.—*παλάσσετε*· ρ. *παλάσσω* = μολύνω, λερώνω.—*τῷ δ' ἐπὶ* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτὴν.—*ἄϋω* = φωνάζω.—*ῥορνυμαι* = κινεῖσθαι, σπεύδω.—*κέντορες ἵππων* = ἵπποις ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντριζόντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).—*δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ.—*ἀνσχήσεσθαι*· *ἀνέχομαι*.—*ἐτεδὸν* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ.—*ῶρσε*· *ῥορνυμι*.—*ἄναξ Διὸς νείδς*· ἐνν. ὁ Ἀπόλλων.—*ἀπορνήμενον ἀπόρνυμαι*.

106 - 120. *τὸν δὲ* = αὐτὸν ὅμως.—*ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.—*Καπαρήιον*· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπαῆος*.—*πέπων* = ὥριμος, γλυκὺς, ἀγαπητὸς (ρ. *πέσσω*). Κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—*ῥφρα μοι ἐρύσσης* = διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (*ἐρύω* = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοτικ.;—*καθ' ἵππων ἄφ' ἵππων*.—*ἄλτο*· ἄλλομαι = πηδῶ (ρίζα *σαλ* - Λατ. *salio*).—*διαμπερὲς* = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (διὰ + ἀνὰ + πέρας).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρμητικὰ.—*στρεπτός* = πλεκτός (*στρέφω*).—*χιτὼν* = θώραξ.—*δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.—*ἡρᾶτο*· ἠρᾶμαι = προσεύχομαι.—*βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—*κλυθι*· Α 37.—*αἰγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός.—*Ἀτρυτώνη* = Ἀκαταμάχητος, Ἀνίκητος. Ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (στερ. α + τρώω = δαμάζω).—*μοι καὶ πατρί· καὶ τῷ ἐμῷ πατρί*.—*φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—*δήιος* = ἐχθρικός.—*φῖλαι· φιλῶ*· προβλ. *ἐφίλατο*· Ε 61.—*ἐς δρυμὴν ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—*ἐλθεῖν*· ὑποκμ.: ἄνδρα.—*μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ.—*ἐπεύχεται* = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132. *γυῖα* = τὰ μέλη.—*ἔθηκε· τίθημι* = κάμνω.—*μάχεσθαι*· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—*ἦκα· ἵημι* = ρίπτω, βάλλω.—*ἄτρομον* = ἀτρόμητον.—*ἔχεσκε* = εἶχε πάντοτε· θαμιστ. τοῦ ἔχω.—*σακέσπαλος* = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + πάλλω).—*ὁ ἱππότα* = ὁ ἱππεύς.—*ἡ ἀχλὺς* = τὸ σκότος.—*ἐπῆεν*· ἦν

ἐπί, δηλ. τῶν ὀφθαλμῶν.— αὖ κε εἰ ἄν = ἑάν.— *πειρώμενος*· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ *ἵκηται*.— *τήν γε* = αὐτὴν βέβαια.— *οὐτάμεν*· *οὐτάω*, *οὐτάζω* = *πληγώνω*· Ε 56.

β) Μικτὸς ἄορ. τοῦ *βαίνω*· *ἐβήσετο*, προσκτ. *κατα* - *βήσεο*.
— Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς - μι ἄλλομαι· *ἄλσο*, - *ἄλτο*.
— Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις· *κλῦθι*, *ἱππότα*, *ἐπῆεν*, *οὐτάμεν*.

γ) *Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός*· Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὁποῖος καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδε καὶ περίληψιν). — *θώρακος γύαλον*· θώραξ τῶν ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἴδε κατωτέρω *στρεπτοῖο χιτῶνος*) ἢ δερμάτινος, ὁ ὁποῖος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλινα ἑλάσματα, τὰ *γύαλα*. — *δῶστος* ἢ *βέλος*· εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν *αἰχμὴν*, τὸ *ξύλον* καὶ τὸ *περὶον* (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτή, ἔπρεπε ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχήν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθέ- νελος ἀφῆρεσε ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος *διαμπερές*, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν ποῦ εἶχεν, ὅταν ἐτρούπησε τὸν ὦμον τοῦ Διομήδους. — *Σθένελος*· Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδη ἄγοντα στόλον ὀγδοή- κοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ. παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἀργος, Τροιζήνα, Ἐρμιόνη, Αἴγιναν κ. ἄ. Βλ. Β 564). — ... *ἀχλὺν δ' αὖ ἔλιν*· Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνῃ τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστικότης τῆς εἰκόνας* (στ. 87 - 94).

133 - 165

α) 133 - 143· — *ἐξαυτίς* = ἐκ νέου, πάλιν. — *πρόμαχοι* = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς. — *ἐμίχθη* = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ...

ρ. *μίνυμαι*.— *καὶ πρίν περ* = μολονότι καὶ πρίν.— *μεμαῶς* = ἐπιθυμῶν, με τὴν πρόθεσιν νά... *μέμονα*· παρακμ. με σημ. ἔνεστ.— *δὴ τότε* = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάριον.— *τρίς τόσσον* = τριπλάσιον.— *ὃν ἔα* = τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σὺνῆθες νὰ συμβῇ.— *εἰροπόκος* = πυκνόμαλλος (*εἶρος* = μαλλί+*πόκος* = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων *πόκους* μαλλιού.— *ἐπ' οἷεσσι*. συναπτ. πρὸς τὸ *ποιμήν*.— *οἷες*· Γ 198.— *χραύση*· *χραύω* = γκρατσουνίζω, ἔλαφρῶς πληγώνω.— *αὐλῆς*· τοῦ *ἔρκους* τῆς *αὐλῆς*.— *αὐλή* = στάνη, τὸ μαντρί.— *ὑπεράλμενον* = τὴν στιγμὴν πού ὑπερπηδᾷ.— *οὐδὲ δαμάσση*· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ *χραύση* μὲν = τὸν ἐπλήγωσε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.— *τοῦ*· τοῦ λέοντος.— *ῶρσεν*· ὄρνυμι.— *προσαμύνω* = δίδω βοήθειαν.— *κατὰ σταθμούς* = εἰς τὰ κλειστὰ παραπήματα.— *δύεται*· *δύομαι* = χώνομαι.— *τὰ δέ*· ἔνν. *μῆλα* = πρόβατα.— *ἐρῆμα* = ἀπροσπάτετα.— *φοβεῖται* = τρέχουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.— *αἱ μὲν*· οἷες = προβατίνες.— *ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι* = μαζὶ ἢ μία πᾶνω στὴν ἄλλη (ἄγχι).— *κέχυνται* = εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ρ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.— *ἐμμεμαῶς* = με πολλὴν ὁρμήν.— *βαθεῖα αὐλή*· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐτὴ λέγεται βαθεῖα.— *ὥς μεμαῶς* = με τόσον μένος.

144-151. ὁ *μαζός*· πρβλ. *μεταμάξιον*· Ε 19.— *χαλκήρης* = χάλκινος (*χαλκός*+*ἀραρίσκω*).— *κληῖδα* = κατὰ τὴν κλεῖδα.— *ἐέργαθεν*· παρατατ. τοῦ *εἶργω* = χωρίζω.— *μετοίχομαι* = πηγαίνω πρὸς.— *ὄνειροπόλος* = ἐρμηνευτὴς ὄνειρων, ὄνειροκρίτης (πρβλ. *οἰωνοπόλος* Α 69).— *τοῖς οὐκ... ὄνειρους*· ἢ σειρὰ τῶν λέξε. : ὁ γέρων *οὐκ* ἐκρίνατο *ὄνειρους* τοῖς (*οὐκ*) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.— *ἐξεναρῖζω* = ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἥτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152-158. *τηλυγέτω*· Γ 175.— *τείρετο* = ἐταλαιπωρεῖτο· *τείρω* = κατατρύχω, ἐξαντλῶ.— *λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι* = νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον.— *ἐξαίνυντο*· *ἐξαίνυμαι* = ἀφαιρῶ, βγάζω.— *ὁ γόος* = ὁ θρῆνος.— *τὸ κῆδος* = τὸ πένθος, ἡ λύπη.— *λυγρός* = θλιβερός.— *οἱ χηρῶσται* = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι. (Λατ. *heres-dis*).— *διὰ δατέοντο* = διεμοιράζοντο.

159-165. **λάβε** = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ.: τὸν παρέλαβε.— **ἐν βουσί** = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν: Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.— **θορών· θρόσκω** = πηδῶ.— **ἄξῃ· ἄγνυμι** = σπάζω, συντριβω.— **ἡ πόρτις-ιος** = τὸ δαμάλι.— **ἡ ξύλοχος** = ἡ λόχη (ξύλον+ἔχω).— **ἐξ ἵππων βῆσε** = τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.— **κακῶς** = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.— **ἀέκοντας· ἄκοντας**, ἥτοι ἀφοῦ προηγήθη πάλῃ.

β) Αἰολικὸς τύπος **χραύω** ἀντὶ **χράω**.

— Κατάληξις παρατατικοῦ -**θεν**: **ἐεργαθεν**.

γ) **δὴ τότε μιν τρεῖς τόσον ἔλεν μένος**: Ἡ ὁρμή τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς αὐξάνει συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργεῖου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.— **ξίφος**: Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὅπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἴδε Α 194, πραγμ.

— **Νὰ κριθῇ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα**, στ. 136-142 καὶ 161-162.

166-238

α) 166-178. **ἀλαπάζω** = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.— **αἱ σίχες**· Γ 196.— **ὁ κλόνος**· Ε 8.— **ἐγχειάων· ἡ ἐγχείη**· Γ 137.— **διζήμενος· δίζημαι** = ζητῶ.— **ποῦ τοι**· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.— **τὸ κλέος**· τὸ ὅποιον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.— **ᾧ κλέϊ**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.— **ἐρίζομαι** = συναγωνίζομαι, παραβαίνω.— **ἐνθάδε**· εἰς τὴν Τροίαν.— **ἔφρες· ἐφίημι** = ῥίπτω ἐναντίον.— **ἀνέχω χειρας** = προσεύχομαι.— **ὅστις ὅδε** = ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...— **καὶ δὴ** = καὶ ἤδη.— **ἔοργα**· παρακ. τοῦ ἔρδω = κάμνω.— **ἔσθλός** = ἔσσοχος, γενναῖος.— **λύω γούνατα** = φονεύω.— **εἰ μὴ** = ἐκτὸς ἐάν.— **κοτεσσάμενος· κοτέω** Α 181.— **ιερῶν· ιερὰ** = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὠρισμέναι θυσίαι. Γεν. αἰτίας.— **χαλεπὴ δέ**· τὸ δέ = γάρ.— **ἔπι· ἔπεστι** = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179-191. **βουληφόρος**· Α 144.— **δαῖφρων** = ἔμπειρος μαχητῆς (δα-δαῖναι, δαήμων+φρήν).— **πάντα** = κατὰ πάντα.— **εἴσκω** =

παρομοιάζω. — **ἀσπίδι**· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα. — **γινώσκων** = ἀναγνωρίζων. — **αὐλῶπις τρυφάλεια** = περικεφαλαία μὲ προεξοχὰς ὡς κέρατα. (Βλ. εἰκ. 4). — **σάφα**· σαφῶς = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς. — **ἀνευθε** = μακράν, χωρὶς· **ἀνευθε θεοῦ** = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ. — **μαίνεται τάδε** = ἔχει τόσῃν ὁρμῇν, μάχεται μὲ τόσῃν μανίαν. — **νεφέλη**· δοτκ. — **εἰλυμένος**· εἰλύω = τυλίγω, σκεπάζω. — **τούτου**· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους. — **κιχήμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εὗρισκε· ρ. **κιχάνω-κίχημι**· Α 26. — **ἔτραπεν**· ἔτρεπεν. — **ἄλλη** = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν. — **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου. — **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεάν. — **ἐφάμην** = εἶπα, ἐπίστευσα. — **Ἀίδωνῃ**· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· Α 3. — **προϊάψειν**· Α 3. — **ἔμπης δὲ** = καὶ μ' ὅλα ταῦτα. — **κοτήεις** = θυμωμένος· συμπλ. **ἐμοί**.

192-205. **οὐ παρέασι**· οὐ πάρεσί (μοι) = δὲν ἔχω ἐδῶ. — **κ' ἐπιβαίην**· τὸ κε: δυνητ. Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοιαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς. — **ἀλλὰ που** = ἀλλὰ βέβαια. — **πρωτοπαγῆς**· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (**πρῶτον**+**πῆγνυμι**). — **νεοτευχῆς** = μὲ καινούργια ἔξαρτήματα (**νέον**+**τεῦχος**). Τὰ δύο ἐπίθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὕλικόν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦτο καινουργῆς. — **οἱ πέπλοι** = ὑφάσματα, καλύμματα. — **πέπτανται**· πετάννυμαι = ἀπλώνομαι. — **παρ δέ σφιν ἐκάστω** = παρ' ἐκάστῳ δὲ τούτων. — **δίζυγες** = συνεζευγμένοι. — **τὸ κρεῖ** = ἡ κρεῖτή. — **ερέπτομαι** = βόσκω, τρέφομαι. — **αἱ ὄλυραι**· εἶδος δημητριακῶν. — **ἧ μὲν** = καὶ ὁμῶς. Ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἧ μὲν γέρων** αἰχμητὰ **Δυκάων** ἐπέτελλε **μάλα πολλὰ μοι ἐρχομένῳ**. — **ποιητὸς** = καλοκαμωμένος. — **ἐμβεβαῶτα**· ρ. ἐμβαίνω. — **ἀρχεύω** = εἶμαι ἀρχηγός. — **ὕσμινη**· Ε 84. — **ἧ τ' ἂν πολὺν κέρδιον ἦεν** = καὶ θὰ ἦταν πολὺ καλύτερον, ἔνν.: **εἰ ἐπιθόμην**. — **φείδομαι** = προσέχω, φοβοῦμαι. — **δεύομαι** = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι. — **εἰλομένων**· εἴλω = συμπίεζω, περικλείω, πολιορκῶ. — **ἔδμεναι**· ἔδω = τρώγω. — **ἄδην** = ἄφθονα. — **τόξοισι**· τόξῳ. Ὁ πληθ. διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη. — **πίσυνος**· πεποιθὼς = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην. — **δνήσειν**· **δνίημι** = ὠφελῶ, ἐξυπηρετῶ.

206-216. **ἤδη** = πρὸ ὀλίγου. — **δοιοῖσιν** = ἐναντίον δύο. — **ἀτρεκέες** = ἀληθινόν, πραγματικόν. — **ἔσενα**· **σεύω** = κάμνω νὰ τρέξῃ. —

ἡγεῖρα μάλλον = τοὺς ἡΐξῃσα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.—*τῷ ῥα* = ὥστε λοιπόν.—*ἡ αἴσα* = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.—*πάσσαλος* = παλοῦκι, κρεμαστάρι.—*ἀγκύλος* = καμπυλωτός, κυρτός.—*τῷ* = ἐκείνῳ.—*φέρω χάριν* = χαρίζομαι.—*ὑψηρεφές*· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν στέγην.—*ἀλλότριος φῶς* = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.—*διακλάσσας*· κλάω = σπάζω, κομματιάζω.—*ἀνεμώλιος* = ἀνωφελής· κατηγορμ.—*ὀπηδεῖ*· ὀπηδέω = ἀκολουθῶ· ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ φέρων μαζί μου.

217-228. *ἀγὼς* = ἡγεμών.—*οὕτως* = μὲ τόσῃν ἀπογοήτευσιν, μὲ τόσον παράπονον.—*πάρος* = πρίν.—*οὐκ ἄλλος ἔσσεται* = δὲν θὰ γίνῃ ἄλλοιῶς, δὲν θ' ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.—*νῶ* = ἡμεῖς οἱ δύο. ὑποκ. τοῦ *πειραθῆναι*.—*ἐπὶ τῷδε ἀνδρὶ*· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐλθόντε*.—*σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχρῳ*· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ πλησιάσουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῷ τὸ *σὺν ἔντεσι* δηλώνει ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνῃ σῶμα πρὸς σῶμα.—*ἀντιβίην* = μὲ ὅλην μᾶς τὴν δύναμιν.—*τὰ ἔντεα* = τὰ ὅπλα.—*πειρηθῆναι* = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.—*οἷοι* = τί εἶδους εἶναι.—*Τρώοι ἵπποι* = οἱ ἵπποι τοῦ Τρώος.—*πεδίοιο*· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐνθα καὶ ἐνθα*.—*κραιπνὰ* = πολὺ γρήγορα. Ἐπίρρ.—*φέβομαι* = φεύγω.—*τῶ* = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.—*σαώσετον*· μέλλ. τοῦ *σαώω* (παράλλ. τύπος τοῦ *σώω* καὶ *σφύζω*· A 32).—*εἴ περ ἂν αὖτε* = ἂν τυχὸν πάλιν ὥς καὶ πρότερον.—*ὀρέγῳ*· E 33.—*σιγαλόεις* = λαμπρός.—*δέδεξο*· *δέχομαι* = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.—*μέλει μοι τι* = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229-238. *μάλλον* = καλύτερα.—*ὕψ' ἡνιόχῳ* = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἡνιόχου.—*οἷσετον*· δυϊκός.—*φέβομαι*· E 223.—*ματάω* = διατάζω, ἀπὸ φόβου δὲν κινεῖσθαι.—*ἐκφερέμεν*· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἄντκμ. ἡμᾶς.—*φθόγγος* = φωνή.—*ποθέοντε*· αἰτιολ. μτχ.—*ἐπαΐξας νῶι αὐτῶ* = ὁρμήσας ἐναντίον ἡμῶν τῶν ἰδίων.—*κτείνῃ καὶ ἐλάσσει*· συνεχίζεται ἡ ἐνδοιαστ. πρὸτ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσετον.—*ἐλάσσω*· ἐλάω = κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—*μώνυχας* = ἔχοντας μίαν ὀπλήν, δυνατοὺς (ρίζ. *σμ-* τοῦ *εἶς+ὄνυξ*).—*ελαύνω* = σύρω, ὀδηγῶ.—

β) Τὸ ἐπίθ. *ἱερὸς* εἰς τύπους: *ἱερὸν*, *ἱερά*, *ἱερή* κτλ.

—Ἐνεργητ. ἄορ. β' τοῦ *τρέπω* ἐκ τοῦ θέμ. *τραπ*· *ἔτραπον*.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ *βαίνω* κατὰ τὰ εἰς -μι: *βεβαῶς* (πρβλ. *μεμαῶς*).

— Ἐπικὸς ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ *δέχομαι* μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ: *δέδεξο, δεδέξομαι*.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ἔμεν, ἔνι, δευοίατο, παρέασι*.

γ) *Αἰνείας*: Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενὴς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἑκτορα ὁ ἀνδρειότατος ἦρως τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχευε εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφύζουσι κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέρην παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου ἢ *Αἰνείας*. — *ἱερῶν μνησίας*: Πολλάκις ἡ ὁργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώρριζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὁποίαν ἔταξαν (Πρβλ. καὶ Α 65). — *ἀσπίδι γινώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλεῖη*: Αἱ πανοπλῖαι τῶν ὁμηρικῶν βασιλέων διαφέρουσι εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν ν' ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἦρως. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτέρον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ. — *ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται*: Ὑφάσματα πολυτελῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν. — *ἵππων φειδόμενος*: Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του, μήπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον Ἴλιον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἄλλαχού εἰς τὴν ὁμηρικὴν ποίησιν. — *ἐμεῖο κάρη τάμοι*: Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται «*νά μοῦ κόβουν τὸ κεφάλι ἂν δέν*...». Ὁ Πάνδαρος εὐρίσκεται εἰς τὴν φρικτὴν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κατὰ τὸ ὅποιον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε. — *Τρώοι ἵπποι*: Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρώος. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱόν του Γανυμήδην, τὸν ὁποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἶνοχόον. — *ἐγὼ δὲ ἵππων ἀποβήσομαι*: Ὁ Αἰνείας ἕως τώρα

ὁμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξη, ἂν θὰ ἡνιοχῇ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ (Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μετὰ τὸν Διομήδη, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτός θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, ὅπου δύο πολεμισταὶ θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἕνας θὰ ἐκτελέσῃ χρῆν ἡνιόχου. Συνήθως ὅμως ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστής, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α) 239 - 250. *ποικίλος* = στολισμένος. — *ἐμμεμαῶτε*· E 142. — *ἔχον* = διηύθυναν. — *κεχαρισμένος* = ἀγαπημένος. — *ἐμῷ κεχαρισμένῳ* = φίλε τῆς καρδιᾶς μου. — *ἄνδρ (ε)*. δυνῖκ. — *ἴνα*· ἴς ἰνός = νεῦρον, δύναμις. Πρβλ. καὶ *ἴφι ἀνάσσεις*· A 38. — *ἀπέλεθρος* = ἀμέτρητος. — *ὁ μὲν... Αἰνείας δέ*· ἐπιμερισμός εἰς τὸ ἄνδρ. — *εὔχομαι* = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του: *εὔχομαι ἔμμεναι* = εἶμαι. — *ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο*· ποιητικὸς πλεονασμ. ἀντί: *ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο*· ρ. *ἐκρίγνομαι*. — *χάζομαι*· E 34. — *μηδέ μοι*· τὸ μοι δοκ. ἡθικὴ εἰς τὸ θῦνε. — *οὕτω*· ὅπως κάμνεις ὡς τώρα. — *θῦνε*· E 87. — *τὸ ἦτορ* = ἡ καρδιά, ἡ ζωή.

251 - 259. *ὑπόδρα*· A 148. — *μή τι ἀγόρευε* = μὴ κάνης κανένα λόγον. — *φόβος* = φυγή. — *σὲ πεισέμεν*· ἀντικμ. *ἐμέ*. — *γενναῖον* = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου. — *ἀλυσκάζω* = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ *ἀλύσκω*). — *καταπιτώσσω* = μαζεύομαι, ζαρώνω. — *ἐμπεδος* = σταθερὸς (πέδον = ἔδαφος). — *δκνείω*· διστάζω. — *καὶ αὕτως* = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῇ. — *τρέϊν*· *τρέω* = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ *τρέσας* = ὁ λιποτάκτης). — *τούτω*· ἀντικμ. τοῦ *ἀποίσειτον*. — *πάλιν* = ὀπίσω. — *ἀποίσειτον*· ρ. *ἀποφέρω* = φέρω ὀπίσω. — *ἀφ' ἡμείων* = ἀπὸ τὰ χέρια μας. — *εἴγ' οὖν* = ἐὰν βεβαίως. — *ἕτερος* = ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο.

260 - 273. *πολύβουλος* ὁ ἔχων = πολλὰς βουλὰς, ἐφευρετικὸς. — *ἐρυνκαέω* = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ *ἐρύκω*). — *ἡ ἀντυξ* = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δίφρου (ἴδε παραγμ.). — *τεῖνας ἡνία* = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία. — *Αἰνείαιο*· συναπτ.

πρὸς τὸ ἵππων. — ἐπαΐξαι ἵππων = νὰ ὁρμήσης εἰς τοὺς ἵππους. — **μεμνημένος** = χωρὶς νὰ ξεχάσης. — **μετ' ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς** = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐϋκνήμι. Ἀχαιῶν. — **τοι·** βεβαιωτ. = ἀλήθεια. — **εὐρύσοπα** = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτης (εὐρὺ + ρίζ. *ὄκ - ὄσσε - ὄπ -*). — **ποινὴ** = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις. — **οὐνεκα** = διὰ τὸν λόγον ὅτι. — **ὕπ' ἡῶ...** = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς ὅλην τὴν ὑφήλιον. — **τῆς γενεῆς**· γενικ. διαιρετ. — **ὑποσχῶν** = ἀφοῦ ἐξευγάρωσε μὲ ἄρρενας ἵππους. — **ἡ γενέθλη** = τὸ γένος, ἡ ράτσα. — **αὐτός**· ὁ Ἀγχίσης. — **ἀνιτάλλω** = περιποιεῖμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω, ἀταλδς = παιδικός). — **μήσιτωρ φόβοιο** = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προκαλέσῃ φηγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵππους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β) Παρακείμε. β' τοῦ ἐκρίγνομαι: **ἐκγέγαα**. (Πρβλ. καὶ ἐγγεγανῖα· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ νίος: **νῖος**.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **μεμαῶτε, Αἰνείαιο, εὐρύσοπα, ἔασι**.

γ) **ποικίλα**: Τὴν διακόσμησιν τῶν ἁρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν μόνον θαύματα πλούτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης. — **οὐ γάρ μοι γενναῖον**: Ὁ Ὅμηρος διακρίνει καὶ ἐξαίρει τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν τῶν παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃν δύνανται ἀσχεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ 444 τὸν λόγον τοῦ Ἑκτορος: «*μάθον ἔμμεναι ἐσθλός*». — **ἡ ἀντιξ**: Στεφάνῃ ξυλίνῃ, ἡ ὁποία περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὁσάκις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολέμιστήν.

274 - 317

α) 274 - 285. **τῷ δέ**· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνείας. — **δαΐφρων**· Α 184. — **ἀγανὺς** = λαμπρός, ἔνδοξος. — **ἡ μάλα οὐ** = ὥρισμένως δέν. — **βέλος ὠκὺ** = τὸ ταχὺ βλήμα. — **πικρὸς δῖστος**· ἐπεξ. τὸ βέλος Ε 110 καὶ Α 51: βέλος ἐχεπευκές. — **αὔ κε τύχωμι** = ἴσως ἐπιτύχω. —

ἡ ῥα = μ' αὐτοὺς τοὺς λόγους. — **ἀμπεπαλὼν** ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω. — **δολιχόσκιον**· E 15. — **Τυδεΐδαο**· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα. — **διαπρὸ πταμένη** = ἀφοῦ ἐτρώπησεν ὡς πέρα. — **πελάσθη θώρακι** = ἤγγισε τὸν θώρακα. — **τῷ ἐπὶ** ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του. — **ἄυσε**· E 101. — **ὁ κενεὼν** = ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενεδός) = ὁ κούφιος. — **ἀνσχήσασθαι**· E 104. — **τὸ εὖχος** = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286-296. **ταρβέω** = φοβοῦμαι. — **ἡμβροτες**· ἄορ. τοῦ ἄμαρ-
τάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν. — **οὐδ' ἔτυχες**· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἡμβροτες. — **σφῶι**· ὑποκείμε. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο. — **μὲν... γέ**· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἥτοι : σὺ ἐνόμισες ὅτι μ' ἐπληξες, τοῦναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο... — **ᾄσαι**· ρ. ᾄω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ. — **ταλαύρινος** = ἀπτόητος, ἀτρόμητος. Ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως. — **ἴθυνε** = κατηύθυνε. — **ῥίνα** = πρὸς τὴν ρίνα. — **ἐπέρησεν** = διεπέρασε. — **πρυμνός** = ἔσχατος, κατὰ τὴν ρίζαν. — **ἀτειρής** = ἀκατάβλητος, σκληρός. — **ἐξελύθη** = ἐθραύσθη. — **νεάτος** = τελευταῖος, εἰς τὴν βάσιν. — **ὁ ἀνθερεὼν** = τὸ πηγούνη. — **σι**. 294 ὡς E 58. — **παμφανόων** = στιλπνός, πού λαμποκοπᾷ· **παρατρέω** = παραμερίζω φοβισμένος. — **αὐθι** = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297-310. **ἀπόρουσε**· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ρ. ἀποροῦω· E 20. — **ἐρυσαίαιτο**· ἐρύω = σύρω, τραβῶ. — **ἀμφὶ βαῖνε**· πρβλ. E 21 : περιβῆναι. — **ἀλκί**· ἀλκῇ· ἡ ἀλκῇ = ἡ δύναμις, ἡ ρώμη. — **πρόσθε**· συναπτ. τῷ οἱ. — **πάντοσ' ἔϊσθην** = ἐντελῶς κυκλοτερεῇ. Κυρίως ἔχουσιν ἴσην ἀπόστασιν ὅλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου. — **δοσις ἀντίος ἔλθοι** = ὁποῖος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου. — **σμερδαλέα**· ἐπίρρ. = φοβερά. — **ιάχω** = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω. — **τὸ χερμαδίον** = ἡ πέτρα. — **μέγα ἔργον** = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά. — **ῥέα**· ῥεῖα-ῥαδίως. — **ἰσχίον** = ἡ κοτύλη τῶν ὀστέων τῆς λεκάνης. — **ἐνστρέφεται** = κινεῖται ἐντός. — **μιν**· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου. — **θλάσσε-θλάω** = σπάζω. — **πρὸς** = προσέτι. — **ῥῆξε**· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω. — **τένοντε**· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς. — **ὥσε ἀπὸ** = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ρ. ὠθῶ. — **ἡ ῥινός** = τὸ δέρμα τοῦ σώματος. — **αὐτὰρ** = ἀλλά. — **ἔστη**· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς. — **γνύξ**· E 68. — **ἐρεῖδομαι**

= στηρίζομαι· μετὰ γεν. : γαίης. — ἀμφι... ἐκάλυψε = ἐσκέπασε τριγύρω του. — κελαινὸς = μαῦρος, σκοτεινός.

311-317. ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως : εἰ μὴ ὁξὺ νόησε. — ὁξὺ = ταχέως. — μιν· τὸν Αἰνεΐαν. — ὑπ' Ἀγχίσῃ τέκε = τὸν ἐγέννησε μὲ τὸν Ἀγχίσην. — βουκολέω = βόσκω κοπάδια· βουκολέοντι : μετχ. χρόν. — χεύατο· χέω = χύνω, σκορπίζω. — πῆχε· ὁ πῆχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ· συνεκδ. : τὸ χέρι. — πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθηκεν ὥς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς. — ἔμεν· εἶναι. Ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ. — ταχύ-πωλος = ὁ ταχεῖς ἵππους ἔχων.

β) Ἐπικός τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ : βέβληαι.

— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλκή κατὰ μεταπλάσμον : ἀλκί.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἐρυσάιαι, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ) ἐπὶ μακρὸν ἄυσε : Ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φορὰν, ὅταν ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν ἄυσε (E 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεΐας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του σμερδαλέα ἰάχων (E 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλὴ φράσις του ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροιμιώδης. — αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νεΐατον ἀνδρεῶνα : Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ρῖνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βάσιν τῆς σιαγόνης. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὁπότε τοιαύτη βολὴ δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμαλον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα. — χερμάδιον λάβε χειρὶ : Συχνὰ εἰς τὰς ὁμηρικὰς μάχας ρίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ ρίψῃ ὁ πολεμιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος. — οἷοι νῦν βροτοὶ εἰσι : Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ τρωικὸς πόλεμος εἶναι πα-

ρελθόν. Αἱ ἥρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι.—**ἀμφὶ δὲ ὅσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυπεν**: Ὁ Αἰνείας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μήτηρ του.—**ἐχεύατο πήγεε λευκῷ . . .**: Ἡ ἐμφάνις τῆς ὥραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αἱματοχυσίας.

α) 237 - 241. *φυγός* = δρυς. — *ικάνω* = ἔρχομαι, φθάνω. — *ἀμφίμιν* = γύρω του. — *θέω* = τρέχω. — *ἄλοχος*· Α 114. — *ἐῤρομαι* = ἔρω-
τῶ. — *παίδας* = περὶ τῶν παίδων. — *κασίγνητος* = ἀδελφός. — *ὁ ἔτης*
= συγγενής, φίλος. — *ὁ πόσις* = ὁ σύζυγος. — *ἔπειτα* = ἀκολούθως.
— *ἄνωγα* = προστάζω. Πρkm. με σημασίαν ἔνεστ. — *ἐξείης* = κατὰ σει-
ράν. δηλ. εἰς ὅλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς
θεούς. — *δὲ* = ἐν τούτοις. — *τὸ κῆδος* = ἡ λύπη, τὸ πένθος. — *ἐφῆπτο*
= ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ρ. *ἐφάπτω*.

242 - 253. *ὁ δόμος* = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (*δέμω*). — *ξεστός* =
λεῖος, γυαλιστός. — *ξεστῆς αἰθούσῃσι* = με στοὰς σχηματιζομένας με
κίονας ἀπὸ πελεκημένον ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον. — *τετυγμένον*· ρ.
τεύχω = κατασκευάζω. — *αὐτάρ*· ὥς συμπλεκτ. σύνδ. = καί. — *δεδημη-
μένος*· ρ. *δέμω* = οἰκοδομῶ. — *μνηστὴ ἄλοχος* = ἡ ζητηθεῖσα εἰς γά-
μον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος. — *κούρη* = νεαρά γυνή, θυγάτηρ. — *τέ-
γεος* = ἔστεγασμένος (*τέγω, στέγω* = στεγάζω. Λατ. *tego*). — *αἰδοῖτος*
= ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός. — *ἐνθα* = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσῆρχετο τις
εἰς τὸ περικαλλὲς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242). — *ἡπιόδωρος
μήτηρ* = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (*ἡπιος* + *δώρα*). — *εἰσάγουσα* =
ὁδηγοῦσα ἐντός. — *εἶδος* = μορφή. Αἶτ. τοῦ κατὰ τι. — *ἐν φῷ*· *ἐνέφν* =
προσεκολλήθη, ἔσφιξε. — *ἐκ τ' ὀνόμαζεν* = τὸν προσεφώνει. Ὁ στ. 253
ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ.

254 - 262. *τίπτε*· *τίποτε*; = διατὶ ἄρα γε; — *θρασὺς* = ἄγριος. —
ἡ μάλα δὴ = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς. — *τείρω* = κατατρίβω, καταπονῶ. =
δυσώνυμος = ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηρα-
μένος (*δυσ* + *ὄνυμα, ὄνομα*). — *ἐνθάδε*· συναπτ. με τὸ *ἐλθόντα*. — *ἀνῆ-
κεν* = παρῴρησε. — *ἄκρη πόλις* = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρό-
πολις. — *χεῖρας ἀνέχω* = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι. — *μελιθεὺς* =
γλυκὺς ὥς μέλι. — *ἐνείκω*· ὑποκτ. ἀορ. ρ. *φέρω, ἡνεκα*. — *σπείσης*·
ρ. *σπένδω* — *καὐτός*· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ *ἀθανάτοις*· δηλ. ὄχι μόνον

τοὺς θεοὺς νὰ τιμήσῃς, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῇς ἀνακούφισιν.— **ὀνή-
σαι*** ὀνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.— **ἀνδρὶ δέ*** τὸ δέ εἰς
τὴν σημ. τοῦ γάρ.— **κεκμηῶτι*** κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηκῶς = παρκμ. τοῦ
κάμνω = κουράζομαι.— **ἄξει*** ἄξω = αἰξάνω.— **τύνῃ*** σύ.

263 - 278. **μέγας** = ὑψηλός. — **κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται
ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του. Ἐπομένως = εὐκίνητος, ὁρμητικός. —
μοι = χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα. — **αἶρω** = σηκώνω, προσφέρω. — **μελί-
φρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν. — **ἀπογυῖω** = παραλύω τὰ μέλη·
γυῖα = μέλη. — **λάθωμαι*** λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μέσ. τύπους = ξεχνῶ·
μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ
ἀντίθ. ἔκφρ. : μνήσασθε θούριδος ἀλκῆς. — **χερσὶ δέ...** = ἄλλως τε με
χέρια... — **λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδὴν. — **αἶθον*** λαμπρός, σπιν-
θηροβόλος (αἶθω = λάμπω). — **ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀπο-
φεύγω κάτι. — **πῇ** = κατ' οὐδένα τρόπον. — **ἔστι*** ἔξεστι. — **κελαινεφῆς**
= ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός). Ἐπίθ. τοῦ Διός. — **ὁ λύθρος** =
λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα. — **πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμέ-
νος (ρ. παλάσσομαι, πηλός, Λατ. palus). — **νῆος** = ναός. — **ἀγγελίη***
ἄγουσα τὴν λείαν. Ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο
κατὰ τὰς ληστροικὰς ἐπιδρομὰς. — **τὰ θύεα** = αἱ θυσαίαι, αἱ προσφοραί. —
ἀολλίζω = συγκεντρώνω. — **πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα. — **τοι*** συν-
απτ. πρὸς τὸ ἐστὶ = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου. — **χα-
ριέστατος** = ὡραιότατος. — **ἡῦκομος** = ἔχουσα ὡραίαν κόμην. — **θὲς καὶ
ὑποσχέσθαι** τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστκτ. Ἀντκμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι
τὸ ἱερυνσέμεν. — **ἡνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος. — **ἡκέστας*** ἡκεστος =
ἀδάμαστος (στερ. α-κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέννητος. — **αἶ
κε** = ἑάν. — **ἐλεῶ** = εὐσπλαχνίζομαι. — **ἀπόσχη*** ἀπέχω. μετβ. = κρατῶ
μακράν, ἀπομακρύνω. — **μήστωρ*** Ε 272.

279 - 285. **μετελεύσομαι*** μετέρχομαι = πηγαίνω πρὸς κάποιον. —
εἰπόντος (ἐμοῦ) = εἰς ὅ,τι τοῦ εἶπω. — **αὐθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο,
ὅπου βρίσκεται. — **χάνοι γὰρ οἱ** = ν' ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν
καταπιῇ ἡ γῆ· ρ. χάσκω. — **πῆμα*** κατηγρ. εἰς τὸ μιν. — **τοιο*** τοῦ. —
εἴσω Ἀἰδος* δόμον Ἀἰδος = εἰς τὸν Ἀδην. — **ἄτερπος*** ἀντὶ ἀτερ-
πῆς = δυσάρεστος, πικρός. — **ἡ δὲ ζῆς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία. — **ἐκλελα-
θέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β) *Ν'* ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ἔνεσαν, εἰλήλουθας, ἀνῆκε, πῆσθα, τύνη.*

γ) *Σκαιαὶ πόλαι*: Ἴδε Γ 145.—*φηγός*: Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία.—*δόμον περικαλλέα Πριάμοιο*: Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς ἐδῶ Ἑλλάδος (Μυκηνῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ. ἄ.). Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ *μέγαρον* (δῶμα) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ *αἶθουσα*. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαίτεραι κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνῖται, ὡς ἀποθῆκαι, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιούτων κτιρίων, τὰ ὅποια ἔκαμναν ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας, οἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τὴν εἴσοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούρῃσι).—*χερσὶν ἀνίπτουσιν*: Κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδήν.

286-341

α) 286-296. *μολοῦσα* = ἔλθοῦσα ὁ. βλώσκα - ἔμολον. — *κέλομαι* = παρακαλῶ, διατάσσω. — *κατὰ ἄστυ* = περιελθούσα εἰς τὴν πόλιν. — *θάλαμος* = ἰδιαίτερον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύτιμα πράγματα. — *κηώεις* = εὐώδης. — *οἶ*· τῇ Ἑκάβῃ. — *παμποίκιλα* = δλοκέντητα. — *ἔργα* = ἐργόχειρα. — *θεοειδής* = θεόμορφος. — *ἐπιπλῶς* = ὅταν ἐπλευσε ὁ. ἐπιπλέω. — *τὴν ὁδὸν ἦν* = κατὰ τὸ ταξίδι πού... — *ἀνήγαγε* = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνὰ διότι τὸ ταξίδι ἔγινε πρὸς Β. — *εὐπατέρεια* = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας. — *ἀειραμένη*· ἀείρω Ζ 264. — *δῶρον*· κατγρμ. — *νείατος* = τελευταῖος. — *βῆ λέναι* = ἔξεκίνησε. — *μετασσεύομαι* = πηγαίνω γρήγορα.

297-304. *τῇσι*· εἰς τὴν Ἑκάβην καὶ τὰς ἄλλας γράϊας. — *ᾧξε*· οἶγω = ἀνοίγω. — *Κισσηίς* = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως. — *ἔθηκαν· τίθημι* εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ. — *δολοιυῇ* = μὲ φωνάς. — *εὐχομαι* = κάμνω δέησιν, παρακαλῶ. — *ἀράομαι* = προσεύχομαι.

305-311. *θύσιπτολις* = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν (θύομαι + πτόλις). — *ἄξον*· ἄγνυμι = θραύω. — *δῆ* = πλέον. — *στ.*

308 - 310 = 274 - 276. — **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρ-
νοῦμαι.

312 - 325. **δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον. — **τεύχω** = κατασκευ-
άζω, κτίζω. — **ἐριβῶλαξ**· A 155. — **τέκτων**· E 59. — **ἐνθα** = ἐκεῖ. —
πάροινθε· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δό-
ρατος. — **περὶ δέ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς. — **περὶ θέε** =
τὴν περιέβαλλε· ρ. **θέω** = τρέχω. — **ὁ πόρκης** = κρίκος. — **τὸν δέ**· Ἀλέ-
ξανδρον. — **τὰ τεύχεα**· Γ 195. — **ἔπω** = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι. — **ἀγκύ-
λος**· E 209. — **ἀφάω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω. — **μετὰ** = μεταξύ. — **ἦστο**·
ἦμαι. — **νεικέω** = ἐπιπλήττω. — **αἰσχροῦ ἔπη** = βαρεῖς, προσβλητικοὶ
λόγοι.

326-331. **δαιμόνιος** = ἄλλόκοτος. — **οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς. —
μέν· βεβαιωτ. — **ὁ χόλος** = ὁ θυμός. — **φθινύθω** = φθείρομαι, χάνο-
μαι. — **αἰπὸς** = ὑψηλός. — **μάρναμαι** = μάχομαι. — **ἡ αὐτῇ** = κραυγῇ
τῆς μάχης, ἡ μάχη. — **ἀμφιδέδωκε** = ἄναψε γύρω· ρ. **δαίω** = καίω. —
μαχέσαιο ἄν = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης. — **ὄν τινα
πουν**· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ. = ὅποιον ἴσως... — **μεθιέντα**· μεθί-
ημι = ἀφίνω, παραμελῶ. — **στυγερός** = φρικαλέος. — **ἄνα**· ἐπίρρ. μὲ ἔν-
νοιαν προσταγῆς = (σῆκω) ἐπάνω. — **δήμιος** = καυστικός, καταστρεπτι-
κός (δαίω). — **θέρηται**· θέρομαι = καίομαι.

332 - 341. **ἡ αἶσα** = τὸ πρέπον, τὸ ὀρθόν· κατ' αἶσαν = ὀρθά,
δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε. — **οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν** = ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ,
ὄχι ἄδικα. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **σύνθεο**· συντίθεμαι =
βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου. — **οὐ τοι...** =
ἀλήθεια ὄχι... — **νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις. — **τὸ ἄχος** = ἡ λύπη. —
προτρέπομαι = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι. — **παρειπούσα**·
παρεῖπον = παρεκίνησα, ἔπεισα. — **ὄρμησε**· ὀρμάω· μετβτ. = κάμνω
κάποιον νὰ κινηθῇ. — **μοι καὶ αὐτῷ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον. —
λῶιον· λῶον· συγκρ. τοῦ ἀγαθός. — **ἐπαμείβομαι** = πηγαίνω ἐκ περι-
τροπῆς. — **ἐπιμένω** = περιμένω. — **ἀρῆια** = πολεμικά. — **δύω** = νὰ ἐν-
δυνθῶ, νὰ φορέσω. — **μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν. — **κικήσεσθαι**· κι-
χάνω, κίχημι· E 187.

β) Ἰων. τύπος τοῦ ρ. *ἐπιπλέω*: *ἐπιπλώω* καὶ μετοχ. ἀορ. β' *ἐπιπλώς*.

— Δοτική τοῦ ὀνόματος *νέμεσις*: *νεμέσι*, ἀντὶ *νεμέσει*.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ποτί, κατεβήσето, τῆσι, ἦστο*.

γ) *ἐς θάλαμον κηώντα*: Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐωδίαζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ νὰ προφυλάσσωνται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ ν' ἀποκτοῦν ὡραίαν καὶ μόνιμον ὀσμὴν.— *ἔργα γυναικῶν Σιδονίων*: Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ. ἄ. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδὼν ὡς κέντρον τέχνης (*πολυδαίδαλοι Σιδόνες*).— *Θεανώ*: Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.— *τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε*: Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικὰς του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαι πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὄχι μόνον δὲν ἔφεραν ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζαν τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά.— *δολολυγῇ*: Πιθανῶς ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὅποια ἐπρόφεραν ὅλοι μαζί μὲ ρυθμόν, ὅπως ἐγίνετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμὰς.— *θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν*: Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν ὁμηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται *δῶμα* καὶ ἡ αἰθουσα *αὐλή*.— *ἔγχος ἐνδεκάπηχυ*: Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μήκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἑκτορος. Ὅπωςδήποτε θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρόν.— *πόρκης*: Ὁ κρῖκος αὐτὸς ἐστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμει τὸ δόρυ.— *χόλον τόνδε*: Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνείδιζον.

— *Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις; Διακρίναιτε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἑκτορος*.

α) 342 - 358. **μειλίχιος** = γλυκός, μαλακός. — **δ δαήρ**· Γ 180. — **κῶων** = ἀναιδής. — **κακομήχανος** = κακοῦργος. — **οκρυόεσσα** = φορικτή (κυρίως : κρυόεις, τὸ κρύος). — **ὥς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ὥς κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι... — **δτε πρῶτον** = εὐθύς ὥς. — **οἴχεσθαι προφέρουσα** = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως. — **προφέρω** = ἀρπάζω, παρασύρω. — **θύελλα ἀνέμοιο** = ὀρμητικὸς ἄνεμος. — **πολύφλοισβος**· Α 34. — **κῦμα ἀπόερσε** = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρῶτ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ *κεν*)· ρ. **ἀπανράω**. — **πάρος** = πρὶν, παρὰ νά... — **ῶδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν. — **τεκμήραντο** = ὥρισαν, ἀπεφάσισαν· ρ. **τεκμαίρομαι** (**τέκμαρ** = τέλος). — **ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακόν, πού ἔκαμα. — **ἤδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐννοοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκπλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης. — **νέμεσις** = ἡ κατάκρισις. — **αἵσχα** = ὀνειδισμοί, αἱ ὕβρεις. — **ἐμπεδοι φρένες** = σταθερός, ὑγιὲς νοῦς. — **ὀπίσσω** = εἰς τὸ μέλλον. — **τῷ** = διὰ τοῦτο. — **ἐπανυρῆσεν** = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ. — **δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν. — **πόνος** = κόπος, ἀγών. — **σε φρένας**· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου. — **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει. — **ἡ ἄτη** = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν. — **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε. — **ὀπίσσω**· Ζ 352. — **πέλομαι**· εἰμί. — **πελώμεθα δοίδιμοι** = νὰ γίνωμε θέμα διὰ τραγοῦδι. — **ἐσόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368. **καθίζω** = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ. — **φιλέουσά περ** = ὅσον στοργικὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου. — **ἐπέσονται** = σπεύδει, θέλει· παρκμ. τοῦ **ἐπισσεύομαι** εἰς σημ. ἐνεστ. — **μέγα**· ἐπίρρ. — **ἐμεῖο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν. — **ποθὴν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμένουν. — **ὄρνυθι**· ὄρνυμι. — **ἐπείγομαι** = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα. — **καταμάρπτω** = προφθάνω. — **οἱ οἰκῆες** = οἱ οἰκεῖοι. — **ἡ ἵξομαι αὐτῖς** = ἡ θὰ ἔλθω πάλιν. — **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων. — **με**· συναπτ. πρὸς τὸ **δαμόωσιν**. — **ὑπὸ χερσὶ** = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονευόμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος. — **δαμόωσιν** = δαμάσουσι.

β) **οὐ τι προσέφη**· Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἢ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῇ τοῦ Ἑκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ. — **ὅς ἤδη νέμεσιν** :

Ἡ Ἑλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἡξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν φόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀγνοία αὐτῇ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθ' ὅσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.— **πελώμεθα δοίδιμοι** : Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον.

— *Ν' ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα, ποὺ κατέχουν τὴν Ἑλένην καὶ ἐπίσης τὸ συναισθημα τοῦ Ἑκτορος.*

369 - 406

α) 369 - 380. **δόμοι εὖ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυρίως : σπίτι ὅπου κατοικεῖ κανεῖς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.— **εὖπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.— **γοάω** = θρηγῶ.— **μύρομαι** = δακρῶ, κλαίω.— **ἀμύμων** Ε 9.— **τέτμεν** = εὖ-ρεν' ἔτετμον (πότιμος).— **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών** ἰών ἐπ' οὐδὸν ἔστη.— **ὁ οὐδὸς** = τὸ κατώφλι.— **εἰ δ' ἄγε** παρακελευσμ. Συμπλήρωσον : *εἰ δὲ βούλει, ἄγε...*— **νημερτής** = ἀλάνθαστος, ἀληθινὸς (νη + ἄμαρτάνω).— **ἡ γαλόως** Γ 122.— **ἡ εἰνάτηρ - ἔρος** = συννυφάδα.— **ἐς Ἀθηναίης** ἐς νηὸν Ἀθηναίης.— **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξιλεώσουν. Ἐνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389. **διτρηρὸς** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— **ἡ ταμίη** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας** τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνως, ρητῶς.— **οὕνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχή.— **ἀφικάνει** ἔνεστ. μὲ σημ. παρκμ. **μαιομένη** = ταραγμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— **ἡ τιθήνη** = ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. *θη - θῆλυς*).

390 - 406. **ῆ** Ε 280.— **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικά (σεύω = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).— **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστροφμένας.— **ἡ ἀγνιά** = ἡ ὁδός.— **εὗτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν πού...— **τῇ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.— **διεξίμεναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκῳ** = εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (ἡ ὕλη).— **Κι-**

λίκεσσιν ἀνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων. — *ἔχετο Ἐκτορι* = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος, ἦτο γυναικατοῦ Ἐκτορος. — *χαλκοκορυσσῆς* = ὀπλισμένος μὲ χαλκὸν (*κορύσσω* = ὀπλίζω). — *ἔπειτα* = τότε. — *ἀταλάφρων* = ἀθῶος, ἄκακος (*ἀταλά* = τρυφερά + *φρὴν*). — *αὐτως* = ἔτσι. — *ἀλλγκιος* = ὁμοιος. — *καλέεσκε* = ἐκάλει συνήθως. — *ἐρύετο* ὄνομα = σφῶ. Ε 23. — *μειδῆσεν* ρ. μειδάω, μειδιάω. — *ἀγχι οἱ* = πλησίον του. — *παρίστατο* = ἐστέκετο πλάι του. — *στ. 406* = Z 253.

β) Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *διεξίμεναι, Κιλικέσσι, καλέεσκε, ἔφατο*.

γ) *σὺν ἀμφιπόλῳ ἐϋπέπλῳ*: Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων. — *ταμίη*: Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς δμῳάς εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται *αἰδοίη ταμίη*. — *ἐϋκτιμένας κατ' ἀγνιάς*: Αἱ ὁδοὶ τῆς ὁμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῖτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλήμαν καὶ Δαϊρπελδ. — *Ἀνδρομάχῃ θυγάτηρ Ἡετίωνος*: Ἀλησμόνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφίζεται εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη ἡ σύζυγος τοῦ Ἐκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τῆς ζωῆς της. Εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμόν εἰς τὸν ἀναγνώστην. *Κιλικέσσιν ἀνδρεσσιν ἀνάσσων*: Οἱ Κιλικεῖς τῶν ὁμηρικῶν χρόνων κατέκουν εἰς τὴν Μεγάλῃν Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυονησσόν. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἣτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία. — *οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ*: Ὁ Ἐκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἥρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355). — *μειδῆσεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ*: Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ Ὅμηρος, ὅταν ζωγραφίξῃ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἐκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

407 - 465

α) 407 - 428. **δαιμόνιε**· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
μένη, καημένη.— **φθίσει**· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω.— **νηπίαχος** = μι-
κρός (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).— **ἄμμορος** = ἄτυχος, δυστυχής (στερ-
α+μόρος).— **κέρδιον** = ὠφελιμώτερον, καλύτερον.— **ἀφαμαρτιάνω-
τινός** = χάνω, στεροῦμαι κάτι.— **δύομαι χθόνα** = θάπτομαι, πεθαίνω.
— **ἡ θαλπωρῇ** = ἡ παρηγορία.— **πότμον ἐπίσπης**· πότμον ἐφέπω =
ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· **ἐπίσπης**· ἄορ. ὑποτακτ.· ἐδῶ
ὡς τετελ. μέλλον.— **ἄχεα** = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ θαλπωρῇ.— **ἀμὸς**
= ἡμέτερος.— **ἐκ... πέρσεν**· πέρθω = λεηλατῶ κυριευθεῖσαν πόλιν,
πορθῶ.— **εὐ ναιετάουσας**· Z 370.— **ἐξενάριξε**· E 151.— **σεβάσαστο**·
σεβάζομαι = ἡ συνείδησίς μου δὲν μ' ἀφίνει.— **κατέκνη**· ἄορ. τοῦ κα-
τακαίω.— **ἔντεα**· E 220.— **δαίδαλος**· E 60.— **χέω σῆμα** = χύνω χῶ-
μα, διὰ τὸ σχηματισθῆναι τύμβος. Γεν. = κάμνω τάφον.— **νύμφαι ὄρε-
στιάδες** = νύμφαι τῶν ὄρεων.— **αἰγίοχος**· E 115.— **ὁ κασίγνητος** = ὁ
ἀδελφός.— **ἰφ' ἱος-ῖα-ἱον** = ἔνας-μία-ἕνα.— **κατέπεφνε** = ἐφόνευσε.
— **ποδάρκης**· A 121.— **ἐπὶ βουσί** = ἀνάμεσα εἰς τὰς βοῦς, ἐνῶ
ἐπέβλεπαν τὰ βόδια.— **εἰλίποδες** = ποὺ στρέφουν πρὸς τὰ μέσα τὰ
πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92).— **ἀργεννός**·
Γ 141.— **βασίλευεν** = ἦτο βασίλισσα.— **δεῦρο** = εἰς τὸ στρατό-
πεδον τῶν Ἀχαιῶν.— **ἅμα** — μαζί μέ... — **τὸ κτέαρ-ατος** = κτῆ-
μα.— **ἄψ** = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της.— **ἀπερείσια ἄποινα**· A 13.—
λοχέαιρα· E 53.

429 - 438. **ἀτὰρ** = ὅμως, λοιπόν.— **θαλερός** = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
— **μῖμνω** = μένω.— **ὄρφανικὸς** = ὄρφανός.— **σιτήσον' ἴστημι**. Μετβ.
= κάμνω νὰ σταθῇ, τοποθετῶ.— **ὁ ἐρινεὸς** = ἡ ἀγριοσυκῆ (νεοελ.
ὀρνός).— **ἀμβατός** = ὅπου δύναται κανεὶς ν' ἀναβῇ, εὐπρόσβλητος.—
ἐπίδρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ.— **ἐπλετο**· πέλομαι. Ὁ
ἄορ. διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη.— **τῇ γε** = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ση-
μεῖον.— **ἐπειρήσαντο** = ἔκαμαν ἀπόπειραν.— **ἀγκλυτὸς** = θανασιῶς
ἐνδοξος, τρανός (ἄγα-, ἄγαμαι-κλυτός).— **ἡ που** = ἡ, ὡς φαντάζομαι.—
ἐνισπε· ἐνέπω.— **θεοπρόπιον**· A 85.— **ἡ νυ** = ἡ ἵσως.— **θυμὸς ἐπο-
τρύνει καὶ ἀνώγει** = ἡ ψυχὴ τῶν τοὺς παρορμᾷ καὶ τοὺς προτρέπει.

440-465. *ἦ καὶ* = βεβαίως καί. — *μέλει μοι* = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψει. — *τάδε πάντα*· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ. — *αἰνῶς* = πολὺ. — *αἰδέομαι* = ἐντρέπομαι. — *ἐλκεσί πεπλος* = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπὶ θ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου. — *κακὸς ὥς* = ὥς δειλός. — *νόσφιν* = μακράν. — *πολέμοιο*· συναπτ. πρὸς τὸ *νόσφιν*. — *ἀλυσκάζω*· Ε 253. — *μάθον* = ἔμαθα, συνήθισα. — *πρώτοις*· κατηγορ. εἰς τὸ *Τρώεσσι* = μὲ τοὺς Τρῶας ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. — *ἀρνύμενος*· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ *ἄρνυμαι* = διασφύζω. — *κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν* = μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω. — *δὲ' ἂν ποτε* = ὅταν κάποτε θά... — *δολῶλῃ* = θὰ εἶναι κατεστραμμένη. — *Ἴλιος ἱερή* = ἡ ἱερὰ, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου. — *δ' εὐμελὴς* = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (*εὖ + μελίη* = τὸ ξύλον ἀπὸ τοῦ ὁποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ). — *ἄλγος Τρώων* = ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν θὰ αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας. — *οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης*· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης. — *οἳ κεν πέσοιεν* = οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ πέσουν. — *ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν*· προβλ. Ζ 368 ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν. — *σεῦ*· ἔνν. ἄλγος. — *ἀγνεται*· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — *ἐλεύθερον ἡμαρ* = τὴν ἐλευθερίαν σου. — *ἀπούρας*· ἀπαυράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ. — *καὶ κεν ὑφαίνοις* = καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης. — *πρὸς ἄλλης* = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης. — *φορέω*· θαμιστ. τοῦ *φέρω*. — *ἀεκαζομένη* = χωρὶς νὰ θέλῃς, ἔξαναγκαζομένη (*ἀέκων*). — *κρατερὴ ἀνάγκη* = σκληρὰ ἀνάγκη. — *ἐπικείσεται*· ἔνν. σοι = θὰ σὲ πιέξῃ. — *εἴπησιν*· ἄορ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ. — *ἀριστεύεσκε* = πάντοτε ἡρίστευε· θαμιστ. τοῦ *ἀριστεύω*. — *μάχεσθαι*· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *ἀριστεύεσκε*. — *νέον ἄλγος* = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην. — *χῆτεϊ* = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ *χῆτος*). — *ἀμύνειν*· συναπτ. πρὸς τὸ *τοιούδε* = τοιούτου, τόσον ἀνδρείου, ὃ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν. — *δούλιον ἡμαρ*· ἀντιθ. πρὸς τὸ *ἐλεύθερον ἡμαρ*. — *χυτὴ γαῖα* = χυμένον χῶμα. Προβλ. *σῆμα χεῖν*. — *δ' ἐλκηθμός* = τὸ τραβήγμα. — *πυθέσθαι*· τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως. — *πρὶν πυθέσθαι βοῆς* = πρὶν ἀκούσω τίς φωνὴς σου. — *πρὶν πυθέσθαι ἐλκηθμοῖο* = πρὶν ἰδῶ ποὺ θὰ σὲ τραβοῦν.

β) Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: *ἄμδς* (προβλ. *ἄμμες* = ἡμεῖς καὶ *ἄμμε* = ἡμᾶς).

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ *εἰς-μία-εν* = *ῥος-ῖα-ῖον*. Εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγκεκομμένος τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ ρ. πέλομαι: *ἐπλετο*.

— *Ν'* ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ἐϋμμελίω, ἰρή, δυσμενέεσσι*.

γ) *πάντες ἐφορμηθέντες*: Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ἐπιτεθῶν ἀνδρόοι οἱ ἐχθροί. — *ἐκπέρσεν Θῆβην ὑπὶ πύλον*: Τὸ γεγονός τοῦτο ἔγινε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185. — *οὐδὲ μιν ἐξενάριξε...* Οἱ ὁμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἠγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὅπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὅπλα του θεωρεῖτο δυστυχία μεγαλυτέρα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ προᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως ν' ἀφήσῃ ὠπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡτίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία. — *κατέκχε*: Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὅμ. ἀναφέρει τὴν καύσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρas ὅμως τοῦ Ὁμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (*σῆμα χέειν*), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφοειδὲς ὕψωμα (*τύμβος*). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ *σῆμα* τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφίζονται πολλοί, ὥς ὁ λεγόμενος σήμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ. — *ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἐπλετο τεῖχος*: Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῇ ἀπὸ θεοῦς. Συνειργάσθη ὅμως κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θνηταὶ χεῖρες κατεσκεύασαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. Ἰχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῇ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σηλήμαν. (Βλ. εἰκ. 3). — *ἐλκεσί πεπλος*: Ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα *τανύπεπλος, βαθύπεπλος, βαθύζωνος, ἐϋπεπλος*, ἐκφράζει τὴν γυναικεῖαν χάριν καὶ κομψότητα, ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ ἐξαίρεται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἔπαιρνε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμὴν. — *μάθον ἔμμεναι ἐσθλός*: Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253: *οὐ μοι γυναιῶν ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπτώσ-*

σειν.— *εὖ τόδε εἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν...* Ὁ φόβος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θὰ κυριευθῇ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐπειθάν τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλύτεραν αἴγλην ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθήκον.— *ἐν Ἀργεῖ*· Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἀργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηνίς καὶ ἡ Ὑπερεῖη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἑκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῇ ὡς ἐξαίρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α) 466 - 475. *δρέξατο*· δρέγομαι = ἀπλώνω τὰ χέρια.— *φαιδῖμος* = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ *φαιδρός*).— *εὖζωνος* = ζωσμένη ὥραϊα, λυγερή. Πρβλ. καὶ 372 *σὸν ἀμφιπλόω ἐνπέπλω*.— *ἰάχῳ* = φωνάζω (*Ἰαχ*, *Ἰάχῳ*, ἤχος).— *ἀνυχθεῖς*· ἀνύζομαι = φοβοῦμαι, τρομάζω.— *ταρβήσας*· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ *τάρβος* = ὁ φόβος).— *ὁ λόφος* = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ *λοφίον* τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.— *ἱππιοχαίτης* = ἀπὸ χαίτην ἵππου.— *νεύω* = κλίνω, γέρνω.— *νοῶ* = προσέχω, βλέπω.— *ἐκ δὲ γέλασε*· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὁποῖον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.— *παμφανόωσαν* = ἀπαστρέπτουσαν· *παμφαίνω* ἔκτεν. τύπος τοῦ *φαίνω*.— *κύσε*· *κυνέω* = φιλῶ (προσκυνῶ).— *πῆλε*· *πάλλω* = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481. *τόνδε παῖδ' ἐμὸν* = τοῦτο τὸ παιδί μου.— *ὥσπερ ἐγώ*. ἐνν. *ἐγενόμην*.— *ἀριπρεπής* = ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγώ περ.— *Τρώεσσι*· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων.— *βίην*· αἰτ. τοῦ *κατά τι*· ἢ *βίη* = ἡ ἰσχύς, ἡ δύναμις.— *ἀγαθὸν* = ἀνδρεῖον.— *ἴφι*· Α 38.— *εἴποι*· καθαρὰ εὐκτική ὡς καὶ τὸ κατωτέρω *φέροι*.— *ὅδε γε* = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.— *ἀνιόντα* = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετγ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ *εἴποι*· αὐτόν.— *τὰ ἔναρα* = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὅπλα γενικῶς (*ἐναρίζω*· Ε 151).—

βροτόεις = αἱματωμένος (ὁ βρότος = τὸ χυμένον αἷμα). — **δήιος**· E 117.

482 - 493. **κηώδης**· κηώεις· Z 288. — **δακρυόεν γελάσασα** = ἔνῳ ἔγελουῖσε δακρυσμένη. — **καταρρέζω χειρὶ** = θωπεύω μὲ τὸ χέρι. — **μοι** = δι' ἐμέ. — **ἀκαχίζω**· ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι. — **ὑπὲρ αἶσαν** = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοῖρας μου. — **προιδάπτω**· A 3. — **μοῖραν... ἀνδρῶν**· ἡ σειρά· φημί δὲ οὐ τίνα ἀνδρῶν πεφνυμένον ἔμμεναι μοῖραν. — **οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν** = οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμα καὶ ὁ γενναῖος. — **ἐπήν· ἐπάν, ἐπειδάν** = εὐθὺς μόλις. — **κομίζω** = φροντίζω, καταγίνομαι. — **εποίχομαι ἔργον** = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου. — **ἐγγεγάσι**· ἐγγεγόνασι.

494 - 502. **ἵππουρις** = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου. — **ἐν τροπαλιζομένη** = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι. — **θαλερὸν δάκρυ** = μεγάλη, πικρὰ δάκρυα. — **κιχήσατο**· κιχάνω, κίχημι. — **ἐνδοθι** = μέσα εἰς τὸ ἀνάκτορόν της. — **ἐνῶρσε**· ἐνόρηνυμι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπόλων ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης. — **γόνον**· θρηῖνον. — **γόνον**· ἔγρον = ἐθρήνησαν. Ἀόρ β' τοῦ γοῶ. — **μιν**· ὑποκμ. τοῦ ἵξεσθαι. — **προφυγόντα**· **προφεύγω** = φεύγω ἐμπρὸς ἀπό..., σφύζομαι ἀπό...

N' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **ἐκκλίνθη, ἴφι, ἐγγεγάσιν**.

γ) **δεινὸν νεύοντα**· Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ τὰ πάρη τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἡ χαίτη τῆς περικεφαλαίας του. — **κηώδεϊ κόλπῳ**· Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ. Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐωδιάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη λεπτομέρειαν, διὰ τὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντική ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς τοῦ Ἑκτορος. — **δακρυόεν γελάσασα**· Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσον δυνατὴ καὶ σοφὴ, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συναισθήματος· τῆς λύπης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της. — **ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμισε**· Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρομάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ τὰ διασκεδάσῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

— Στ. 392-502. Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστουργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῇ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ προστεθῇ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῇ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— *Νὰ ἐξάρατε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἥθος καὶ τῶν δύο προσώπων.*

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβεράν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνάκτος.*

— *Νὰ παρατηρηθῇ ἰδιαιτέρως ἡ τρυφερά θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχή ἐντροπαλιζομένη.*

503-529

α) 503-517. οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν... — *δηθύνω* = βραδύνω (*δὴν*, *δηθά*). — *κατέδυ τεύχεα* = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὅπλα του. — *ποικίλα* = πεποικιλμένα. — *σεύατο* = ἐπήγαινε βιαστικός. — *κραιπνὸς* = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. μὲ τὸ *καρπάλιμος*). — *πεποιθὼς* = ἐμπιστευόμενος. — *στατὸς* = κλεισμένος εἰς στάβλον. — *ἀκοστήσας* = ἀφοῦ ἔφαγε ἀφθονον κριθᾶρι (*ἀκοστή* = κριθὴ). — *θείη*· ὑποτακτ. τοῦ *θεῖω* - *θέω*. — *κροαίνων* = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων. — *ποταμοῖο* = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ. — *εὐρρεῖος*· εὐρρεῆς = εὐρυτος, ὀρμητικός. — *κυνιδίων* = καμαρωτός· *κυνδιάω* = ὑπερηφανεύομαι (*κῦδος*). — *ἔχει* = κρατεῖ. — *ἀμφὶ ὤμοις* = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του. — *ἀτссονται* = τινάσσονται. — *ἡ ἀγλατῇ* = ἡ ὁμορφιά. — *ρίμφα* = ταχέως. — *ἐ' αὐτόν*· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ *πεποιθὼς*. — *τὰ ἥθεα* = οἱ συνήθειες τρόποι. — *δ νομὸς* = ἡ βοσκή. — *κατὰ ἄκρης* = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν. — *ἡλέκτωρ* = ὁ λαμπρὸς ἥλιος. — *καγχαλῶν* = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλίαςιν. — *ἔτετμεν*· Ζ 374. — *εὔτε* = τὴν στιγμὴν πού... — *ἡ χώρα* = ἡ θέσις. — *ἦ· ἔη*· κητ. — *δαρίζω* = γλυκομιλῶ (*ἡ δαρ* = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὁμιλῶ τρυφερά σὰν γυναῖκα).

518-529. *ἡθεῖε* = ἀγαπητέ. — *ἦ μάλα δὴ* = μήπως ἀλήθεια. — *καὶ ἐσσύμενον*· μετχ. τοῦ *σεύομαι* = βιάζομαι. Τὸ *καὶ* ἐναντιωμ. — *ἐνάισιμον* = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν. — *οὐκ ἂν... μάχης*· ἡ σειρά λέξ. :

οὐ τις ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη, ἀτιμῆσειεν ἄν τοι ἔργον μάχης.—**ἐναίσιμος**=δίκαιος.—**ἀτιμάω**=προσβάλλω, περιφρονῶ.—**ἔργον τοι μάχης**=τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.—**ἄλκιμος**=γενναῖος.—**μεθιεῖς· μεθήμι**=παραιμῶ.—**τὸ δ' ἐμὸν κῆρ**=ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.—**ἄχυνμαι**=θλίβομαι.—**ἐν θυμῷ**=μέσα μου.—**ὑπὲρ σέθεν**=περὶ σοῦ, διὰ σέ.—**πρὸς Τρώων**=ἀπὸ τῶν Τρώων.—**τὰ δέ**=αὐτὰ τὰ πράγματα, ἥτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.—**ἀρεσ-σόμεθα· ἀρέσκω**=ἐπανορθῶ, διορθώνω.—**αἶ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι**· σειρά· λέξ.: αἶ κε δώη ποθι Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλευθερὸν θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.—**ποθι**=ἴσως.—**στήσασθαι**· ὑποκμ. ἡμᾶς.—**κρητῆρα ἐλευθέρων**=κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἑορτασμὸν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησι. «**ποτήριον σωτηρίου**».—**αἰειγενέτης**=αἰώνιος.—**ἐλάσαντας·** χρόν.

β) Γεν. τοῦ ἐπιθέτου **ἐυρρεής** : **ἐυρρεΐος**.

— Γ' ἐνικ. β' ὁορ. ὑποτακτ. τοῦ **δίδωμι** : **δῶη**.

γ) **Κατὰ Περγάμον ἄκρης** : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ· ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικοὺς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.—**τὸ δ' ἐμὸν κῆρ ἄχυνται** : Τὸ αἴσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.—**κρητῆρα ἐλευθέρων** : Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὁποῖοι ἠλευθέρωσαν τὴν πόλιν.

α) 182 - 198. **τώ**· εἰς δυϊκ. διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο : ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.— **παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης**· Α 34.— **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (*γαῖα + ἔχω*).— **ἐνοσίχθιος** = ὁ σείων ἔνδοθεν τὴν γῆν (*ἐν-ὠθῶ + γαῖα*· πρβλ. καὶ *ἐνοσίχθων*).— **πεπιθεῖν** = πείσαι.— **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν.— **ἡ κλισίη**· Α 185.— **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, ποὺ ἀποδίδει ὥραϊον ἦχον.— **τὸ ζυγὸν** = ἡ ὀριζοντία ράβδος, ποὺ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος.— **ἄρετο**· αἰρομαι = παίρνω κατὰ διὰ τὸν ἑαυτόν μου.— **οἶ**· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐναντίος*.— **δέγμενος** = περιμένων. Μετχ. τοῦ *δέχομαι* (ριζ. *δεκ-*).— **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν.— **ταφών**· ἄορ. μετχ. τοῦ *τέθηπα* = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξιν (τὸ *τάφος* = ὁ θανμασμός).— **ἀνόρουσεν**· ἀνορούω = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ.— **τὸ ἔδος** = τὸ κάθισμα.— **θάασσε** = ἐκάθητο, ρ. *θαάσσω*.— **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ.— **δεικνύμενος** = τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος.— **ἦ** = ὥρισμένως.— **χρεώ τι** (*ἔστι*) = κάποια ἀνάγκη.— **σχύζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204. **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν.— **εἴσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθήσουν. (Ἑλλειπτ. ἄορ. *εἴσον*, *εἶσα*).— **ὁ κλισμός** = ἡ πολυθρόνα.— **καθίστα**· καθίστη· προστακτ. τοῦ *καθίστημι* = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ *στήσασθαι κρητήρα* (Ζ 528).— **ζωρότερον κέραϊε** = κάμε τὸ κραῖμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (*κεραῖω-κεράω-κεράννυμι*).— **τὸ δέπας** = τὸ ποτήρι.— **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω.— **φίλιτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ *οἶ*.— **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην.— **τὸ μέλαθρον** = ἡ στέγη, τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224. **τὸ κρεῖτον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας.— **κάββαλεν** = κατέβασε.— **ἡ αὐγή** = ἡ λάμψις.— **δῖς**· Γ 198.— **πίων· εἰρα-ῖον** = παχύς.— **σῦς** = χοῖρος (Λατ. *sus*).— **σίαλος** = σιτευτός,

θρεφτάρι. — **τεθαλυϊαν ἀλοιφή** = πού εἶχεν ἄφθονον λίπος (θάλλω). — **ἔχε τῷ** = τοῦ ἐκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ νὰ τὸ κόψη. — **μισυύλλω** = κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας. — **πείρω** = τρυπῶ, περνῶ. — **δαίω** Z 329. — **φλόξ ἐμαράνθη** ἔπεξε. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ ἐκάη. — **στορέσας** = ἀφοῦ ἄπλωσε, ἔστρωσε (στορέννυμι). — **τάνυσσεν** τανύω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω. — **πάσσω** = πασπαλίζω. — **ὁ ἄλς-ἄλδς** = ἄλατι (Λατ. sal). Λέγεται **διος ἄλς**, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἣτις ἐπίσης λέγεται «**ἄλς διὰ**». — **αἱ κρατευνταὶ** = οἱ λίθοι εἰς τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὄβελοι. — **ἐπαείρω** = ἀνασηκώνω. — **ὀπτιάω** = ψήνω. — **ὁ ἐλεὸς** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημμένο κρέας. — **χεύω** = βάζω. — **αὐτός** ὁ Ἀχιλλεύς. — **τοίχου τοῦ ἐτέροιο** γεν. τόπου. — **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα. — **τὸ ὄνειαρ-ατος** = ὠφέλιμον, ὥραϊον πρᾶγμα (ὀνίνημι = ὠφελῶ). — **ιάλλω** = ἀπλώνω. — **ἡ πόσις -ιος** = τὸ ποτόν. — **ἐδητὺς** = φαγητὸν (ρίζ. ἐδ-ἐσθίω). — **ἐντο ἐξ** = ἀπέβαλον· ρ. ἔμαι. — **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις. — **δείδεκτο**· δηδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β) Νῶ ἀναγνωρισθοὺν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος**.

γ) **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη**: Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ των βίου. Οἱ δημοικοὶ ἤρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ ἴδιοι ἄδοντες ἐπικὰς συνθέσεις (**κλέα ἀνδρῶν**). — **Φόρμιγξ ἡ κίθαρις**: Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου οἱ δύο πῆχεις συνεδέοντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ **κόλλαβοι** (τὰ κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετείνοντο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολ- λάκις μὲ γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολύτιμον ὕλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἄργυρον κ.ἄ. (**κίθαριν περικαλλέα, φόρμιγξ γλαφυρή, δαιδαλέη**). (Βλ. εἰκ. 8). — **δεικνύμενος**: Εἰδικώτερον τὸ ρῆμα σημαίνει τὴν ἐκτασιν τῶν χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότου πρὸς ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία αὕτη ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπλήξιν. — **θυηλαί**: Κατὰ τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλόκληροι μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνηθες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ θρησκευτικὸν καθήκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέατος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

225 - 306

α) 225 - 239. **ἡ δαῖς-τὸς** = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίωμα-δαίνυμαι). — **εἵση·** θηλ. τοῦ ἴσος· εἵση δαῖς = τέλειον δεῖπνον. — **οὐκ ἐπιδευεῖς (ἐσμεν)** = δὲν στερούμεθα. — **πάρα·** πάρεστι· ἔνν. ἡμῖν. — **μενοεικῆς** = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἀφθονος (μέρος+εἶκω). — **δαίνυσθαι·** δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νὰ... — **ἐπήρατος** = ἐπιθυμητὸς (ἐπὶ+ἐράω). — **μέμηλεν**· ἔνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος. — **δείδιμεν·** δέδιμεν. — **ἐν δοιῇ·** ἔνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά· ἐν δοιῇ (ἐστι) ἢ σαωσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς). — **δύομαι ἀλκὴν** = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — **ἡ αὐλῖς** = τὸ κατάλυμα· αὐλιν ἔθεντο = ἠϋλίσαντο, ἐστρατοπέδευσαν. — **ὑπέροθυμος** = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — **τηλεκλειτὸς** = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτὸς E 55. — **κηάμενοι·** μέσ. ἄορ. α' τοῦ καίω. — **φασί** = βεβαιώνουν. — **οὐ σχήσεσθαι·** (ὑποκμ. οἱ Τρῶες) = ὅτι δὲν θὰ κρατηθοῦν. — **ἐνδέξια σήματα** = αἴσια σημεῖα. — **φαίνω** = φανερώνω. — **βλεμεαίνω** = ὑπερφηφανεύομαι. — **μαίνομαι** = κυριεύομαι ἀπὸ μανίας. — **ἐκπάγλως**· A 268. — **πίσυνος·** E 205. — **τίω** = τιμῶ, λογαριάζω (ρίζ. τι-, τιμή). — **λύσσα** = πολεμικὴ μανία. — **δέδυκεν** ἔ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261. **ἄρῶμαι** = εὐχομαι. — **στεῦται** = διατείνεται, κάνει πῶς.... ρ. στεῦμαι. — **τὰ κόρυμβα** = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή). — **μαλερὸς** = καταστρεπτικός. — **πυρός·** γενικ. τῆς ὕλης. — **δηώσιν·** δηιόω = κατακόπτω, φονεύω. — **ὀρινομένους·** ὀρίνομαι = ταράσσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — **αἰνῶς** = καταπληκτικά, πολύ. — **οἶ·** δοτικ. χαριστ. — **αἰσιμον** = πεπρωμένον. — **φθίσθαι** = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἄορ. β' τοῦ φθίνω. — **ἱππόβοτον** = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος+βοτός, βόσκω). — **ἄνα·** Z 331. — **μέμονας·** μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστώτος. — **εἰ μέμονας... ὀρυμαγδοῦ·** ἡ σειρά· εἰ μέμονας ἐρύεσθαι υἱας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὀρυμαγδοῦ Τρῶων. — **καὶ ὀπέπερ** = ἔστω καὶ ἄργά. — **τείρομαι·** Z 387. — **ὀρυμαγδὸς** = θόρυβος. — **αὐτῷ τοι·** σεαυτῷ. — **τὸ μῆχος** = τὸ μέσον, ὁ τρόπος. — **ῥεχθέντος·** ῥέζομαι = πράττομαι. — **τὸ ἄκος** = ἡ θεραπεία. — **ἀλέξω** = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξικέρανον κ.ἄ.). — **κακὸν ἤμαρ** = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. ἐλεύθερον ἤμαρ, δούλιον ἤμαρ

κ.ἄ.).— *ὦ πέπον*· E 109.— *ἦ μὲν* = καὶ ὁμως.— *τὸ κάρτος*· κράτος.— *ἰσχειν*· ἀπαρέμφατ. ὡς προστ. τοῦ ἰσχω = συγκρατῶ.— *φιλοφροσύνη* = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι.— *κακομήχανος* = προξενῶν κακόν. Πρβλ. καὶ Z 344.— *θυμαλγῆς* = λυπηρός.— *μεταλλήξαντι*· μεταλήγω = παύω. Ἡ μετχ. ὑποθετ.

262-282. *εἰ δέ...* Δύναται νὰ συμπληρωθῇ: *εἰ δὲ βούλει*, ἡ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς παρακείμεναι: ἀλλὰ ἔλα...— *τριπόδες ἄπυργοι* = μὴ χρησιμοποιούμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί.— *αἰθῶν* = ἀπαστρέπτων, στίλπνός. Ἐπίθ. μετὰ τῶν καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων.— *πηγὸς* = εὐρωστός (πήγνυμι).— *ἀθλοφόρος* = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου.— *ἄροντο*· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω.— *ἀλῆιος* = ἀκτῆμων (στερ. α+λήιον = χωράφι).— *ἐρίτιμος* = πολύτιμος.— *ἀμύμων* = ἄσφογος.— *ἐὐκτίμενος* = καλῶς οἰκοδομημένος (εὐ-κτίω, κτίζω).— *ἐξέλετο*· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου.— *ἀπηύρα*· ἀπαιρῶ, ἀπούρας· Z 455.— *παρέσσεται* = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν.— *ἀλαπάξω* = λεηλατῶ.— *ἄλις*· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἀφθονα.— *νηήσασθαι*· νηέω = σωρεύω, φορτώνω.— *δατέομαι* = μοιράζομαι μετ' ἄλλους.— *ἡ ληϊς-ιδος* = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283-306. *τὸ οὔθαρ* = ὁ μαστός· *οὔθαρ ἀρούρης* = εὐφορος γῆ.— *τηλύγετος*· Γ 175.— *ἡ θαλίη* = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ.— *εὐπηγος* = στερεὸς (πηγτός, πήγνυμι).— *τάων* τῶν = τούτων, γεν. διαιρ.— *ἀνάεδνος* = ἄνευ ἔδνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. Ἴδε πραγμ.— *ἄγομαι* = παίρνω μαζί μου.— *ἐπὶ* = ἐπὶ πλέον.— *τὰ μείλια* = χαροποιὰ δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω).— *εὐ ναιόμενα*· πρβλ. εὐ ναιετάουσαν πόλιν· Z 415.— *ποιήεις* = γεμᾶτος γλῶσσην, γλωσσός (ποίη, πόα).— *ζάθεος*· A 38.— *βαθύλειμος* = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας.— *νέεται*· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρότατοι, εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια.— *ἡμαθόεις* = ἀμμόδης (ἄμαθος).— *πολύρρηγες* = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺν+ἄρην = πρόβατον).— *πολυβούτης* = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος.— *ἡ δωτινῆ* = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας.— *τοὶ ὑπὸ σκήπτρῳ* = ὑπὸ τὸ σκήπτρόν σου, ὡς ὑπῆκοοί σου.— *λιπαρός* = λαμπρός, πλούσιος.— *θέμιστες* = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα.— *ἀπήχθετο* = εἶναι μισητός.— *κηρόθι*

= κατάκαρδα. — **σφι** = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — **χ'· κε**· δυνητ.
— **ἐνεικαν**· ἐνίημι = φέρω μέσα.

β) Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ - : ἰδυίας.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί· **ἔω** (**ἔωσιν**) καὶ εὐκτική **ἔοιμι** (**ἔοις**).

— Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **δείδιμεν**, **φθίσθαι**, **φράζεν**, **ἐθέλγησθαι**.

γ) δύοσαι ἀλκήν : Ἡ χοῆσις τοῦ ρήματος **δύομαι** ἢ ἄλλων συνωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἣτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλκήν. Πρβλ. καὶ ἀναιδείην ἐπιειμένε· Α 149. — **κόρυμβα** : Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακοσμητικὰ ἑξαρτήματα καὶ εἰς τὴν προῶραν καὶ εἰς τὴν πρύμνην. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφήροι ὁ Ἐκτωρ, διὰ τὰ τὰ ἀναθέσει ὡς τροπαια εἰς τοὺς θεοὺς. — **ἐκὰς Ἄργεος** : Ἐδῶ Ἄργος ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρον, ἥτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀχαικὸν Ἄργος. — **ἴσχειν μεγαλήτορα θυμόν** : Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει τὰ ὑπενθυμίσει εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα τὰ ἐξάπτεται καὶ τὰ εἶναι ἀκαμπτος εἰς τὴν ὀργὴν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱόν του « φιλοφροσύνῃ ἀμείνων », ἔχει τόσῃν ἀλήθειαν καὶ τόσῃν σοφίαν, ὥστε ἀξίζει τὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς δίδαγμα πρὸς τὴν νεότητα. — **ἀπύρους τρίποδας** : Οἱ τρίποδες (**λέβητες**) ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὴν ὁμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχάς. Συνήθως προσωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ.ἄ.). Ἀλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσμητικὰ. Ἐνίοτε δὲ ἐδίδοντο καὶ ὡς ἑπαθλα. — **τάλαντα** : Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρος ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὁμηρικὴν ἐπικήν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει ποσότητα χρυσοῦ. — **ἵππους ἀθλοφόρους** : Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφίνει τὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομίαι ἦσαν σύνθητες ἀγώνισμα κατὰ τὴν ὁμηρικὴν ἐποχὴν. — **Λαοδίκη** : Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὕτη τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶναι ἡ Ἠλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγωδίαν. — **ἀνάεδνος** : Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχὰς ὁ μνηστήρ ἐδίδεν **ἔδνα** (**ἔεδνα**) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν οὕτως ἠγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, χωρὶς τὰ ἀπαιτῇ οὐδὲν τίμημα. — **ἐπὶ πτολίεθρα** : Πόλεις μεσσηνιακαί,

αἱ ὁποῖαι ἀνῆκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος.— **θέμιστες**· Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἢ ὁποία ἦτο πολλαπλὴ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστὴς κ.ἄ. Αἱ **θέμιστες** ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζί με τὸ σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ ἐισοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσεὺς θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. με συνεισιν, με ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε: 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθῶ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαθμηδὸν προσπαθεῖ νὰ κάμῃ τὸν Ἀχιλλεὺς καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307-363

α) 307-327. **τὸν μῦθον** = τὴν ἀπόφασίν μου.— **ἀπηλεγέως** = ἀπεριφράστως, ὀρθά-κοφτά (ἀπὸ-+ ἄλεγος = φροντίς).— **ἀποειπεῖν** = νὰ ἐκφράσω.— **ἥ περ δὴ** = ὅπως ἀκριβῶς.— **τετελεσμένον ἔσται**· ἔνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω.— **ὥς μὴ τρύζητε** = διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τ' αὐτιά.— Ἡ λέξις ἠχοποιήτος· τρύζω = χάμνω τρὺν-τρύ.— **παρήμενοι** = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα.— **γάρ**· αἰτιολογεῖ τὴν ὁμὴν εἰλικρίνειαν, με τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ.— **ὁμῶς** (ἐπίρρ.) = ὁμοίως, ἐξ ἴσου.— **κεύθω** = κρύπτω.— **χάρις** = ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη.— **ἤεν**· ἔνν. ἐμοί.— **δήιος**· Ε 117.— **νωλεμές** (ἐπίρρ.) = διαρκῶς.— **μένοντι**· ἔνν. παρὰ νηυσί. Ἡ μετχ. ὑποθετ.: εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμιζοί.— **ἶος**· Ζ 422.— **κάτθανε**· ρ. καταθνήσκω: γνωμικὸς ἄορ.— **ἀεργὸς** = φργόπονος, ἀδρανὴς (στερ. α + φεργος) — **ἐοργῶς**· ἔοργα, παρακμ. τοῦ ἔρδω.— **περίκειται** = εὐρίσκεται πέριξ μου, μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.— **παραβάλλω** = βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.— **ἀπτήν-ῆνος** = πὺν δὲν δύναται νὰ πετάξῃ.— **ὁ μᾶσταξ** = μασημένη τροφή (μαστάζω = μαῶ).— **κακῶς πέλει οἱ αὐτῇ** = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει.— **λαύω** = περνῶ τὴ νύκτα.— **διαπρήσσω ἡματα** = περνῶ ἡμέρας.— **ἡ δαρ** = ἡ σύζυγος.

328 - 347. **ἀλαπάξω** I 278.— **πεζός** = εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ ξηράν.— **κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.— **κειμήλια** = θησανροί. Κυρίως: πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.— **δόσκον**· θαμιστ. ἄρ. β' τοῦ δίδωμι.— **θοός**· A 12.— **διὰ δισάσκετο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δισάσκομαι· θαμιστ. τοῦ δαίωμα· δατέομαι.— **γέρα**· κατηγορ. εἰς τὸ ἄλλα.— **ἔμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.— **εἴλετο**· ἀντικμ. ἄλοχον θυμαρέα.— **θυμαρῆς** = προσφιλῆς (θυμός+ἄρ-, ἄρῶσκω).— **παριαύων** = κοιμώμενος πλησίον της.— **μέροψ**· A 250.— **ἐπεῖ**· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως: ὅχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ Ἀτρεΐδαι τὰς γυναικάς των, διότι...— **ἐχέφρων** = συνετός.— **δουρικτητός** = αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ+κτητός).— **πειρῶμαι** (τινος) = δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.— **ἀλεξέμεναι**· ἀλέξειν I 251.

348 - 363: **πονέομαι** = κάμνω τι.— **νόσφιν** = μακράν, χωρίς.— **καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα.— **δέμω** = κτίζω, ἐγείρω.— **ἐλάω** = τραβῶ, ἐκτείνω.— **ὁ σκόλοψ** = πάσσαλος.— **οὐδ' ὥς** = παρ' ὅλα αὐτά.— **ἀπὸ τείχεος** = μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).— **ὄρνυμι μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— **στ.** 354 = Z 237.— **οἶον**· προσδιορίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.— **μῖμνω** = ἀναμένω.— **νῆεω**· I 279.— **ἄλαδε**· εἰς ἄλλα = εἰς τὴν θάλασσαν.— **αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη** = ἂν σ' ἐνδιαφέρῃ αὐτό.— **ἦρι**· ἐπίρρ = πρωί.— **ἐρέσσω** = κοπηλατῶ.— **μεμαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.— **ἤματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς ἡμέρας.— **ἐριβώλος**· ἐριβῶλαξ A 155.

β) Ἀσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ.: **σφετεράων, τάων, πασέων.**

— Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς: **τρίτατος** ὡς καὶ: **τέττατος, ἕνατος, δέκατος.**

— Ν^ο ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλεσκε.**

γ) **ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθὴς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρίπτει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.— **κάτθανε δμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικήν του περιπτώσιν γενικεῖει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μὲ τόσῃν ἀπαισιοδοξίᾳ διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Μὲ

τὴν διαγωγὴν του ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπίστευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον. — **ὁδῶρων ἔνεκα σφετεράων**: Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην. Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν του πρὸς τοὺς δύο Ἀτρεΐδας. — **Ὀδυσσεύ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσιν φραζέσθω**: Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλεῶς εἰς τὸ μέρος τοῦτο γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἡ παρακίνησις αὐτὴ ἐνθυμίζει τὴν καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀχιλλεῶς (Α 173-175). — **Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα**: Ἐννοεῖ ἐδῶ ὅχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλήσποντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ ἐπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ Ἑλλήσποντος. — **ἡματί κε τριτάτῳ**... Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον «Κρίτωνα» καὶ συμβολικῶς «Φθίην ἐρίβαλον» ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοσόφου.

α) 143 - 158. **βάσκ' ἔθι** = φεύγα, πήγαινε. Πρβλ. βῆ ἰέναι· Z 296. — **ταχεῖα** = ταχέως, με ὀλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγορ. — **τὸ ἔδος** = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ρίζ. σεδ-ἔζομαι). — **λύομαι** = ἀπολυτρώνω, ἐξαγοράζω. — **λαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραΰνω. — **ἅμα** = μαζί. — **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος. — **ὃς ἰθύνοι**· ἀναφ. τελ. πρότ. — **προτὶ** = πρὸς. — **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῇ. — **τὸ τάρβος** = ὁ φόβος. — **ὁ πομπὸς** = ὁ συνοδός. — **ὀπάζω** = δίδω. — **ἀργεῖφόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχὺς + φαίνω). Μυθολ. ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ. — **ἦος**· A 193. — **πελάζω** = φέρω πλησίον. Μτβτ. — **ἀπὸ ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ ρ. ἐρύκω. — **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος. — **ἀλιτήμων** = ἁμαρτωλός, ἀσεβής. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, με σεβασμὸν (ἐν-ρίζ. δευκ-, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν). — **πεφιδήσεται** = θὰ λυπηθῇ ρ. φείδομαι.

159 - 170. **ἀελλόπος** = ταχεῖα ὥς θύελλα (ἄελλα + πούς). — **κίχεν· κίχάνω, κίχημι**· E 187. — **ἡ ἐνοπή** = φωνὴ λύπης. — **τὸ εἶμα** = τὸ ἔνδυμα. — **φύρω** = βρέχω. — **ἐντυπὰς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του. — **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαροσία. — **τοιοῦτο**· τοιοῦτον, ἥτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. — **κυλίνδομαι** = κυλίομαι. — **καταμήσατο**· καταμάομαι = μαζεύω. — **ἡ νυδὸς** = ἡ νύμφη. — **οἱ δὴ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρὰ τῶν λ.: οἱ δὴ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χειρὸς Ἀργείων. — **κέατο**· ἔκειντο. — **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά. — **γυῖα**· E 122.

171 - 187. **ὀσσομένη**· ὀσσομαι = ἀντικρύζω: βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι. — **τότε** = ἔδῳ. — **ἄνενθεν** = μακράν. — **ἑὼν**· ἐναντ. μετοχ. — **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἰοῖν. — **σι.** 176 - 187· εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν σι. 147 - 158.

189-199. *νῆας* συναπτ. πρὸς τὸ ἡνώγει. — *δπλίζω* = ἀρματώνω, ἔτοιμάζω. — *ἡ πείρις-νθος* = ψάθινον κιβώτιον. — *κηώεις* Z 288. — *τὰ γλήνεα* = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα. — *κεχάνδει* χανδάνω = περιέχω, περικλείω. — *δαιμονίη* Z 486. — *τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι*; — τί σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι αὐτό;

200-215. *κώκυσεν* = ἔβγαλε φωνήν. — *πῇ οἴχονται* = ποῦ ἐπιγαν. — *ῆς· αἶς* δοτκ. τῆς αἰτίας. — *ἔκλεο· κλέομαι* = εἶμαι ξικουστός. — *ἡδ' (ἐπὶ τούτοις) οἴσοιν ἀνάσσεις* = καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου. — *πῶς ἐθέλεις* = πῶς ἔχεις διάθεσιν. — *ἐξενάριξε* E 151. — *αἰρήσει καὶ ἐσόψεται*· σχ. πρωθύστερον. — *εἰ ἐσόψεται* = ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ. — *ὠμησης* = ἄγριος. — *ὄδε* = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦμεν. — *γεινομένω* (χρον.) = ὅταν ἐγεννήθῃ. — *ἐπένησε λίνω* = ἔκλωσε μετὰ τὸ νῆμά της· ρ. ἐπινέω. — *ἀργίποδες* = γοργόποδες (ἀργός = ταχύς). — *ἄσαι* = νὰ χορτάσῃ. Ὁ επεξ. τοῦ ὄς· ρ. ἄω. — *κρατερός* = βίαιος, σκληρός. — *ἔχοιμι*· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα. — *ἐσθήμεναι*· ἔσθω, ἐσθίω. Ὁ ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἑκάβης = νὰ τὸ κατατρώγῃ ἀδιάκοπα. — *προσφῦσα* = προσκολληθεῖσα. — *ἄντιτα γένοιτό (μοι)* = θὰ τὸν ἐξεδικούμην. — *ἄντιτα*· ἀντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι). — *ἔργα*· ἐνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ, τι ἔκαμεν. — *κακιζόμενον* = ὥς ἄνδρον. — *ἑσταότα* = ἰσταμένον ὥς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα. — *ἄλεωρῇ* = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216-227. *ὄρνις* = πουλί, οἰωνός. — *πέλεω* = πέλομαι. — *ἡ οὐ* = ἡ αὐτοὶ πού... — *θυσοσκόος* = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας. — *νοσφίζομαι* = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω. — *ἐσέδρακον· ἐσδέρομαι* = βλέπω. — *ἄντην* = ἐμπρός μου. — *ἄλιος* = μάταιος, ἀνεκτέλεστος. — *ἔπος* = ὁ λόγος μου. — *ἀνκάς*· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας. — *ἐξ ἔρον εἶην*· πρβλ. ἐξ ἔρον ἔντο· I 222.

β) Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *ἰκέτω, τοῖο, ἔην, κέατο, νῆας*.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀντικὸν λόγον αἱ φράσεις:

1) *ῆος κεν ἄγων Ἀχιλλῇ πελάσση*.

2) *αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν*.

3) *οὐ ἐ κακιζόμενόν γε κατέκτα*.

γ) ἀμφὶ δὲ πολλὴ κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῇ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε *κόνιν αἰθαλόεσσαν* εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ *κατήσχυνε* τὸ χαρίεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαῖνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀντίκρυσεν ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.— *Δαρδανίδης* ὀνομάζεται ὁ Πριάμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.— *ἐς θάλαμον κηώεντα* κτλ. Πρβλ. Z 288.— *ἐσταότα πρὸ Τρώων*: Ἡ Ἑκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποὺ εἶδε τὸν υἱόν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρώας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἐκτωρ ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (X 35 κ.ε.).

228-280

α) 228-246. *ἡ φωριαμός* = τὸ κιβώτιον.— *τὸ ἐπίθημα* = κάλυμμα.— *ἀπλοῖδες χλαῖναι* = μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ Γ 126.— *τάπητες* = σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.— *τὸ φᾶρος* = τὸ ἑξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.— *ἴστημι* = ζυγίζω.— *πίσυρες* = τέσσαρες.— *ἐξεσίην* = εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (*ἐξίημι*).— *μέγα* = σπουδαῖον.— *τὸ κτέρας* = κτήμα.— *περὶ* = σφοδρά, ὑπερβολικά.— *ἀπέεργε* = ἔναρκε.— *ἤρχισε* ν' ἀποδιώκῃ ρ. ἀποέργω.— *ἐνίσσω* = ἐπιπλήττω.— *ἔρρετε* = φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὁργὴ.— *λωβητῆρες* = ἐλεεινοί.— *ἐλεγχές* = ἐπονείδιστοι.— *κηδήσοντες* = διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (κῆδω).— *δνόςασθαι* = ὀνομαί = περιφρονᾷ, δὲν λογαριάζω τίποτε.— *ζητίεροι ἔσεσθαι ἐναιρέμεν* = προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ.: *ζητίερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναιρέμεν ὑμᾶς*.— *ἐναιρῶ* = φονεύω.— *ἀλαπάξω* E 166.— *κερατίζομαι* = ἐρημώνομαι.

247-264. *σκηπάνιον* = ράβδος, σκῆπτρον.— *δίεπε* = τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε ρ. διέπω.— *σπέρχομαι* = βιάζομαι.— *δμόκλα* = δμοκλάω = φωνάζω, διατάσσω.— *νεικέω* = ἐπιπλήττω.— *βοὴν ἀγαθός* E 114 — *ἡ κατηφών*. ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν = αἰσχροί.— *αἶθ' ὠφέλετε πεφάσθαι* = εἶθε νὰ εἴχατε φονευθῇ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος).— **πανάποτος** = δύσμοιρος.— **τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κορόιδα.— **χοροιτυπία** = χοροπηδήματα.— **ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας.— **πρήσσω ὁδοῦ** κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαιρετ.

265-280. **ὑποδείσαντες** = τρομαγμένοι ὑπήκουσαν· ρ. ὑπο-
δεῖδω.— **ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.— **πρωτοπαγής**· E 194.— **πει-
ρινθα**· Ω 190.— **ἡ ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιό-
νους.— **νήεον**· νηέω· I 279.— **οἱ κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυρὰς
ὀπλὰς, ρωμαῖοι.— **ἐντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ
ἐντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.— **ἀτιτάλλω**· E 271.

β) **N** ἀναγνωρισθῶσιν οἱ τύποι: **ὑμμες, πίσυρες, ἔσκε**.
— **N** μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις:

1) **οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρον.**

2) **ῥήϊτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος,
ἐναιρέμεν.**

γ) **τάλαντον**· I 264.— **Θρηῆκες ἄνδρες**· Οἱ Θρηῆκες ἦσαν φυ-
λετικῶς συγγενεῖς μὲ τὸν Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ **δέπας** ἐδό-
θη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ
πατρὸς του Λαομέδοντος.— **ἀπήνη**· Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **ἄμαξαν**,
ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππους καὶ ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι
τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.— **Μυσοί**· Κάτοικοι
τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281-338

α) 281-298. **ζευγνύσθην** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς
τὰ ζῷα. Τὸ ρ. μέσ. διάμεσ.— **πυκινὰ μῆδεα** = σοβαρὰ σκέψεις.—
ἀγχίμολον· ἐπίρρ. = πλησίον.— **τετιηώς** = λυπημένος· ρ. **τετίημαι**.—
μελίφρων = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.— **λείψαντε**· **λείβω** = χύνω.—
τῇ·δεικτ. = ὁρίστε, πᾶρ' ἐδῶ.— **ἄψ** = ὀπίσω.— **ἐπεὶ ἄρ (α) γε** = ἀφοῦ
τέλος πάντων.— **μέν**· βεβαιωτ.— **ἔπειτα** = τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφά-
σιςες ὅπωςδῆποτε νὰ υπάγῃς.— **κελαινεφής**· Z 267.— **Ἰδαῖος** = ὁ
λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης.— **κατὰ ὀρᾶται** = κυττάζει, βλέπει κά-
τω.— **εὖ· οὖ**· προσ. ἄντων.— **δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου.— **πίσυ-
νος**· E 205.— **εἰ δέ** = ἂν ὅμως.— **εὐρύσπα**· E 265.— **οὐκ ἂν κελοί-**

μην = δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα: θὰ σὲ ἀπέτρεπα. — **ἐπιθυνοῦσα** = μὲ τὰς συμβουλὰς μου. — **μάλα περ μεμαῶτα** = παρ' ὅλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299-321. **τοι ἐφιεμένη τόδε** = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν. — **χειρας ἀνασχέμεν...** = Z 257. — **ἦ*** (ἡμὶ = λέγω). — **ἀκήρατος** = καθαρός, διαυγής. — **παρέστη** = ἐστάθη κοντά του. — **τὸ χέρνιβον** = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν **πρόχοον** τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν. — **τὸ ἐρκος** = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή. — **εἰσαινιδὼν** = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω. — **μηδέων** = βασιλεύων. — **φίλον ἠδ'** **ἐλεεινὸν** = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον. — **μητίετα**: A 175. — **ἦκε*** ἔημι. — **τελειότατον** = ἀληθέστατον. — **μόρφνος*** εἶδος αἵτου μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ **περικνός**. — **δωση θύρη τέτυκται** = ὅση ἔχει κατασκευασθῇ ἡ θύρα. — **ἀφνειός** = πλούσιος. — **ἐὺ κληῖσ' ἀραρυῖα** = καλῶς διὰ κληίδων (σύρτης) ἡρμοσμένη. — **εἴσατο*** εἶδομαι = φαίνομαι. — **ἄτξας*** ἄτσω = πετῶ (διάττοντες). — **γῆθέω** = χαίρω. — **ἰάνθη*** ἰαίνω: Ω 147.

322-338. **σπέρχομαι**: Ω 248. — **ξεστός** = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός. Πρβλ. Z 244: **ξεστοῖο λίθοιο**. — **ἐκ ἔλασε** = ἐτραβήξεν ἔξω, ἔνν. τοὺς ἵππους του. — **ἐρίδουπος** = ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κᾶθε κρότος, ἡχηρός. — **ἐφέπω** = διευθύνω. — **καρπαλίμως** = ταχέως. — **κατὰ ἄστυ** = κατερχόμενος τὴν πόλιν. — **ἄψορρος** = ὀπίσω (ἄψ+ῥέω). — **ἀπονέομαι** = φεύγω. — **προφανέντε** = μόλις ἐνεφανίσθησαν. — **ἐταιρίζω** = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω. — **βάσκ' ἴθι***: Ω 144. — **Πηλεΐωνάδε** = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλείωνος, τ.ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β) Ν* ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: **σφί, ἐθέλῃσθα.**

γ) **Κρονίωνι Ἰδαίῳ, ὃς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν δρᾷται**: Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμα μεγαλυτέρα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ρῆμα **δρᾷται** ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου. — **χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον**: Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπε αἱ χεῖρες νὰ νίπτονται. — **μέσφ' ἔρκεϊ**: Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκείου Διός, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι. —

καὶ αἰθούσης ἐριδούπου· Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν προθύρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεῖς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἶθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (τὸ ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἣτις ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ μεγάρου (αἶθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἔβλεπε κανεῖς στοάς (ξεστάς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Ζ 243.

339 - 404

α) 339 - 348. **ἀπίθῃσε** = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθῃσε = ὑπήκουσε.— **διάκτορος** = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελῶν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.— **ἀργεῖφόντης**· Ω 153.— **αὐτίκα ἔπειτα** = εὐθὺς ἀμέσως.— **ἀμβρόσιος** = ἀθάνατος, θεϊκὸς (α + (μ) βροτός).— **ἡμὲν· ἡδὲ** = καὶ καί.— **ὕγρη**· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).— **ἅμα πνοιῆς** = μαζὶ μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.— **τῇ**· ἀναφορ. δοτκ. ὀργ.— **θέλω** = μαγεύω.— **τούς δ' αὖτε** = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.— **ὕπνῳ** = κατέχομαι ἀπὸ ὕπνου.— **κρατὺς** = κραταίος.— **βῆ ἰέναι**· Ζ 229.— **αἰσυμνητῆρ** = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (αἶσα + μέμνημαι).— **κοῦρος αἰσυμνητῆρ** = νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο.— **πρῶτον ὑπηνήτη** = ποὺ μόλις φυτρῶνουν τὰ γένειά του (ὑπήνη = τὸ γένειον).

349 - 357. **ἔλασαν παρὲς σῆμα Ἴλοιο** = ἐπροσπέρασαν τὸ μνῆμα τοῦ Ἰλου.— **δὴ γὰρ** = διότι ἦδη.— **τὸ κνέφας** = τὸ σκότος.— **τὸν δέ**· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμεῖαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.— **ἐξ ἀγχιμόλοιο**· Ω 283.— **φράζομαι** = ἀντιλαμβάνομαι.— **φράζω, Δαρδανίδη** = πρόσεχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.— **φραδῆς** = φρόνιμος.— **τέτυκται ἔργα** = ἔχουν γίνει ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ.· ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται νοῦν φρόνιμον.— **διαρραίομαι** = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.— **μιν**· συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύσομεν.

358 - 371. **σὺν χύτο** = ἐταράχθη.— **δεῖδια**· δέδια.— **γναμπτός** = εὐλύγιτος.— **ταφών**· τέθηπα = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξιν.— **αὐτὸς** = αὐθορμήτως, μόνος του.— **ἐριούνιος** = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ. ἐρι + ὀνίημι = ὠφελῶ). Ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ — **ἐξείρετο** = τοῦ ἀπηρύθυνεν ἐρώτησιν.— **πάτερ**· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.— **ἰθύνω** = διευθύνω.— **ἀμβροσίη νύξ** = θεϊκὴ νύξ.— **εὐδω** = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.— **μένεα πνείνοντες** = ὀρμητικοί, γενναῖοι.— **ἀνάρσιος** = ἐχθρικός (στερά + ἄρσιος, ἀραρίσκω).— **θοός**· Α 12. Ἡ νύξ λέγεται *θοή*, διότι μεσο-

λαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα. — τὸ **ὄνειρα-τος** = πολῦτιμον πρᾶγμα. — **τίς ἂν νόος τοι εἴη;** = ποία σκέψις θὰ σοῦ ἐγίνετο; τί θὰ ἔβαζες εἰς τὸν νοῦν σου; — **ὀπηδέω** = ἀκολουθῶ. — **ἀπαμύνασθαι**· συναπτ. πρὸς τό: οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί = ὥστε νὰ ἀποκρούσης. — **χαλεπαίνω** = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν. — **ῥέξω· ῥέξω.** — **καὶ δέ** = καὶ μάλιστα. — **ἀπαλεξήσαιμι**· ἀπαλέξω I 251. — **δέ· αἰτιολ.** — **εἶσκω** = παρομοιάζω.

372 - 377 **οὕτω πη** = ἔτσι κάπως. — **ὑπερέσχεθε χεῖρα** = ἀπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν. — **ἦκεν** = ἔστειλεν· ρ. ἱημι. — **ὀδοιπόρον** = διαβάτην. — **ἀντιβολέω** = συναντῶ. — **αἷσιος** = πού φέρνει καλόν, τυχερός. — **ἀγνητός** = θαυμάσιος. — **πέπνυμαι νόφ** = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388. **ναὶ δὴ** = ναὶ πράγματι. — **κατὰ μοῖραν** = ὀρθά. — **ἀτρεκέως** = χωρὶς περιστροφάς, εἰλικρινῶς. — **πη** = κάπου. — **κειμή-λια** = θησαυροί. — **ἔνα·** ἀναφ. τόπου = ὅπου. — **ὠρίστος· ὁ ἄριστος.** — **οὐ τι** = οὐδόλως. — **ἐπιδεύομαι** = εἶμαι κατώτερος. — **μάχης** = ὅσον ἀφορᾷ τὴν μάχην. — **φέριστος** = ἐξαίρετος, θαυμάσιος. — **τέων· τί-νων.** — **ὁ οἶτος** = ἡ μοῖρα. — **ἄποτμος** = ἄμοιρος. — **ἐνισπες· ἐννέπω.**

389 - 404. **πειράομαι τινος** = δοκιμάζω κάποιον. — **εἵρεαι Ἐ-κτορα** = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἑκτορος. — **κνυδιάνειρα** = δοξάζουσα ἄνδρας (κνῶδος + ἀνήρ) Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς. — **δαῖζω** = κατακόπτω. — **μία** = ἡ αὐτή. — **εὐεργής** = καλὰ καμωμένη. — **ἔξειμι** = βγαίνω, προέρχομαι. — **πάλλω κλήρῳ** = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδήσῃ ἕνας· **παλλόμενος κλήρῳ** = κατὰ τὴν κλήρωσιν. — **ἐλίκωψ·** Α 98. — **ἀσχαλάω** = δυσανασχετῶ. — **ἔσσυ-μαί τινος** = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β) Ἀόρ. β' τοῦ ὑπερέχω, κατ' ἐπέκτασιν: **ὑπερέσχεθε.**

— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἄντωνυμ. **τίς: τέων.**

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον:**

1) **οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί.**

2) **καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι.**

γ) *σήμα Ἴλοιο*: Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἰλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πριάμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνήμα τοῦ Ἴλου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.— *φεύγωμεν ἐφ' ἵππων*: Ὁ Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πού περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.— *Πολύκτωρ*: Εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομόν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι *πρῶτον ὑπηγῆτης*, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῇ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α) 405-423. *μελεῖσσι* = εἰς τεμάχια (*μελεῖζω*).— *προϋθήκεν* *προτίθημι* = βάλλω ἐμπρός, ρίχνω.— *αὐτως* = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρίν, ὅπως ὅταν ἐφονεύθη.— *ἐν κλισίῃσι*· ἀντὶ *ἐν κλισίῃ*.— *δυωδεκάτη οἱ ἡώς* (*ἔστι*) = εἶναι δωδεκάτη ἡμέρα δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός...— *ὁ χρῶς - χρῶς* = τὸ δέρμα.— *αἱ εὐλαί* = σκώληκες σηπομένου κρέατος.— *ἀρηίφατος* = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (*ἀρηι+φατός*).— *κατέδω* = κατατρώγω.— *ἧ μὲν* = καὶ ὁμως.— *ἀκκηδέστως* = χωρὶς οἴκτον.— *αἰσχύνω* = παραμορφώνω.— *θηοῖό κεν* = θὰ θαυμάσης βλέπων· ρ. *θιέομαι* = βλέπω μὲ θαυμασμόν.— *εξεσῆεις* = δροσερὸς (ἡ *ἔέρση* = πρωινὴ δρόσος).— *περὶ νένιπται* = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῇ.— *μιαρὸς* = λερωμένος.— *σὺν μέμυκε* = ἔχουν κλείσει· ρ. *μύω* = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμοὺς (*μύωψ, μυστήριον*).— *ὄσσα*· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ *ἐτύπη* = ὅσας πληγὰς ἔλαβεν.— *υἱὸς ἔηος* = τοῦ σοῦ υἱοῦ.— *νέκυς*· Α 52.— *περὶ* = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.— *φίλος κῆρι* = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424-431. *γῆθησεν*· Ω 321.— *ἧ ῥα* = ἀλήθεια λοιπόν.— *ἀγαθόν*· ἔνν. ἔστι.— *δῶρα ἐναίσιμα* = τὰ πρέποντα δῶρα.— *οὐ λήθετο θεῶν* = δὲν παρέλειπε τὸ καθήκον του πρὸς τοὺς θεοὺς.— *τῷ* = διὰ τοῦτο.— *οἱ ἀπεμνήσαντο* = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.— *τὸ ἄλειςον* = τὸ ποτήριον.— *αὐτόν τε* = καὶ ἐμὲ αὐτόν.— *ῥύω* = σφῶζω.— *πέμπω* = συνοδεύω.

432-439. **νεωτέρου**· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ. — **ὅς κέλε-
αι**· ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις. — **παρὲξ Ἀχιλλῆα** =
χωρὶς νὰ τὸ ξεύρη ὁ Ἀχιλ. — **τὸν μὲν** = ἐν τούτοις αὐτόν. — **συλεύω** =
ἀφαιρῶ. — **μετόπισθε** = κατόπιν. — **πομπός**· κατηγρμ. = ὡς συνοδός
σου. — **Ἄργος**· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρ-
μιδόνων. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχήν. — **δμαρτέω** = πηγαί-
νω μαζί, ἀκολουθῶ. — **ὀνοσάμενος**· ὀνομαί· Ω 241.

440-467. **ἀναΐξας** = πηδήσας ἐπάνω. — **λάζετο** = ἔπιασε (λάζο-
μαι ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω). — **ἡῦς-ἡεῖα-ἡῦ**· Γ 167. — **οἱ δὲ φυ-
λακῆρες** = ἐνῶ οἱ φύλακες. — **νέον** = μόλις. — **τὸ δόρπον** = τὸ βρα-
δυνὸν φαγητόν. — **πονέομαι** = ἀσχολοῦμαι. — **ἄφαρ** = εὐθὺς κατόπιν.
— **ὦϊξε**· οἶγω. — **ὁ ὀχεὺς** = ὁ σύρτης. — **ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὐρισκόμενα
ἐπὶ τῆς ἀπήνης. — **ποίησαν**· ὡς ὑπερσυντέλ. = εἶχον κάμει. — **κέρσαντες**·
κείρω = κουρεύω, κόβω. — **ἐρέφω** = θέτω ὀροφὴν, στεγάζω. — **λα-
χνήεις** = μαλλιαρός, πυκνός. — **λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας. —
ἀμάω· Ω 165. — **ὁ σταυρὸς** = ὁ πάσσαλος. — **ἔχω** = κρατῶ, συγκερα-
τῶ. — **ὁ ἐπιβλής** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (ὀχεύς, κληίς). — **ἐπιρρῆσ-
σεσκον** = συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ ἐπιρρῆσω. — **ἦ τοι** = ἀληθῶς. —
σοι· συναπτ. πρὸς τὸ ὅπασεν· ὁπάζω· Ω 153. — **πάλιν εἴσομαι** = θὰ
ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι. — **νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον. — **ὧδε** =
ὅπως ἔχω ἤδη κάμει. — **ἀγαπάζω** = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (πα-
ράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω). — **τύννη**· Ζ 262. — **ὑπὲρ πατρὸς** = ἐν ὀνό-
ματι τοῦ πατρὸς. — **λίσσομαι** = ἱκετεύω. — **σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β) Τὸ ρ. θεάομαι εἰς ἰωνικ. τύπον **θιέομαι**. Ὅθεν εὐκτ.
β' προσ. **θιοτο**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: εἷς, τύννη.**

— **Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον:**

1) **ἐοῦ ἐτάριοιο φίλοιο.**

2) **ὄφρα κεν ἀφίκωμαι.**

3) **καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ τέκεος λίσσεο.**

γ) **ὅσσα ἐτύπη**: Ὅταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ
τὸν ἐγύμνωσεν ἀπὸ τὰ ὅπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἴδωσιν
ἀπὸ κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἥρωα, ἐκεῖνον, ὅστις ἠπέιλησε νὰ

ἐμπρήση τὰ πλοῖα των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369-375) ὅτι δὲν ἔμεινε κανεῖς, πού νά μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— *εἴ ποτ' ἔην γε*· Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— *πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον*· Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέιχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νά εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἑκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἀντέσχεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων.— *καὶ τέκεος*· Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλάς, ὥς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνas ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468-551

α) 468-485. *μακρὸς* = ὑψηλός.— *ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε*· E 111.— *αὔθι·* Γ 244.— *ἰθὺς οἴκου* = κατ' εὐθείαν εἰς τὴν κατοικίαν.— *ἔξεσκε* = ἐκάθητο συνήθως.— *ἀπάνευθε* = χωριστά.— *καθελίετο* = ἦσαν καθισμένοι.— *ὄζος*· A 234.— *ποῖπνυνον* = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο.— *ἔτι καὶ παρέκειτο* = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του.— *ἐλαθεν εἰσελθὼν* = ἀπαρατήρητος εἰσῆλθεν.— *κύσε*· Z 474.— *πυκινὴ ἄτη* = μεγάλη συμφορά.— *ἄλλον δῆμον* = εἰς ξένην χώραν.— *ἀφνειός*· E 9.— *εἰσορόωντας*· ὑποκ. : τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486-506. *ἐπιείκελος*· A 131.— *ὀλοὸς οὐδὸς γήρατος* = τὸ θλιβερόν κατώφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας.— *καὶ μὲν κείνον* = ὥρισμένως ἐκείνον.— *περιναίεται* - *περιναιέτοντες* = κατοικοῦντες γύρω.— *ἀμφὶ ἐόντες*· πλεονασμ. εἰς τὸ περιναίεται.— *τείρω*· Z 255.— *ἡ ἀρῇ* = τὸ κακόν.— *λοιγός*· A 67.— *ἐπὶ τ' ἔλπεται* = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει.— *ἡματα πάντα* = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.— *ἀπὸ λόντα* = ἐρχόμενον ὀπίσω.— *αὐτάρ*· ἐναντ.— *στ. 493-494* ὡς Ω 255-256.— *ἰδς-η-όν*· Z 422.— *ἡ νηδὺς* = ἡ κοιλία.— *τῶν πολλῶν* = πολλῶν ἐκ τούτων.— *οἶος* = μοναδικός, ἐξαιρετικός.— *εἴρυντο ἄστει καὶ αὐτοὺς* = ἔσφριζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας.— *πρώην* = πρὸ ὀλίγου.— *ἔτλην·* *τληναι* = ὑπομένειν.— *ἀνδρὸς παιδοφόνου... ὀρέγεσθαι*· ἡ σειρὰ τῶν λέξ. : ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφόνου.— *ὀρέγομαι* = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517. *ὑπὸ ὥρσε* = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — *ἡμερον γόοιο* = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — *πατρός*· γεν. αἰτίας. — *ἦκα* = ἥσυχα, μαλακά. — *ἀδινά* = ἀφθόνως, πολύ. — *ἐλυσθείς*· ἐλύομαι = στρέφομαι, σωριάζομαι. — *στοναχὴ δρώρει* = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — *πολὺς* = φαίος.

518 - 551. *ἄ* = ἄχ. — *δειλὸς* = δυστυχής. — *ἦ δὴ* = πράγματι λοιπόν. — *ἀνσχεο*· ἀνέχομαι. — *ἔμπης* = ἐν τούτοις. — *ἐάσομεν κατακεῖσθαι* = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἡσυχάσουν. — *ἄχνημαι* = θλίβομαι. — *οὐ τις προῆξις πέλεται* = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — *ὥς ἐπεκλώσαντο* = ἔτσι προῶρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μετὰ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — *αὐτοὶ δὲ* = ἐνῶ αὐτοί. — *ἀκηδέες* = χωρὶς βάσανα. — *δοιοί*· Γ 236. — *τὸ οὔδας* = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — *ἐάων* = ἀγαθῶν. — *κύρομαί τινι* = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — *τῶν λυγρῶν* = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινὰ, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεῦτερον πίθον. — *λωβητὸς* = στιγματισμένος. — *ἐθῆκεν*· τίθησι· γνωμ. ἄορ. — *ἡ βούβρωσις* = ἡ ἀθλιότης. — *φοιτῶ* = περιπλανῶμαι. — *θεοῖσι* = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — *τετιμένος*· τίομαι, τίω = τιμῶ. — *ἐκ γενετῆς* = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — *ἐκέκαστο*· καίνυμαι = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — *ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ...* : ἡ σειρὰ τῶν λέξε. : ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῷ. — *γονὴ παίδων* = παιδιὰ καὶ παιδιὰ παιδιῶν. — *κρείοντες* = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον. — *παναώριος* = μέλλων ν' ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — *κομίζω* = περιποιοῦμαι. — *ἦμαι* = εὐρίσκομαι. — *κῆδω* = προξενῶ θλίψεις. — *ὄσσον*· ὅσον ἔδαφος, ὅσους λαούς. — *ἄνω* = πρὸς βορρᾶν. — *ἔδος* = ἡ ἔδρα. — *ἐντὸς ἐέργει* = περικλείει. — *τῶν* = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — *πῆμα* = συμφορά. — *ἀνσχεο* = κάμε ὑπομονήν. — *ἀλίσστον* = ἀδιαλείπτως. Ἐπίρρ. (α + λιάζομαι = παρεκκλίνω). — *ἀκαχήμενος*· ἀκαχίζω, ἀκάχημαι = πικραίνομαι.

β) *Ν'* ἀναγνωρισθούν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *καθείατο, κτείνας, τετάρπετο, ἀνσχεο*.

γ) *τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθόν* : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρηγόρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δω-

μάτιον.—*γυναῖκες*: Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ των ἐθεωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἑκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς.—*δοιοὶ γὰρ πίθοι*: Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἕξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του.—*Μάκαρος ἔδος*: Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α) 552-570. *ἀκηδῆς* = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α+κῆδος = φροντίς).—*ἀπόναιο*· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι.—*ὑπόδρα*· Α 148.—*νοέω* = ἔχω κατὰ νοῦν.—*ἄλιος* = θαλάσσιος (ἄλς). *ἄλιος γέρον* λέγεται ὁ Νηρεύς.—*καὶ δέ*· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα.—*σὲ γιννώσκω* (τὸ σὲ ἀντικμ. τοῦ γιννώσκω κατὰ πρόληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ...—*ἡβῶν* = νέος καὶ δυνατός.—*φυλακοῦς*· φύλακας.—*ὀχῆα*· Ω 446.—*μετοχλίσσειε*· μετοχλίζω = μετακινῶ.—*ἀλιτῶμαι*· μεσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἁμαρτάνω.

571-595. *οἶκοιο*· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του.—*καλήτωρ* = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν.—*δίφρος*· Ζ 354.—*εὐσσωτορος ἀπήνη* = ἔχουσα ὥραϊα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ εὐκνυλος.—*ἥρεον*· αἰρῶ. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν.—*φάρεα*· Ω 231.—*ἐὐννητος* = καμωμένος με ὥραϊον νῆμα, πολυτελής.—*πυκάσας* = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά).—*ἐκκαλέσας* = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου.—*μὴ οὐκ ἐρύσαιτο* = μήπως δὲν συγκρατήση.—*λεχέων* = ἐπάνω εἰς στρῶμα.—*σὺν ἥειραν* = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ.—*σκυδμαινέμεν*· σκυδμαίνω = εἶμαι θυμωμένος.—*εἰν Ἄϊδος* = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἄϊδος, δηλ. τοῦ Ἄδου.—*οὐκ ἀεικέα* = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος.—*ἀποδάσσομαι*· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596-620. *κλισμός*· Ι 200.—*τοίχου τοῦ ἐτέρου*· Ι 219.—*καὶ γὰρ* = ἄλλως τε καὶ ἡ...—*τῇ περ*· ἡ δοτκ. κτητ.—*ἀπὸ βιοτο* = με

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίος· A 49.—*χωόμενος*· A 46.—*ιοχέαιρα*· E 53.—*ισάσκετο* = συχὰ συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν της (ἴσος).—*φῆδοιῶ...* ἐπεξήγ. τοῦ *ισάσκετο*.—*τεκέειν*· ὑποκμ. τὴν *Λητώ*.—*ἡ δ' αὐτῇ* = ἐνῶ αὐτῇ ἡ ἰδία.—*ἐννῆμαρ*· A 53.—*κάμε* = ἀπέκαμε, ἐξηγλήθη.—*οιοπόλος* = ἐρημικὸς (οἶος+πέλω).—*εὐνῇ* = ὁ τόπος ὅπου διατριβεί τις, τὸ λημέρι.—*πέσσει κήδεα* = χωνεῦει θλίψεις, καταπίνει τοὺς καημοὺς της.—*μέδομαι* = σκέπτομαι.

β) Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *καὶ δὲ εἶσαν, πύθηναι, ἦιε, ποτί*.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀντικλόν λόγον:

1) ἅμα ἡοῖ φαινομένηφιν.

2) ὄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνὰς νυμφάων.

γ) *ὑπόδρα ἰδών*: Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτήρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἡρεθίζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἥρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν.—*αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε*: Ἐπανορθῶν ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἐδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.—*Νιόβη*: Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνέφερετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς, ἢ διὰ τὴν ἐξάγῃ τὸ ἠθικὸν δίδαγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἢ διὰ τὴν παραστήσῃ τὴν δεινότεραν θλίψιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητὸς.—*ἐν Σιπύλῳ*: Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τμώλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.—*Ἀχελώιον*: Ἀχελὺς ἢ Ἀχελῶς ὠνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Συμρναϊκὸν κόλπον.—*λίθος περ εὐῶσα*: Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφὴ γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν ὅτι αὐτὴ ἡ μορφὴ ἦτο ἡ Νιόβη, ἡ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηγῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων της.

621 - 676

α) 621-642. *ἄργυφος* = λευκός (ρίζ. *ἀργυ-*, *arguo* = φωτίζω). — *ἔδερον*· δέρω = γδέρνω. — *ἄμφεπον*· ἀμφέπω καὶ ἀμφιέπω = ἐτοιμάζω. — *στ.* 623 ὡς I 210. — *περιφραδέως* = μὲ προσοχήν. — *ἐρύσαντο*· ἐρύω = ἀποσύρω, τραβῶ. — *στ.* 625-626 ὡς I 216-217. — *στ.* 627-628 ὡς I 221-222. — *δσσος* = πόσον μεγαλόσωμος. — *οἶος* = πόσον ὠραίος. — *ἄντα* = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ πρόσωπον. — *ὄψιν ἀγαθὴν* = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — *λέξον* = βάλε με νὰ πλαγιάσω· ρ. *λέχω*. — *ὑπὸ ὕπνῳ* (συναπτ. πρὸς τὸ *τερπόμεθα* μὲ σημ. δοτ. ὄργ.) = μὲ ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι ὁ ὕπνος σὰν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — *μύσαν*· Ω 420. — *κῆδεια πέσσω*· Ω 617. — *ὁ χόρτος* = ὁ περίβολος. — *πασάμην*· πατέομαι = τρώγω, γεύομαι. — *ἡ λαυκανίη* = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — *λαυκανίης καθέηκα* = ἔρριψα κάτω εἰς τὸν λαιμόν μου, ἦπια.

643-658. *τὰ δέμνια* = ἐλαφρὰ κινητὴ κλίνη. — *ὑπ' αἰθούσῃ* = ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — *τὰ ῥήγεα* = σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ρίζω = βάφω). — *ἔσασθαι*· ὥστε *ἔσασθαι* = διὰ νὰ σκεπασθῇ· *ἔννυμι* (ρίζ. *ἐσ-*, *ἔσνυμι*, *ἔσθής*). — *τὸ δάος* = ὁ πικρός, ἡ δάξ. — *ἐγκονέουσai*· *ἐγκονέω* = κάμνω κάτω γρήγορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. *κον*, *διάκονος*). — *ἐπικερισμέω* = πειράζω, ἀστειεύομαι. — *λέξο* = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ *λέχω*. — *βουληφόρος*· A 144. — *βουλεύω βουλὰς* = παρακάθημαι εἰς συμβούλιον, συσκέπτομαι. — *ἡ θέμις ἐστὶ* = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θεσμόν. — *στ.* 653 ὡς Ω 366. — *ἀνάβλησις* = ἀναβολή, ἀργοπορία. — *ποσσῆμαρ* = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — *μέμονα* = ἐπιθυμῶ. — *κτερείζω* = ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (*κτέρειν*). — *τέως* = κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ. — *μένω* = νὰ μένω εἰς τὴν σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659-686. *τάφον* = ἐνταφιασμόν. — *μοί*· συναπτ. πρὸς τὸ κεχαρισμένα. — *κεκαρισμένα θείης*· ἀντὶ χαρίζοιο = θὰ μοῦ ἔκαμες χάριν. — *ἐέλμεθα* = εἴλομαι· E 203. — *ἡ ὕλη* = τὰ ξύλα. — *ἀξέμεν*· ὥστε ἄξει. — *δαινύτο*· εὐκτ. τοῦ *δαίνυμαι* = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — *μή πως δέσειε* = διὰ νὰ μὴ ἔχη κανένα φόβον. — *πυκινὰ φρεσί...*· Ω 282.

β) Ν' ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *σῆς, ἐνθήμε-
ναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.*

γ) *δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούσῃ*: Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴ-
κου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ'
ὄψει ὅτι ἡ αἰθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμᾶτο
σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει
« *χλαίνας ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν* ἔσασθαι ». — *ἐννήμαρ γοάοι-
μεν αὐτόν*: Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν.
Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετίνεται τόσον πολὺ ὁ θρήνος ἢ,
καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πριάμος νὰ
ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. —
σχῆσω πόλεμον: Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ ἔσω-
σε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πο-
λέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει τοὺς ἄλλους ἀρχηγοὺς ὑπό-
σχεται εἰς τὸν Πριάμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράφῃ
τὸν σιωπηλὸν θαυμασμόν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλή-
λους;

— Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια
τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πριάμον;

677 - 804

α) 677 - 691. *ἵπποκορυστῆς* = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ
ἄρματα, πολεμιστῆς (*ἵππος* + *κορύσσω* = ὀπλίζω). — *ἐριόνιος*. Ω
360. — *ἐμαρπτε*· *μάρπτω*. Ε 65. — *ὀρμαίνοντα*· *ὀρμαίνω* = διαλογί-
ζομαι. Ἡ μετ. αἰτιολ. — *ἐκπέμψει* = ὀδηγήσῃ ἔξω. — *ἱερὸς* = ἰσχυ-
ρὸς, ρωμαλέος. — *πυλαῶρος* = φρουρὸς τῶν πυλῶν. — *οἶον ἔθ' εὐδεις*
= ἔτσι πὺν κοιμᾶσαι ἀκόμα. — *εἴασε* = ἐφείσθη. — *τοὶ λελειμμένοι*
= ὅσοι ἔχουν μείνει. — *αἶ' κε γνώῃ σε* = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρου-
σίαν σου. — *ρίμφα*. Ζ 511.

692 - 706. *ἐῦρεϊος*. Ζ 508. — *δινῆεις* = πὺν κάμνει δίνας, ὁ ρ-
μητικός. — *κροκόπεπλος* = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσί-
ζουσα (*κρόκος* = τὸ φυτὸν ζαφορά). — *ἐκίδνατο* = ἐσκορπίζετο· *κί-
δναμαι* παρὰλλ. τύπος τοῦ *σκεδάννυμαι*. — *ἐλῶν*· ἐλάω, ἐλαύνω. — *ἀστν-*

βοώτην· ὥς ἐν Ω 577 καλήτορα. — **κώκυσε**· Ω 200. — **γέγωνε** = ἔφωναξε δυνατά. — **ῥυσεσθε ἰόντες** = ἔλατε νὰ ἰδῇτε. — **χαίρετε**· ἐχαίρετε· παρατ.

707 - 717. **ἀάσχετεον** = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος, ἀνασχεῖν). — **ξύμβληντο**· θὰ νοηθῇ ὥς ἀντικμ. **Πριάμω**. — **τίλλομαι** = ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου. — **πρόπαν** = ὁλόκληρον. — **Ἔκτορα**· συναπτ. πρὸς τὸ δόδύροντο. — **εἴξατε** = κάμετε τόπον. — **οὔρεῦσι**· οὔρηες· Α 50. — **ἄσεσθε**· ἄω = χορταίνω.

718 - 745. **τρητὸς** = τρυνπητὸς (**τεῖρω**). — **παρὰ εἶσαν** = ἔφεραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν. — **δοιδός**· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνώδη ἄσματα. — **ἐξάρχους θρηῶν** = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρηῶν. — **οἷτε στονόεσαν δοιδήν**· θὰ νοηθῇ τὸ ρῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη φράσις θὰ ἐξηγηθῇ: καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τραγοῦδι. — **ἐπὶ στενάχοντο** = συνώδευαν μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν ἄσμα. — **τῆσι** = μετὰ αὐτῶν. — **αἰὼν** = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ ζωή. — **δυσάμμορος** = δυστυχὴς (δυσ + ἄμμορος, ἄσμορος). — **πέρσεται**· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περσθήσεται. — **ἐπίσκοπος**· κατηγ. εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὀλωλας = ἐχάτης σὺν ὁ προστάτης. — **ῥύσκειν**· ἐρύσκειν· θαμιστ. τύπ. τοῦ ῥύομαι. — **ἔχες** = ὑπερήσπιζες. — **κεδνός** = σεβαστός. — **αἰκὴς** = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός. — **ἀθλεύων** = ἐργαζόμενος ὥς δοῦλος. — **πρὸ ἄνακτος** = χάριν ἑνὸς κυρίου. — **ὦ δῆπου** = τοῦ ὁποίου πολὺ πιθανόν... — **ἐν παλάμῃσιν**· ὥς ἀπλῇ δοτικ. ὄργαν. — **ὀδᾶξ** = μὲ τὰ δόντια. — **ἄσπετος** = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α + σеп-, ρίζης τοῦ εἰπεῖν). — **οὔδας**· Ω 527. — **ἐν δαῖ** = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ. δοτ. ὀνόμ. συγγεν. πρὸς τὸ δῆιος = καταστρεπτικός). — **ἀρητὸς** = κατηραμένος, φοβερός (ἀρή, ἀράομαι).

746 - 759. **ἀδινὸς γόος** = θρηῶν μὲ πολλὰ δάκρυα. — **πέρνασκε**· θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ. — **ἀμιχθαλόεις** = ὀμιχλώδης. — **ψυχῇ** = ζωῇ. — **ταναηκὴς** = κοφτερός (ταναός + ἄκος, ἀκή). — **πολλὰ** = πολλάκις. — **ῥυστάζεσκεν** = ἔστυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ῥυστάζω, ἐρύω). — **ἐρσῆεις**· Ω 419. — **ἀγανδὸς** = εὐμενής, φιλόφρων. — **ἀγανὰ βέλη** = βέλη ποὺ δίνουν ἀνώδυνον θάνατον.

760-776. *ἀλίσστον* = ἀδιάλειπτον (ἀ+λίσσμαι = ἀπομακρύνομαι). — *δαήρ*. Γ 180 — *ὥς ὥφελλον δλέσθαι*. Γ 173, Ζ 345. — *ἀσύφηλος* = προσβλητικός. — *ἐνίπτω* = ἐπιπλήττω. — *σι*. 769 ὥς Ζ 378. — *ἐκνυρὸς* - *ή*. Γ 172. — *παραιφάμενος*. *παράφημι* = συμβουλεύω. — *ἀγανοφροσύνη* = καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι. — *ἀχνυμένη κῆρ* = κατάκαρδα λυπημένη. — *πεφρίκασί με* = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ. — *δῆμος* = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777-787. *ἄξετε*. ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ. — *πυκινὸν λόχον* = καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν. — *πημανέειν*. *πημαίνω* = βλάπτω, προξενῶ κακόν. — *ἀγίνεον*. *ἀγινέω* = φέρω. Παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω. — *ἄσπετον*. Ω 738. — *φασίμβροτος* = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς. — *θρασύς* = τολμηρός, γενναῖος. — *ἐν πυρῇ ὑπάτη* = ἐπάνω· ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788-805. *ῆμος* = ὅταν. — *ῆριγένεια* = πρωινή (*ῆρι* = πρῶτῃ + *ρίζ.* γεν.). Ἐπίθ. τῆς Ἑοῦς. — *ῥοδοδάκτυλος* = ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα. Ἐπίθ. τῆς Ἑοῦς. — *τῆμος*. τὸ δεικτ. τοῦ *ῆμος* = τότε. — *ῆγρετο*. ἀγείρομαι. — *ἐπέσχε* (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη. — *λέγομαι* = περιμαζεύω. — *μύρομαι*. Ζ 373. — *κατείβομαι* = χύνομαι κάτω — *ἡ κάπετος* = τάφος, λάκκος. — *ὁ λᾶας* = ὁ λίθος. — *σῆμα χέω*. Ζ 419. — *εἶατο* = ἐτοποθέτησαν (ο. ῆμαι) — *πάλιν κίον* = ἐπέστρεψαν· ἐνν. εἰς τὴν πόλιν. — *ἐρικυδής* = μεγαλοπρεπής. — *ἀμφιέπω* = φροντίζω, ἐτοιμάζω. — *τάφος*. Ω 660.

β) Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ β' τοῦ *γινώσκω* κατὰ τὰ βαρύτενα: *γνώη* - *γνώωσι*.

— Ν' ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις: *σεῖο, τοι, λελειμμένοι, ἱξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ῆγρετο*.

γ) *ὅτε δὴ πόρον ἱξον*: Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πριάμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῇ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασιν τοῦ εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς. — *Κασσάνδρη*: Ὅπως καὶ ὁ Ἑλένος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἕξοχον καλλονὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλω-

σιν τοῦ Ἰλίου τὴν ἔφερεν ὥς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— *σὺ δ' αἶ,*
τέκος... Τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν
 Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγε-
 νεστέρων ποιητῶν.— *κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι:* Μετὰ τὴν
 τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν
 τοῦ ἑδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν
 ἐχύνετο τὸ χῶμα, διὰ τὸ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

— *Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἑκτορα οἱ θρῆνοι ἐκάστης τῶν συγ-
 γενῶν του;*

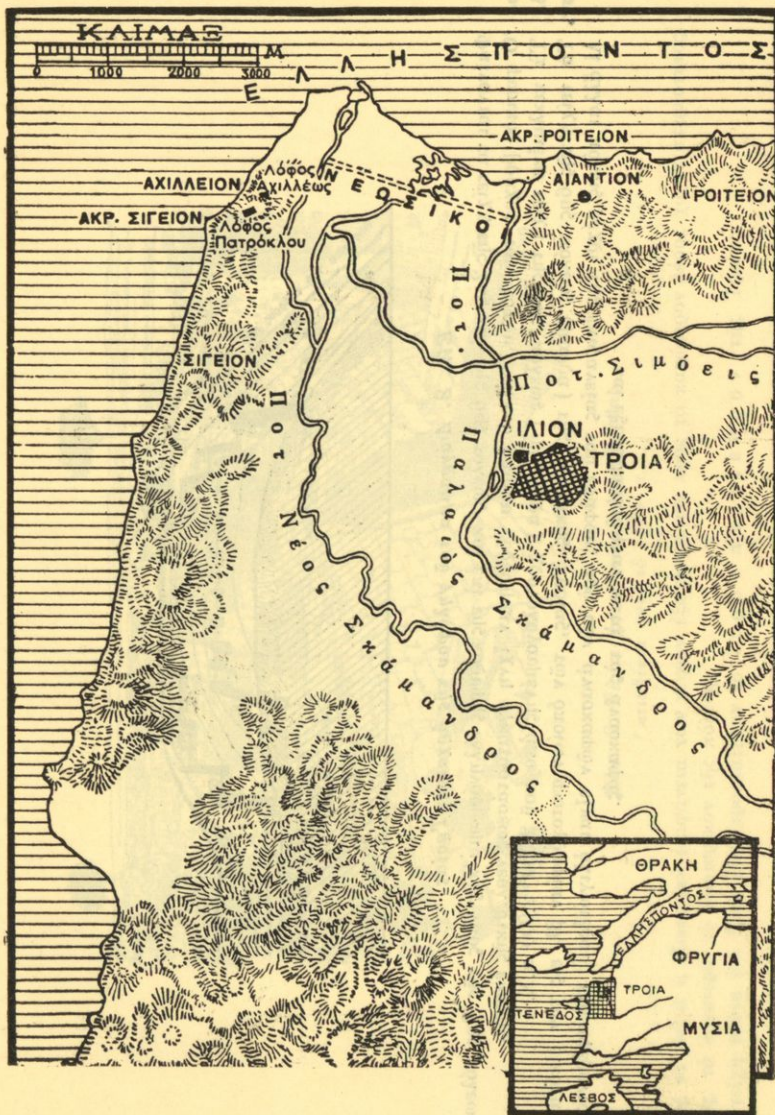
— *Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει
 τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

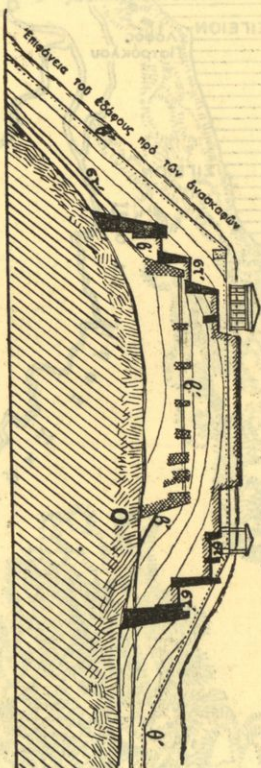

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

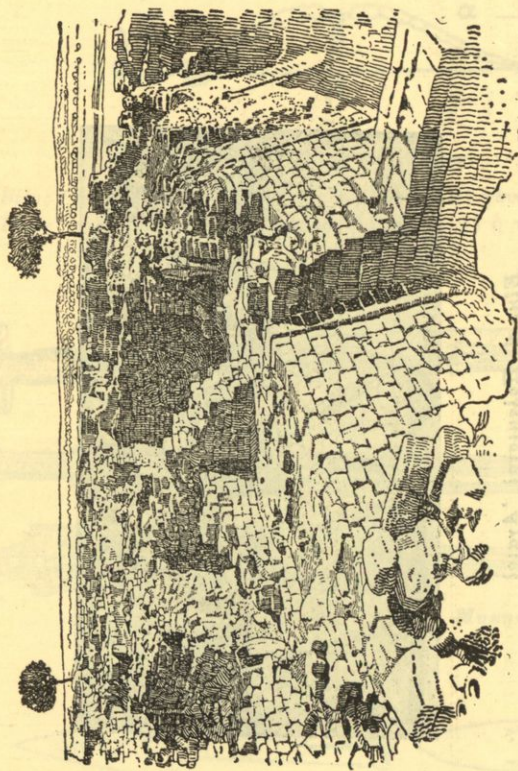

Εικ 1. Χάρτης αρχαίας Τρωάδος

Εἰκ. 2. Διάγραμμα τοῦ γηλόφου τῆς ἀρχαίας Τροίας.

- ο. Φαίνονται τὰ τείχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐλληνορομαικῆς ναὸς τῆς 3ης πόλεως.
 6. Τὰ κεκλιμένα τείχη τῆς 2ας πόλεως (ἡμίμαυρα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2.500 - 2.000 π.Χ.
 - στ. Τὰ τείχη τῆς 3ης πόλεως (μαύρα) τῆς οὐμνητῆς Τροίας, τῶν ὁποίων φωτογραφίαν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα 3.
- Αἱ ἄλλαι πόλεις μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι ὀλιγωτέρου ἐνδιαφερόντος καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς.

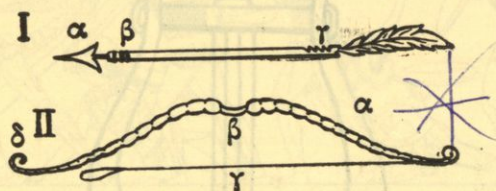
*Εικ. 3. Τὰ τεῖχη τῆς ὀμηρικῆς Τροίας.
(κιωθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)*

Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τεχνῶν ἐξωγκοιμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος χάριν στερεότητος.
Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως.
Τὰ τεῖχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροστάτευαν τὸ ἱερόν πτολίεθρον τῆς Τροίας.

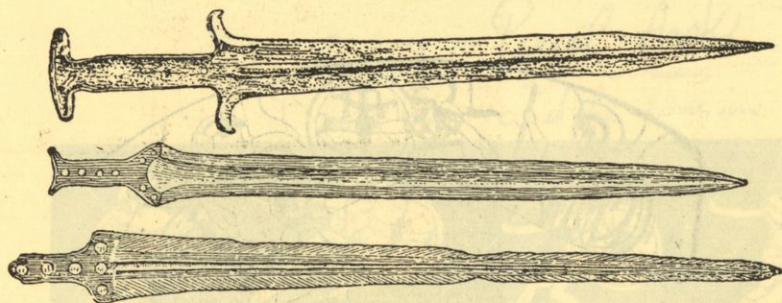
Εἰκ. 4. Πολεμισταὶ Ἀχαιοὶ
(Ἐκ πηλείου ἄγγελου Μικηρῶν)

φέροντες τήληκα (κόρυν) με λόφον καὶ φάλους ἐξέχοντας ὥς κέρατα.
Προφυλάσσονται με βραχὺν θώρακα, κάτωθεν τοῦ ὁποίου φαίνεται ὁ χιτῶν.
Κρατοῦν μικρὰν ἀσπίδα καὶ φοροῦν κνημίδος.

Εἰκ. 5. Βέλος καὶ Τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αἰχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες καὶ πτερόν.
 II. Τόξον α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) ἡ νευρά, δ) κορώνη.

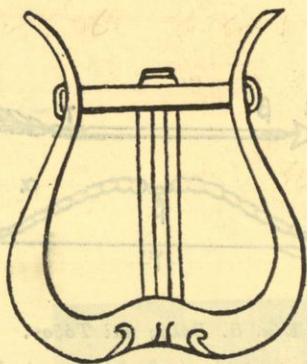

Εἰκ. 6. Ὅρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηναίων.

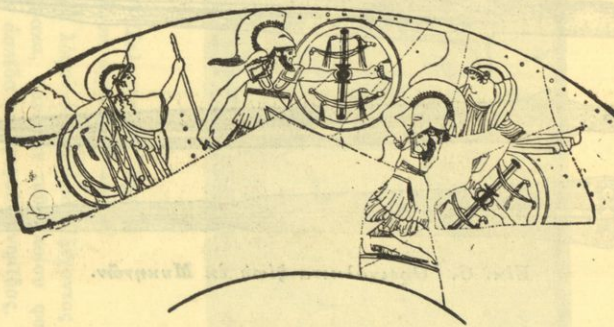

Εἰκ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν: ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ ξύλον
 ἢ ἐκαρφώνοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

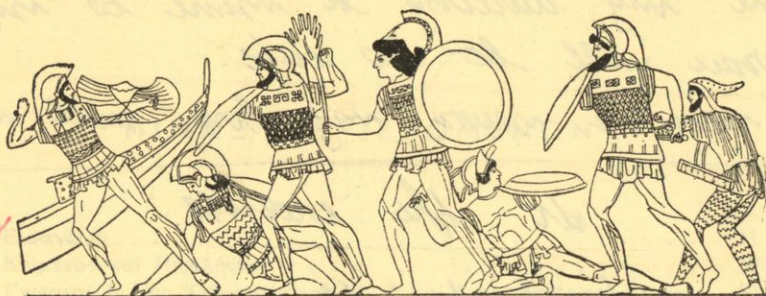
Εικ. 8. Φόρμιγξ. (Ἀναπαῖδα στᾶσις)

Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους καὶ Αἰνείου.
(Ἀγγειογραφία)

Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγωθῇ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὰς δύο χεῖράς της ἄρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ της Αἰνείου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός. (Ἰλιάδος E 309 - 317).

Paul Anka
Neverman

Εἰκ. 10. Μάχη παρὰ τὰς ναῦς.

(Ἐξ ἀγγείου)

Παρὰ τὴν πρύμναι τοῦ πλοίου ἴστανται ὁ Αἴας, πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς κρατεῖ δαῖδα ἀναμμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν. (Ἰλιάδος Ο 420).

I don't *Paul Anka*
I love him and he loves me

Εἰκ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.

(Ἐξ ἀγγείου)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ).

It's now or never oh hold me tight
kiss me my darling be mine to night
tomorrow will be too late.

It's now or never my love will wait

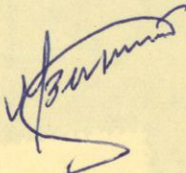
do the exercise.

don't do the - - -

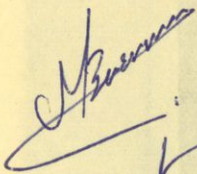
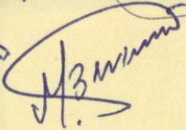

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Εισαγωγή	11
2. Κείμενον καὶ Περιλήψεις	19
3. Γνωσταὶ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρῳ	93
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	101
5. Παράρτημα εἰκόνων	193

I don't know

I don't know.

English
English *I don't know*
water.

Καίρια
Γιαννίτση
Ζα

Ζαφειρή
Βιβλία
Βαγγέλιον

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιόσημου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἑφ. Κυβ. 1946 Α 108).

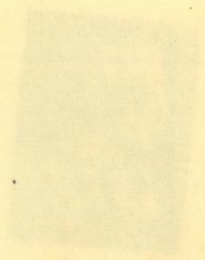
ΕΚΔΟΣΙΣ Ε', 1955 (IV) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 20,000

Ἑκτύπωσις - Βιβλιοδεσία Π. ΓΑΡΜΠΗ - Ψαρομηλίγκον 22

Κωνσταντίνος
Γιαννίδης
2^η

Τα αντίγραφα των βιβλίων γίνονται το κατόπιν συλλογισμών της
επιτροπής της γερμανικής αείου.

Αντικείμενο συλλογισμών των συλλογισμών τούτων θεωρείται
εξαιρετικά. Ο συλλογισμός λαμβάνει η γερμανική αείου διατάσσεται
και της διατάξεως από άρθρο 7 του νόμου 1129 της 15/10/1930. Νομ.
της 1930 (Εφ. Νομ. 1930 Α 108).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - (ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

2000/96

